

รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงาน
นอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด
จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565

กระทรวงแรงงาน
สำนักงานปลัดกระทรวง

รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพ
เกษตรกร ประมงน้ำจืด จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565

ปีที่พิมพ์ 2566

ครั้งที่พิมพ์ 1

จัดทำโดย กระทรวงแรงงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

กองเศรษฐกิจการแรงงาน

โทรศัพท์ 0 2232 1380

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : labourecon.nss@mol.mail.go.th

ISBN (e-book) :

คำนำ

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ได้ดำเนินโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบทั่วประเทศ 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กำหนดเป้าหมายการสำรวจและบันทึกข้อมูล จำนวน 77,959 คน มีผลการปฏิบัติงานจากการสำรวจได้ จำนวน 78,750 คน คิดเป็นร้อยละ 101.01 จากเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ มีผู้ตอบแบบสอบถาม โดยครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 78,606 คน เพื่อสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบรายทะเบียนให้กระทรวงแรงงาน มีข้อมูลที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และมีข้อมูลที่น่าไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบ สอดคล้องตามบริบทแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้เพื่อบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน รองรับการใช้ข้อมูลทั้งบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สานต่อนโยบายรัฐบาล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจอาศัยแบบสำรวจที่ดำเนินการโดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้จัดทำโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และการสำรวจ ข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบที่ครอบคลุม 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสุขภาพ 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านสภาพแวดล้อม 6) ด้านการทำงาน 7) ด้านความพร้อมและศักยภาพ และ 8) ด้านอื่น ๆ โดยมีประเด็น ในการสำรวจ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ข้อมูล เกี่ยวกับการได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน และข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน จึงจัดทำรายงานดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565 เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบครอบคลุม 8 ด้าน หวังว่าข้อมูลผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบที่เผยแพร่ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการกำหนดนโยบายและการวางแผน การบริหารจัดการแรงงานนอกระบบต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

ข้อมูลทั่วไปของแรงงานนอกระบบที่สำรวจโดยครัวเรือนสมบูรณ์ จำนวน 78,606 คน พบว่าเป็นกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดจำนวน 16,885 คน คิดเป็นร้อยละ 21.48 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส มีอายุอยู่ในช่วงวัยแรงงานระหว่าง 20 - 59 ปี ร้อยละ 59.12 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และส่วนใหญ่ไม่เคยทำงานหรือประกอบอาชีพอื่นมาก่อน สำหรับกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดส่วนใหญ่ที่เคยทำงานในระบบมาก่อน ส่วนใหญ่เคยเป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยให้เหตุผลของการเปลี่ยนงานมาเป็นแรงงานนอกระบบ คือ ต้องการอิสระ ซึ่งมากกว่าครั้งหนึ่ง ไม่ต้องการทำงานในระบบหรือองค์กรที่มีสวัสดิการ

คุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.13 มีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท โดยเฉลี่ยมีรายได้รวมทุกช่องทาง 8,461.02 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้จากการทำงานเพียงอย่างเดียวอยู่ที่ 6,051.98 บาทต่อเดือน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 30.04 มีคนที่ร่วมใช้จ่ายจำนวน 3 คน ร้อยละ 66.66 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 57.22 ซึ่งเป็นภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบร้อยละ 93.51 โดยกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ร้อยละ 47.93 ได้รับรายได้เป็นรายงวด/รายครั้ง และส่วนใหญ่ระบุว่าค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นมีความคุ้มค่ากับงานที่ทำ ร้อยละ 56.94 สำหรับร้อยละ 43.06 ที่ระบุว่ารายได้จากการทำงานที่ได้รับไม่มีความคุ้มค่า เนื่องจากเห็นว่ากำไรน้อย/รายได้น้อย และทำงานหนักเกินไป ตามลำดับ ร้อยละ 83.93 ไม่ได้ตั้งเป้าหมายรายวัน มีเพียงร้อยละ 16.07 ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งร้อยละ 75.95 ของผู้ที่ตั้งเป้าหมายระบุว่าทำได้สำเร็จ

ด้านสังคม พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่ มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ ร้อยละ 86.57 และเกือบทั้งหมด ร้อยละ 98.32 ไม่เคยมีปัญหาทะเลาะหรือขัดแย้งกับใคร

ด้านสุขภาพ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่ มีสภาพร่างกายปกติ มีเพียงร้อยละ 0.56 ที่มีความพิการ ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว และระบุว่าการทำงานไม่ทำให้มีปัญหาสุขภาพ มีเพียงร้อยละ 18.99 ที่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่ระบุว่ามีความปวดเมื่อย

ด้านความปลอดภัย พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.11 ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน และร้อยละ 99.16 ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีเพียงร้อยละ 0.84 ที่เคยประสบเหตุการณ์ โดยผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ส่วนใหญ่ ระบุว่าเคยประสบเหตุเรื่องลักทรัพย์

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.50 มีที่พักห่างจากที่ทำงาน 0 - 5 กิโลเมตร แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด มีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันในระดับมาก ดังนี้ บริเวณที่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการใช้ไฟฟ้า มีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง น้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค มีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม มีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น มีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม และมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่ตามลำดับ

ด้านการทำงาน พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 87.31 ไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ที่ระบุว่ามีปัญหาส่วนใหญ่ คือ การไม่มีสวัสดิการ นอกจากนี้ยังพบว่า ระยะเวลาในการทำงานของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด เฉลี่ยอยู่ที่ 7.90 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็น 55.30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยภาคตะวันตกมีชั่วโมงการทำงานมากที่สุด

ด้านความพร้อมและศักยภาพ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ มีความพร้อมในการใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ร้อยละ 55.90 ไม่สามารถใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ได้อย่างดี ร้อยละ 44.05 และไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี ร้อยละ 35.47 ตามลำดับ

สำหรับด้านทักษะความพร้อมหรือการมีความรู้ความชำนาญและมีศักยภาพในการทำงานในสาขาอาชีพนั้น พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ มีทักษะในสาขาอาชีพภาคบริการ ร้อยละ 18.90 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในงานแม่บ้าน มีทักษะในสาขาอาชีพช่าง ร้อยละ 17.42 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไม้ มีทักษะในสาขาอาชีพศิลปะ ร้อยละ 6.72 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในงานตัดเย็บ มีทักษะในสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 4.57 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล และมีทักษะในสาขาอาชีพไฟฟ้า ร้อยละ 3.10 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไฟฟ้า ตามลำดับ

จากการประมวลผลข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด พบว่ามีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานโดยเฉลี่ยในระดับ “ปานกลาง” ที่คะแนนเฉลี่ย 1.78 และมีความพร้อมและศักยภาพด้านการใช้ภาษาไทยในระดับ “พร้อมมาก” ที่คะแนนเฉลี่ย 3.61 ความพร้อมและศักยภาพในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ด้านการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ในระดับ “พร้อมน้อย” ที่คะแนนเฉลี่ย 1.47 , 1.20 และ 0.83 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

ด้านอื่น ๆ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ใน 1 วันทำงาน มีเวลาว่างโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 7.47 ชั่วโมงต่อวัน อีก 7.66 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อน/นอน ซึ่งเกือบจะทั้งหมด ร้อยละ 95.71 มีเวลาสำหรับพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำงาน ร้อยละ 96.15 ระบุว่า มีเวลาว่างกับเวลาส่วนตัวที่เหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 97.43 ไม่เคยโดนดูถูกหรือไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงาน และร้อยละ 22.21 มองว่าความสำเร็จในชีวิตทำงานในอนาคตคือการรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 56.86 ระบุว่า ไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

การได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจร้อยละ 36.24 ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สำหรับผู้ที่ตอบว่าได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ส่วนใหญ่ได้รับเป็นสวัสดิการแห่งรัฐ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และผู้ประกันตน ม. 40 ตามลำดับ และไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ โดยผู้ที่ระบุว่าเป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการ

โดยภาครัฐส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สำหรับความคุ้มครองจากกองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิก และส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มใดเลย

ปัญหาด้านแรงงาน

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 73.57 ไม่มีปัญหาด้านแรงงาน สำหรับคนที่ตอบว่ามีปัญหาด้านแรงงาน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่อง การไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ ขาดทักษะฝีมือทั่วไป ค่าตอบแทน ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ ตามลำดับ

ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.25 ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการฯ ส่วนใหญ่เคยใช้บริการสำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน รองลงมาได้แก่ สำนักงานประกันสังคม สำนักงานจัดหางานจังหวัด ศูนย์/สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ตามลำดับ สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ 5 ลำดับแรก พบว่า ต้องการความช่วยเหลือด้านการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ทุนในการประกอบอาชีพ ความต่อเนื่องในการทำงาน ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม ให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน ตามลำดับ

การมีสวัสดิการและการมีรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ที่ได้รับสวัสดิการ จะมีความแตกต่างของจำนวนแรงงานที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายกับจำนวนแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายในจำนวนที่น้อยกว่ากลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการอย่างมีนัยสำคัญกล่าวคือ กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอ ร้อยละ 38.93 และมีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 61.07 ผลต่างร้อยละ 22.14 กลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 21.86 และมีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 78.14 ผลต่างมากกว่าถึงร้อยละ 56.28 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานนอกระบบไม่ได้รับสวัสดิการ ยังเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในกลุ่มที่ไม่ได้สวัสดิการด้วยตนเอง หากจัดลำดับเป็นภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีปัญหาไม่ได้รับสวัสดิการและมีผลต่างของรายได้เพียงพอสูงสุด ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามลำดับ

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบทั้ง 8 ด้านของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดอยู่ที่ 47.39 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีดัชนีคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้านสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

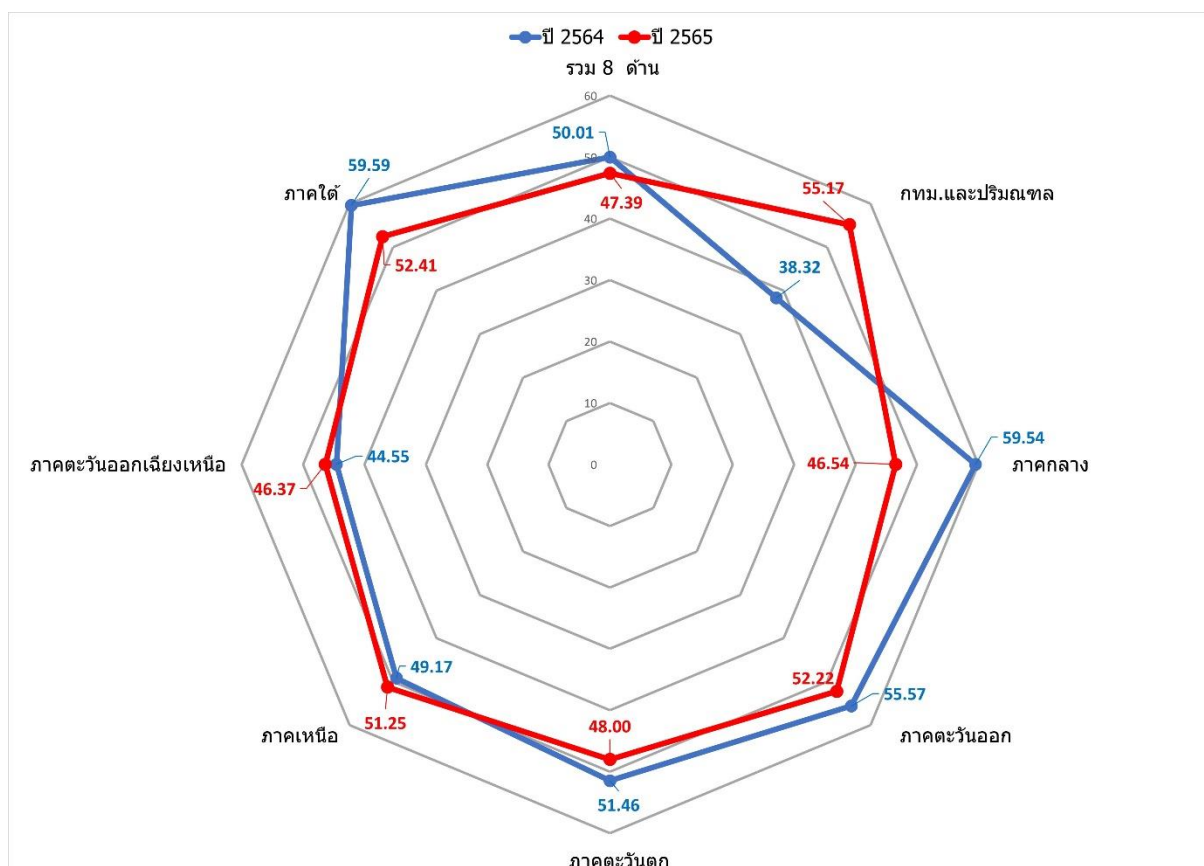
ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า มีคะแนนด้านความพร้อมและศักยภาพมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่นๆ ด้านสุขภาพ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม และให้คะแนนด้านการทำนายน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักกับด้านอื่นๆ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความพร้อมและศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม และให้น้ำหนักน้อยที่สุดด้านการทำนายน้อยที่สุดตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ระหว่างปี 2564 และ ปี 2565 พบว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมปี 2565 ที่อยู่ 47.39 คะแนน ลดลงกว่าปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ 50.01 คะแนน โดยที่ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดทั้ง 8 ด้าน ลดลงในทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 เนื่องจากปี 2565 ประสบปัญหาภาวะสงคราม รัสเซีย-ยูเครน ราคาพลังงานที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ราคาต้นทุนสินค้า อาทิ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง อาหารสัตว์มีราคาแพง กระทั่งต่อค่าครองชีพของประชาชน นอกจากนี้อาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดยังได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ อาทิเช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง สภาพแวดล้อมอากาศแปรปรวน ฝุ่น PM 2.5 เป็นต้น

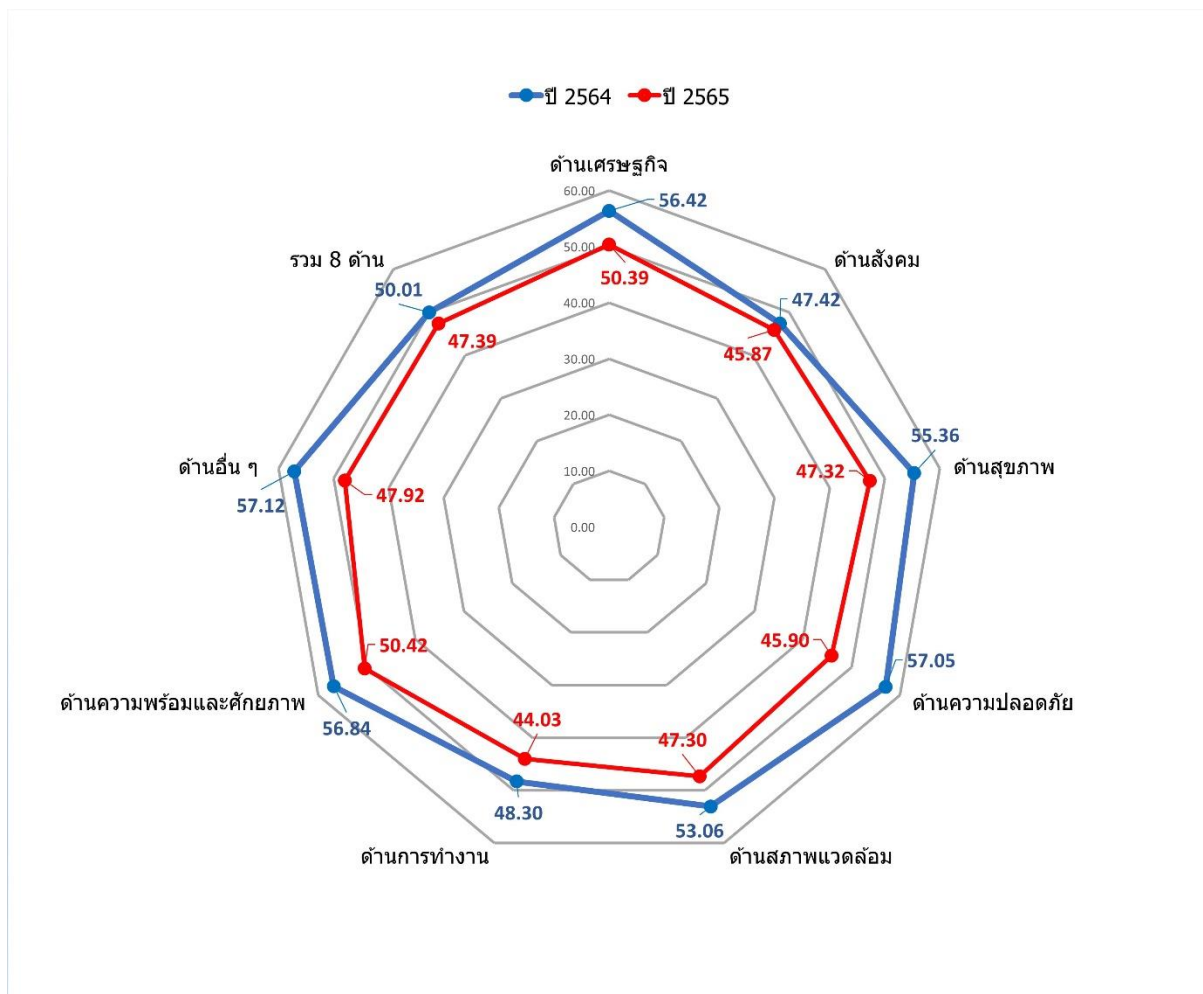
ตารางดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ปี 2564 และ ปี 2565 จำแนกตามภูมิภาค (คะแนน)

ปีที่สำรวจ	ปี 2564	ปี 2565
ดัชนีคุณภาพชีวิต รวม 8 ด้าน	50.01	47.39
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	38.32	55.17
ภาคกลาง	59.54	46.54
ภาคตะวันออก	55.57	52.22
ภาคตะวันตก	51.46	48.00
ภาคเหนือ	49.17	51.25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	44.55	46.37
ภาคใต้	59.59	52.41

แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบรายภูมิภาค ปี 2564 และ ปี 2565 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ปี 2564 และ ปี 2565
กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์ความต้องการความช่วยเหลือภาครัฐของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมแรงงาน

3.1 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดมีความต้องการให้สนับสนุนอาชีพเกษตรกร ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานที่ดูแลส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยตรง ทั้งการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์การเกษตร การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาระบบชลประทาน ให้การส่งเสริมพัฒนากระบวนการผลิตด้านการเกษตร ควรแบ่งปันข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสำรวจให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำไปใช้กำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายภายใต้แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้เพิ่ม และมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย

3.2 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีความสามารถในการต่อรองทั้งในด้านปัจจัยการผลิต (ต้นทุน) และต่อราคาสินค้าเกษตร เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังสามารถแบ่งปันความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมทางการเกษตร ให้แก่กัน

3.3 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดมีความพร้อมและศักยภาพในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ด้านการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ในระดับ “พร้อมน้อย” สำนักงานนโยบายและแผนนอกระบบ/สำนักงานแรงงานจังหวัดควรมีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาหามาตรการส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ในพื้นที่ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองโดยสมัครใจ โดยควรมีการพัฒนาความพร้อมด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ การใช้อินเทอร์เน็ต และการใช้แอปพลิเคชัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองให้เป็นมืออาชีพในการขยายตลาดสู่การเป็นสินค้าสำหรับเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) สร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร สร้างโอกาสในต่อยอดการประกอบอาชีพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้นได้อีกทางหนึ่ง

3.4 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด มากกว่าร้อยละ 50 ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ จึงควรส่งเสริม สนับสนุน ประชาสัมพันธ์ ให้แรงงานนอกระบบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการออม และให้ทราบสิทธิประโยชน์ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ อาทิ กองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อให้แรงงานนอกระบบเข้าเป็นสมาชิกกองทุนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีหลักประกันทางสังคมเพิ่มมากขึ้น

3.5 กำหนดมาตรการการให้ความช่วยเหลือด้านทุนในการประกอบอาชีพและการรวมกลุ่มอาชีพ โดยกระทรวงแรงงานควรเร่งผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. เพื่อให้แรงงานนอกระบบสามารถรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ จัดตั้งองค์กรแรงงานนอกระบบ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้เกิดความเป็นธรรมในการทำงาน และได้รับโอกาสในการกู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และคุ้มครองแรงงานนอกระบบ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ อันจะทำให้แรงงานนอกระบบมีหลักประกันทางสังคม มีความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

3.6 สำนักงานนโยบายและแผนนอกระบบซึ่งเป็นหน่วยจัดตั้งขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจแรงงานนอกระบบควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการนำร่องในการแก้ปัญหาของแรงงานนอกระบบในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวมทุกด้าน 47.39 คะแนน

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน (คะแนน)

1. ด้านความพร้อม (50.42)
(การใช้ภาษา, อินเทอร์เน็ต, ทักษะอาชีพ, ฯลฯ)

2. ด้านเศรษฐกิจ (50.39)
(รายได้, คนร่วมใช้จ่าย, ภาระหนี้สิน, ฯลฯ)

3. ด้านอื่นๆ (47.92)
(เวลาว่างกับเวลาส่วนตัว, ความสำเร็จในชีวิต, การเป็นที่ยอมรับ, ฯลฯ)

4. ด้านสุขภาพ (47.32)
(สภาพร่างกาย, โรคประจำตัว, ปัญหาสุขภาพ, ฯลฯ)

5. ด้านสภาพแวดล้อม (47.30)
(ที่อยู่อาศัย, น้ำประปา, ไฟฟ้า, ขยะ, มลพิษ, ระบบขนส่ง, ฯลฯ)

6. ด้านความปลอดภัย (45.90)
(การบาดเจ็บ, ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน, ฯลฯ)

7. ด้านสังคม (45.87)
(สภาพความเป็นอยู่, ปัญหาในที่ทำงาน, ฯลฯ)

8. ด้านการทำงาน (44.03)
(ระยะเวลาทำงาน, ปัญหาในอาชีพ, ฯลฯ)

กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน ดังนี้ (ร้อยละ)

1. ด้านอื่นๆ (22.99)

2. ด้านสภาพแวดล้อม (21.62)

3. ด้านความพร้อม (13.30)

4. ด้านเศรษฐกิจ (10.81)

5. ด้านสุขภาพ (9.26)

6. ด้านความปลอดภัย (8.20)

7. ด้านสังคม (7.23)

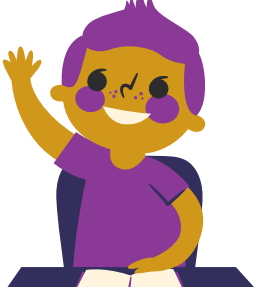
8. ด้านการทำงาน (6.59)

คุณลักษณะแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

เพศ (ร้อยละ)

หญิง (57.51)

ชาย (42.49)

ภูมิภาค

1. ตะวันออกเฉียงเหนือ (7,171 คน)

2. เหนือ (3,677 คน)

3. ใต้ (2,864 คน)

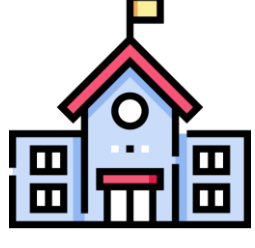
4. ตะวันออก (919 คน)

5. กทม. ปริมณฑล (777 คน)

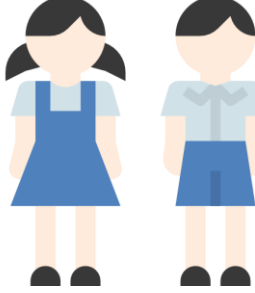
6. ตะวันตก (758 คน)

7. กลาง (719 คน)

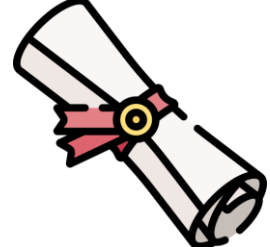
การศึกษา 3 ลำดับแรก (ร้อยละ)

ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (59.12)

ม.ต้น หรือเทียบเท่า (20.04)

ม.ปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า (15.39)

ช่วงอายุ (ร้อยละ)

อายุ 20 – 59 ปี (71.03)

อายุ 60 ปี ขึ้นไป (28.63)

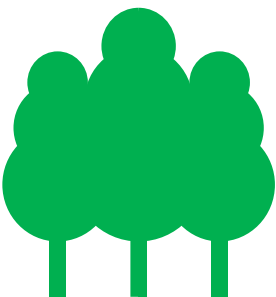

อายุน้อยกว่า 20 ปี (0.34)

ผลการวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จาก
การสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565

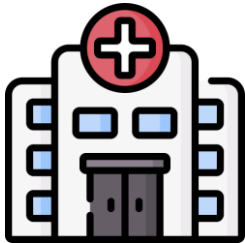
ไม่มีปัญหาด้านแรงงาน ร้อยละ 73.57

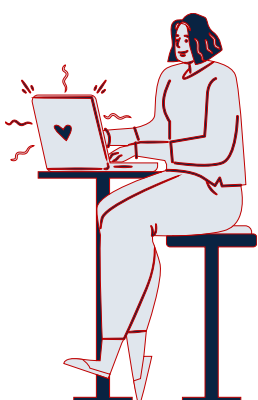
มีปัญหา ร้อยละ 26.43

ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง (44.90)	
ขาดทักษะฝีมือทั่วไป (36.25)	
ค่าตอบแทน (31.57)	
ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (29.87)	
การรวมกลุ่มอาชีพ (14.65)	
ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย (11.65)	
สภาพแวดล้อมในการทำงาน (8.13)	
ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน (6.09)	

ไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ ร้อยละ 87.31

มีปัญหา ร้อยละ 12.69

ไม่มีสวัสดิการ (73.17)	
ชั่วโมงการทำงานมากเกินไป (13.86)	
ไม่สามารถหยุดงานได้ (13.07)	
ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงกันไว้ (10.03)	
อื่นๆ (9.38)	
ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า (5.60)	

ผลการวิเคราะห์ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ
ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด
จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565
(ร้อยละ)

1. สนับสนุนอาชีพเกษตรกร
(79.43)

2. ทุนในการประกอบอาชีพ
(78.03)

3. ความต่อเนื่องในการทำงาน
(73.93)

4. ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นเป็นธรรม
(71.28)

5. ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน
(69.53)

6. อาชีพเสริม (67.60)

7. การรวมกลุ่มอาชีพ
(66.08)

8. คุ้มครองความปลอดภัย
ในการทำงาน (66.05)

9. พัฒนาฝีมือทั่วไป
(66.01)

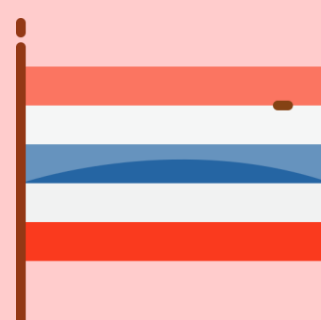
10. ความรู้ด้านกฎหมาย
(65.99)

11. แก้ไขสภาพแวดล้อม
ในสถานที่ทำงาน (64.55)

12. พัฒนาฝีมือด้านเทคโนโลยี
และนวัตกรรม (63.04)

13. ทำงานในประเทศ
(54.32)

14. ทำงานในต่างประเทศ
(39.21)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565 นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ขอขอบคุณ กรมการจัดหางาน สำนักงานประกันสังคม สำนักงานแรงงานจังหวัดทุกจังหวัด กรมการขนส่งทางบก กรุงเทพมหานคร สำนักงานสถิติแห่งชาติ การท่าอากาศยานดอนเมือง บริษัทขนส่ง จำกัด สำนักงานตลาดบองมาร์เช่ ศูนย์ประสานงานแรงงานนอกระบบกรุงเทพมหานคร ศูนย์ประสานงานสุขภาพประชาชนเครือข่ายแรงงานนอกระบบ และสหกรณ์แท็กซี่ หน่วยภาคีเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชน ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษาในการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากรายงานการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565 ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
Infographic	
กิตติกรรมประกาศ	ซ
สารบัญ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1. ที่มา หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์	2
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
4. วิธีการศึกษา	3
5. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	3
6. ข้อมูลสถานการณ์แรงงาน	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. นิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	11
2. แนวคิดหลักและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต	12
3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงาน	13
4. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ	15
5. แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ (พ.ศ. 2566 – 2570)	18
6. หน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องและสนับสนุนกลุ่มอาชีพเกษตรกร และประมงน้ำจืด	19
7. แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)	20
8. รายงานผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2564	21
9. กรอบแนวคิดในการศึกษา	22
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	
1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	23
2. วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล	24
3. ข้อจำกัดของข้อมูล	24
บทที่ 4 ผลการสำรวจ	
1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด	25
2. คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด	27
3. การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม	36
4. ปัญหาด้านแรงงาน	37
5. ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ	28
6. การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	39
7. ผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
1. บทสรุป	44
2. ปัญหาที่พบในการดำเนินโครงการ	47
3. ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	49
ภาคผนวก	50
แบบสอบถาม	51

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	4
ตารางที่ 2	5
ตารางที่ 3	6
ตารางที่ 4	7
ตารางที่ 5	7
ตารางที่ 6	8
ตารางที่ 7	9
ตารางที่ 8	9
ตารางที่ 9	25
ตารางที่ 10	26
ตารางที่ 11	27
ตารางที่ 12	28
ตารางที่ 13	28
ตารางที่ 14	29
ตารางที่ 15	30
ตารางที่ 16	30
ตารางที่ 17	32
ตารางที่ 18	33
ตารางที่ 19	34
ตารางที่ 20	35
ตารางที่ 21	36
ตารางที่ 22	37
ตารางที่ 23	38
ตารางที่ 24	38
ตารางที่ 25	39
ตารางที่ 26	40
ตารางที่ 27	42
ตารางที่ 28	42

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1	โครงสร้างการผลิต ปี พ.ศ. 2563 และอัตราการขยายตัว GPP ทัวราชอาณาจักร
แผนภาพที่ 2	โครงสร้างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
แผนภาพที่ 3	กรอบแนวคิดในการศึกษา
แผนภาพที่ 4	แสดงการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ปี 2564 และ ปี 2565 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด
แผนภาพที่ 5	แสดงการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบรายภูมิภาค ปี 2564 และ ปี 2565 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มา หลักการและเหตุผล

แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตและเป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในทุกระดับทั้งระดับส่วนย่อย (Micro) ระดับมหภาค (Macro) ของประเทศ กล่าวคือ หากแรงงานในภาคการผลิตต่าง ๆ ของประเทศมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและศักยภาพสูงจะส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการผลิตมีการพัฒนาในระดับสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2563 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ในจำนวนผู้มีงานทำทั้งสิ้น 37.93 ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบหรือผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน จำนวน 20.36 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.69 และที่เหลือเป็นแรงงานในระบบ 17.56 ล้านคน หรือร้อยละ 46.31 จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า แรงงานไทยส่วนใหญ่ของประเทศเป็นแรงงานนอกระบบที่ไม่ได้รับความคุ้มครองสวัสดิการด้านต่างๆ ทั้งในด้านสุขภาพและความมั่นคงในชีวิต ส่งผลให้คุณภาพชีวิตและประสิทธิภาพการทำงานของแรงงานนอกระบบยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาของแรงงานนอกระบบโดยกำหนดกรอบแนวทางการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการร่วมกันผ่านแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในประเด็นยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำของสังคม ซึ่งเป็นหนึ่งในกรอบการขับเคลื่อนประเทศโดยความสำคัญกับการสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ในทุกระดับอย่างมีมาตรฐาน ตลอดจนการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของสังคมภาครัฐ การขยายความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการ

กระทรวงแรงงานในฐานะหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่บริหารจัดการและคุ้มครองแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านแรงงาน (พ.ศ. 2563 - 2565) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานในยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและเสริมสร้างความมั่นคง หลักประกันในการทำงานและคุณภาพชีวิตที่ดี การส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองแรงงานนอกระบบอย่างยั่งยืน กระทรวงแรงงานได้พัฒนาฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบเพื่อให้มีข้อมูลสารสนเทศด้านแรงงานนอกระบบที่มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายเพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐของแรงงานนอกระบบ รวมไปถึงการได้รับความคุ้มครองแรงงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ดังนั้นการจัดเก็บและการสำรวจข้อมูลรายบุคคลของแรงงานนอกระบบ รวมถึงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ เพื่อประกอบการจัดทำแผนและมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบจึงเป็นภารกิจสำคัญลำดับต้นที่กระทรวงแรงงานเร่งดำเนินการ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กระทรวงแรงงานได้สำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบซึ่งได้กำหนดเป้าหมายให้สำนักงานแรงงานจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด สำรวจแรงงานนอกระบบให้ได้จำนวนร้อยละ 1 ของจำนวนแรงงานนอกระบบทั้งหมดตามข้อมูลการสำรวจแรงงานนอกระบบในปี 2559 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยจำแนกตามพื้นที่รายจังหวัด โดยดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 และ 2562 กำหนดเป้าหมายการสำรวจให้ได้ร้อยละ 1 และร้อยละ 2 ตามลำดับ พร้อมกันนี้กระทรวงแรงงานได้จ้างที่ปรึกษา

ปฏิบัติงานตามโครงการสำรวจแรงงานนอกระบบรายทะเบียนเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ดำเนินการสำรวจในพื้นที่ 7 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี นครปฐม นนทบุรี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา และสมุทรสาคร เป้าหมายรวมทั้งสิ้น 114,400 คน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ดำเนินการสำรวจในพื้นที่ 18 จังหวัด ได้แก่ ตราด สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ระยอง ชลบุรี กาญจนบุรี ตาก เชียงราย เชียงใหม่ มุกดาหาร นครพนม นครราชสีมา อุบลราชธานี ขอนแก่น หนองคาย สงขลา นราธิวาส และนครศรีธรรมราช โดยจำนวนเป้าหมายในการสำรวจทั้งสิ้นต้องไม่น้อยกว่า 130,000 คน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ดำเนินโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานแรงงานจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด สำรวจและบันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบ กำหนดเป้าหมายการสำรวจจาก ร้อยละ 1 ของจำนวนแรงงานนอกระบบตามข้อมูลจากสำรวจแรงงานนอกระบบของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2562 (จำแนกตามพื้นที่รายจังหวัด) จำนวน 189,656 คน โดยสำนักงานแรงงานจังหวัดสำรวจและบันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบทั้งสิ้น 224,731 คน คิดเป็นร้อยละ 118.50 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดำเนินโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ซึ่งได้มอบหมายให้สำนักงานแรงงานจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด สำรวจและบันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบ กำหนดเป้าหมายการสำรวจจากจำนวนแรงงานนอกระบบตามข้อมูลจากสำรวจแรงงานนอกระบบของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2563 (จำแนกตามพื้นที่รายจังหวัด) จำนวน 189,656 คน โดยสำนักงานแรงงานจังหวัดสำรวจและบันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบทั้งสิ้น 191,323 คน คิดเป็นร้อยละ 100.88 ทั้งนี้ ข้อมูลแรงงานนอกระบบที่จัดเก็บได้ของโครงการนี้จะนำไปจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ประกอบการวางแผนให้ความช่วยเหลือซึ่งเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสภาพพื้นที่ของแต่ละจังหวัด

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กระทรวงแรงงานยังคงดำเนินการ “โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ” โดยกำหนดเป้าหมายการสำรวจและบันทึกข้อมูลตามข้อมูลการสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี 2563 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 77,959 คน เพื่อสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบรายทะเบียนให้กระทรวงแรงงานมีข้อมูลแรงงานนอกระบบที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และมีข้อมูลที่ใช้ประโยชน์ในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบสอดคล้องตามบริบทแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้เพื่อบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รองรับการใช้ข้อมูลทั้งบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สานต่อนโยบายรัฐบาล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบให้ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสำรวจและจัดเก็บข้อมูลรายทะเบียนของแรงงานนอกระบบ อาทิ เลขประจำตัวประชาชน ชื่อ-สกุล การศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ สภาพร่างกาย ระดับความสามารถด้านต่างๆ และความต้องการความช่วยเหลือ เป็นต้น

2.2 เพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบสำหรับวัดการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม ในแต่ละพื้นที่จังหวัด และเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดมาตรการ แผน และนโยบาย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 กระทรวงแรงงานมีตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ เพื่อบูรณาการการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และสภาพพื้นที่

3.2 กระทรวงแรงงานสามารถนำตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบมาใช้ในการวางแผนกำหนดแนวทางการพัฒนาแรงงานนอกระบบในแต่ละพื้นที่

3.3 กระทรวงแรงงานมีข้อมูลแรงงานนอกระบบรายละเอียดเพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบายและการวางแผนการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ รวมทั้งสามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการสืบค้นข้อมูลแรงงานนอกระบบ สำหรับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง

4. วิธีการศึกษา

4.1 ดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลรายละเอียดของแรงงานนอกระบบ และคำนวณหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ระดับประเทศ โดยกองเศรษฐกิจการแรงงานดำเนินการสำรวจและบันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบในฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบ เป้าหมาย 77,959 คน ดำเนินการสำรวจและบันทึกข้อมูลได้ตาม 78,959 คน คิดเป็นร้อยละ 101.01 จากเป้าหมายที่กำหนด ระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2564 – 31 สิงหาคม 2565 โดยกำหนดระยะเวลาสำหรับการสำรวจและบันทึกข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 31 มีนาคม 2565 บันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบในฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของค่าเป้าหมาย ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2565 ช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 เมษายน – 30 มิถุนายน 2565 บันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบในฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบครบถ้วนตามเป้าหมายการสำรวจ ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2565

4.2 เมื่อดำเนินการสำรวจและบันทึกข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบครบถ้วนตามเป้าหมายการสำรวจแล้ว จึงดำเนินการจัดทำรายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจอาศัยแบบสำรวจที่ดำเนินการโดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้จัดทำโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบที่ครอบคลุม 8 มิติ ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสุขภาพ 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านสภาพแวดล้อม 6) ด้านการทำงาน 7) ด้านความพร้อมและศักยภาพ และ 8) ด้านอื่น ๆ โดยมีประเด็นในการสำรวจ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน และข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

5. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

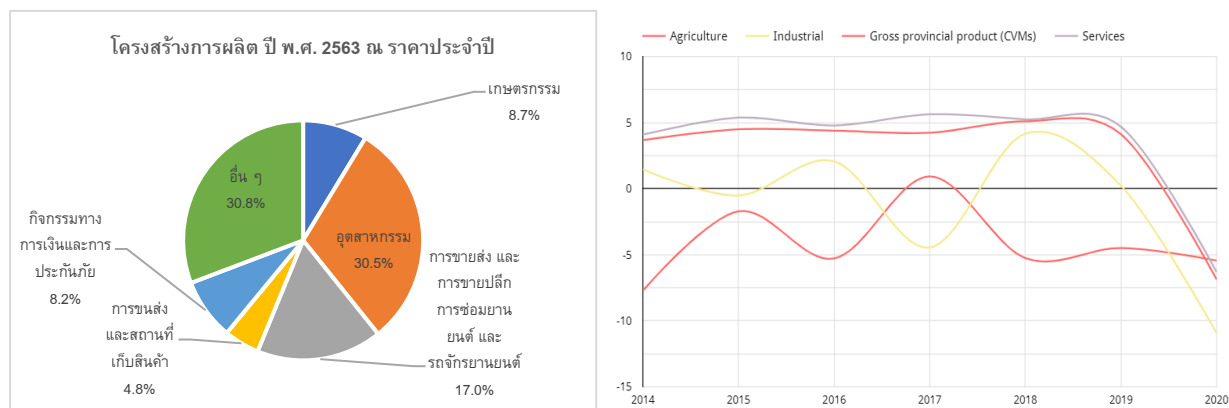
การวิเคราะห์เศรษฐกิจ การคาดการณ์จากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ Gross Domestic Product (GDP) ข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ปี 2563 ลดลงร้อยละ 6.2 จากการขยายตัวร้อยละ 2.2 ในปี 2562 เป็นการลดลงทั้งการผลิตในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร โดยการผลิตนอกภาคเกษตรลดลงตัวร้อยละ 6.4 จากการขยายตัวร้อยละ 2.4 ในปี 2562 ทั้งนี้ปัจจัยลบที่สำคัญมาจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทั้งในประเทศและทั่วโลก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้การผลิตภาคนอกเกษตรลดลงทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ โดยภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบจากอุปสงค์ที่ลดลงทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ ขณะที่ภาคบริการ สาขาการผลิตที่สำคัญ โดยเฉพาะบริการที่เกี่ยวข้อง

กับการท่องเที่ยวหดตัวลง เนื่องจากมาตรการเพื่อยับยั้งและป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก สำหรับการผลิตภาคเกษตรลดลงร้อยละ 3.5 จากผลผลิตพืชหลักที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งเป็นสำคัญ

การผลิตภาคเกษตร ลดลงร้อยละ 3.5 ต่อเนื่องจากการที่ลดลงร้อยละ 0.9 ในปี 2562 พืชหลักที่ลดลง ได้แก่ ข้าวเปลือก อ้อย ยางพารา และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ทั้งนี้เป็นผลมาจากภัยธรรมชาติเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการผลิตปศุสัตว์ขยายตัวได้จากสุกร ขณะที่ไก่เนื้อและโคเนื้อไม่มียอดผลิตลดลง ผลผลิตประมงขยายตัวจากผลผลิตประมงทะเลที่เพิ่มขึ้น ส่วนประมงน้ำจืดมีผลผลิตลดลง

การผลิตภาคนอกเกษตร ลดลงร้อยละ 6.4 โดยการผลิตภาคอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 5.9 ต่อเนื่องจากการที่ลดลงร้อยละ 0.1 ในปี 2562 ปัจจัยสำคัญมาจากสาขาการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่ลดลงร้อยละ 5.6 ต่อเนื่องจากการลดลงร้อยละ 0.8 ในปี 2562 ทั้งนี้เป็นผลจากการลดลงของอุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศคู่ค้าสำคัญที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ประกอบกับปัญหาในด้านการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตสินค้าบางชนิด ส่งผลให้การผลิตสินค้าอุตสาหกรรมสำคัญโดยเฉพาะสินค้าเพื่อการส่งออกหลายรายการหดตัวลง เช่น สินค้าในหมวดยานยนต์ เป็นต้น สำหรับการผลิตในภาคบริการลดลงร้อยละ 6.7 จากที่ขยายตัวร้อยละ 3.8 ในปี 2562 เป็นผลจากมาตรการยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการท่องเที่ยวในประเทศ ทำให้สาขาการผลิตด้านบริการที่สำคัญหลายสาขาหดตัวลง เช่น สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร สาขาการขายส่งการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์ และสาขาการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า เป็นต้น (ตารางที่ 1)

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างการผลิต ปี พ.ศ. 2563 และอัตราการขยายตัว GPP ทัวราชอาณาจักร

ที่มา: ตารางผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ อนุกรมเวลา 2538-2563 GPP CVMs Time Series Data 1995-2020 (Excel File)

ตารางที่ 1 ผลผลิตทั้งหมดรวมแบบปริมาณลูกโซ่ (อ้างอิงปี พ.ศ. 2545) (หน่วย : ล้านบาท)

ประเภทอุตสาหกรรม	พ.ศ 2562r	พ.ศ.2563p	อัตราการเติบโต	
			2562r	2563p
ภาคการเกษตรกรรม	671,218	648,006	-0.9	-3.5
เกษตรกรรม	671,218	648,006	-0.9	-3.5
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	671,218	648,006	-0.9	-3.5

ประเภทอุตสาหกรรม	พ.ศ 2562r	พ.ศ.2563p	อัตราการเติบโต	
			2562r	2563p
นอกภาคการเกษตรกรรม	10,342,365	9,676,566	2.4	-6.4
อุตสาหกรรม	3,472,387	3,265,838	-0.1	-5.9
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	228,905	208,458	1.7	-8.9
การผลิต	2,883,122	2,722,722	-0.8	-5.6
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบการปรับอากาศ	311,175	286,416	4.5	-8.0
การจัดหาน้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสียของเสียและสิ่ง ปฏิกูล	55,684	56,072	5.6	0.7
การบริการ	6,897,751	6,436,425	3.8	-6.7
การก่อสร้าง	292,182	295,982	1.6	1.3
การขายส่ง และการขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และ รถจักรยานยนต์	1,683,855	1,630,334	4.5	-3.2
การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	738,069	568,957	2.8	-22.9
ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	698,408	436,406	7.7	-37.5
ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	603,647	610,001	11.4	1.1
กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	787,248	827,593	1.9	5.1
กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	430,106	436,740	3.8	1.5
กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	216,936	206,402	1.9	-4.9
กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	187,672	146,399	2.3	-22.0
การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคม ภาคบังคับ	528,806	537,480	1.4	1.6
การศึกษา	332,159	336,393	1.2	1.3
กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	243,096	250,761	3.7	3.2
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	116,359	101,220	14.4	-13.0
กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ	179,043	167,756	2.3	-6.3
Gross provincial product (CVMs)	10,923,283	10,246,532	2.2	-6.2

ที่มา : สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

6. ข้อมูลสถานการณ์แรงงาน

6.1 โครงสร้างประชากร ประชากรวัยแรงงาน และกำลังแรงงาน ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย พบว่า จำนวนประชากรทั่วประเทศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2565 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 66,090,475 คน เพศชาย 32,270,615 คน (ร้อยละ 48.8) เพศหญิง 33,819,860 คน (ร้อยละ 51.2) อายุต่ำกว่า 20 ปี 14,643,615 คน (ร้อยละ 22.2) อายุระหว่าง 20 – 59 ปี 38,748,498 คน (ร้อยละ 58.6) และอายุ 60 ปีขึ้นไป 12,698,362 คน (ร้อยละ 19.2) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามเพศและอายุ ปี 2565

อายุ	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
รวม	32,270,615	48.8	33,819,860	51.2	66,090,475	100.0
น้อยกว่า 20 ปี	7,525,867	23.3	7,117,748	21.0	14,643,615	22.2
20 – 59 ปี	19,122,674	59.3	19,625,824	58.0	38,748,498	58.6
60 ปีขึ้นไป	5,622,074	17.4	7,076,288	20.9	12,698,362	19.2

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย

ข้อมูลสถานการณ์แรงงานในส่วนนี้ นำมาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้ทำการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร ทัวราชอาณาจักร พบว่า ปี พ.ศ. 2565 (เดือนมกราคม – ธันวาคม 2565) รายละเอียดดังนี้ จำนวนประชากรผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 58,732,613 คน เป็นเพศชาย 28,001,950 คน และเพศหญิง 30,730,663 คน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 40,142,533 คน และเป็นผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 18,590,080 คน (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 โครงสร้างประชากร ประชากรวัยแรงงาน และกำลังแรงงาน ปี 2565

สถานภาพแรงงาน	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป	58,732,613	100.0	28,001,950	100.0	30,730,663	100.0
1. ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน	40,142,533	68.3	21,554,178	77.0	18,588,355	60.5
1.1 กำลังแรงงานปัจจุบัน	40,054,191	68.2	21,498,511	76.8	18,555,680	60.4
1.1.1 ผู้มีงานทำ	39,591,700	67.4	21,273,598	76.0	18,318,102	59.6
1.1.2 ผู้ว่างงาน	462,490	0.8	224,913	0.8	237,578	0.8
1.2 ผู้รอฤดูกาล	88,342	0.2	55,667	0.2	32,675	0.1
2. ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	18,590,080	31.7	6,447,772	23.0	12,142,308	39.5
2.1 ทำงานบ้าน	5,202,000	8.9	267,971	1.0	4,934,029	16.1
2.2 เรียนหนังสือ	4,543,015	7.7	2,140,043	7.6	2,402,972	7.8
2.3 ยังเด็ก/ชรา ป่วย/พิการจนไม่สามารถทำงานได้	6,933,581	11.8	2,913,801	10.4	4,019,780	13.1
2.4 อื่นๆ	1,911,484	3.3	1,125,958	4.0	785,526	2.6
อัตราการว่างงาน		1.2		1.0		1.3

a : มีข้อมูลจำนวนเล็กน้อยหรือน้อยกว่า 0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร) ประมวลผลโดย : กองเศรษฐกิจการแรงงาน

6.2 โครงสร้างการจ้างงาน

จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษา ผู้ที่มีงานทำที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปทั่วประเทศ จำนวน 58,623,726 คน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามากที่สุด จำนวน 12,043,445 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 รองลงมา ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 11,108,103 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 11,102,922 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 11,058,789 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10,657,344 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 และเป็นผู้ที่ไม่มีการศึกษา จำนวน 2,201,675 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชากรผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศ ปี 2565

ระดับการศึกษา	รวม		ชาย		หญิง	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยอดรวม	58,623,726	100.0	27,955,947	100.0	30,667,780	100.0
1. ไม่มีการศึกษา	2,201,675	3.8	839,427	3.0	1,362,248	4.4
2. ต่ำกว่าประถมศึกษา	11,108,103	18.9	4,471,459	16.0	6,636,644	21.6
3. ประถมศึกษา	11,102,922	18.9	5,816,766	20.8	5,286,156	17.2
4. มัธยมศึกษาตอนต้น	10,657,344	18.2	5,728,520	20.5	4,928,824	16.1
5. มัธยมศึกษาตอนปลาย	11,058,789	18.9	5,602,500	20.0	5,456,288	17.8
6. อุดมศึกษา	12,043,445	20.5	5,262,604	18.8	6,780,841	22.1
7. การศึกษาอื่นๆ	183,848	0.3	92,669	0.3	91,179	0.3
8. ไม่ทราบ	267,601	0.5	142,001	0.5	125,600	0.4

a : มีข้อมูลจำนวนเล็กน้อยหรือน้อยกว่า 0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร) ประมวลผลโดย : กองเศรษฐกิจการแรงงาน

6.3 โครงสร้างการว่างงาน

อัตราการว่างงานของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า ทั่วประเทศมีผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำนวน 40,142,533 คน เป็นเพศชาย จำนวน 21,554,178 คน และเพศหญิง จำนวน 18,588,355 คน โดยมีอัตราการว่างงานของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานรวมอยู่ที่ร้อยละ 1.2 เป็นอัตราการว่างงานเพศชายร้อยละ 1.0 และเพศหญิง ร้อยละ 1.3 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนและอัตราการว่างงาน จำแนกตามเพศ ปี 2565

เพศ	ผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป (คน)	ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน (คน)	ผู้ว่างงาน	
			จำนวน (คน)	อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)
ยอดรวม	58,623,726	40,142,533	462,490	1.2
ชาย	27,955,947	21,554,178	224,913	1.0
หญิง	30,667,780	18,588,355	237,578	1.3

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร) ประมวลผลโดย : กองเศรษฐกิจการแรงงาน

6.4 สถานการณ์การจ้างแรงงาน

ประชากรทั่วราชอาณาจักรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มียานทำจำนวนทั้งสิ้น 39,221,052 คน เมื่อจำแนกตามอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่มีประชากรทำงานมากที่สุด 5 อันดับแรก พบว่า ส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง มากที่สุด จำนวน 11,918,878 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมา ได้แก่ อุตสาหกรรมการก่อสร้างการขนส่ง และการขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์ จำนวน 6,749,474 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 อุตสาหกรรมการผลิต จำนวน 6,276,325 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 ที่פקแรมและบริการด้านอาหาร จำนวน 2,907,862 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 และการก่อสร้าง จำนวน 2,204,902 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2565

อุตสาหกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยอดรวม	39,221,052	100.0
ภาคการเกษตรกรรม		
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	11,918,878	30.4
นอกภาคการเกษตรกรรม		
1. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	48,135	0.1
2. การผลิต	6,276,325	16.0
3. ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำและระบบการปรับอากาศ	102,659	0.3
4. การจัดหา น้ำ การจัดการ และการบำบัดน้ำเสียของเสียและสิ่งปฏิกูล	79,065	0.2
5. การก่อสร้าง	2,204,902	5.6
6. การขายส่ง และการขายปลีก การซ่อมยานยนต์ และรถจักรยานยนต์	6,749,474	17.2
7. การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	1,462,861	3.7
8. ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	2,907,862	7.4
9. ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร	238,419	0.6
10. กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	514,324	1.3
11. กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	371,754	0.9
12. กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	426,769	1.1
13. กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	589,709	1.5
14. การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ	1,835,895	4.7
15. การศึกษา	1,113,720	2.8
16. กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	821,725	2.1
17. ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	283,627	0.7
18. กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ	998,048	2.5
19. กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล การผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือน	229,364	0.6
20. กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศและภาคีสมาชิก	3,365	0.0
21. ไม่ทราบ	44,173	0.1

a : มีข้อมูลจำนวนเล็กน้อยหรือน้อยกว่า 0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร) ประมวลผลโดย : กองเศรษฐกิจการแรงงาน

ประชากรทั่วประเทศที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำจำนวนทั้งสิ้น 39,221,052 คน เมื่อจำแนกตามอาชีพ อาชีพที่มีประชากรทำงานมากที่สุด 5 อันดับแรก พบว่า มีประชากรที่ประกอบอาชีพ ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร และการประมงมากที่สุด จำนวน 10,921,308 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมา ได้แก่ พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้า และตลาด จำนวน 8,097,593 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 อาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆในด้านการขายและการให้บริการ จำนวน 4,512,241 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4,178,317 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 และผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ จำนวน 3,992,123 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามอาชีพ ปี 2565

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยอดรวม	39,221,052	100.0
1. ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้จัดการ	1,339,193	3.4
2. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ	2,354,912	6.0
3. ผู้ประกอบอาชีพด้านเทคนิคสาขาต่างๆ และอาชีพที่เกี่ยวข้อง	1,923,333	4.9
4. เสมียน	1,881,062	4.8
5. พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้า และตลาด	8,097,593	20.6
6. ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร และการประมง	10,921,308	27.8
7. ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง	4,178,317	10.7
8. ผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	3,992,123	10.2
9. อาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆในด้านการขายและการให้บริการ	4,512,241	11.5
10. คนงานซึ่งมิได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น	20,970	0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร) ประมวลผลโดย : กองเศรษฐกิจการแรงงาน

ประชากรทั่วราชอาณาจักรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่มีงานทำจำนวนทั้งสิ้น 39,221,052 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพการทำงาน พบว่า มีประชากรที่เป็นลูกจ้างเอกชนมากที่สุด จำนวน 15,011,307 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ ทำงานส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง จำนวน 13,373,246 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 ช่วยธุรกิจในครัวเรือน จำนวน 6,131,285 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 ลูกจ้างรัฐบาล จำนวน 3,755,343 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 นายจ้าง จำนวน 904,900 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และการรวมกลุ่ม 44,970 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ปี 2565

สถานภาพการทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยอดรวม	39,221,052	100.0
1. นายจ้าง	904,900	2.3
2. ลูกจ้างรัฐบาล	3,755,343	9.6
3. ลูกจ้างเอกชน	15,011,307	38.3
4. ทำงานส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง	13,373,246	34.1
5. ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	6,131,285	15.6
6. การรวมกลุ่ม	44,970	0.1

a : มีข้อมูลจำนวนเล็กน้อยหรือน้อยกว่า 0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร) ประมวลผลโดย : กองเศรษฐกิจการแรงงาน

6.5 การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

แรงงานนอกระบบว่า หมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง หรือไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน ซึ่งผลการสำรวจในปี พ.ศ.2565 สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

(1) จำนวนแรงงานนอกระบบ พบว่า ในปี 2565 แรงงานนอกระบบมีจำนวนมากกว่าแรงงานในระบบ จากผู้มีงานทำทั้งสิ้น 39.6 ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบ 20.2 ล้านคน (ร้อยละ 51.0) และเป็นแรงงานในระบบ 19.4 ล้านคน (ร้อยละ 49.0) โดยแรงงานนอกระบบเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง กระจายตัวอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75.7 รองลงมา

เป็นภาคเหนือ ร้อยละ 68.2 และภาคใต้ ร้อยละ 52.0 ส่วนในกรุงเทพมหานครและภาคกลางมีแรงงานนอกระบบน้อยกว่าแรงงานในระบบ

(2) การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของแรงงานนอกระบบเศรษฐกิจ พบว่า แรงงานนอกระบบมากกว่าครึ่งทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม มีจำนวน 11.2 ล้านคน หรือ ร้อยละ 55.4 รองลงมาทำงานในภาคการบริการและการค้าร้อยละ 34.6 และภาคการผลิต ร้อยละ 10.0

(3) ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน จำนวนแรงงานนอกระบบที่มีปัญหา 5.8 ล้านคน หรือ ร้อยละ 28.7 ของแรงงานนอกระบบทั้งหมด โดยปัญหาที่พบ มีดังนี้ (3.1) ปัญหาจากการทำงาน ร้อยละ 49.0 เป็นเรื่องค่าตอบแทน รองลงมาเป็นงานขาดความต่อเนื่อง ร้อยละ 19.9 และงานหนัก ร้อยละ 12.5 (3.2) ปัญหาจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่แรงงานนอกระบบประสบมากที่สุด คือ อริยาบถในการทำงาน (ไม่ค่อยได้เปลี่ยนลักษณะท่าทางในการทำงาน) ร้อยละ 37.5 มีฝุ่น ละออง คิวิน กลิ่น ร้อยละ 31.1 และมีแสงสว่างไม่เพียงพอ ร้อยละ 11.3 (3.3) ปัญหาจากความไม่ปลอดภัยในการทำงาน พบว่า ร้อยละ 59.1 ประสบปัญหาจากสารเคมี รองลงมาคือ ปัญหาจากเครื่องจักร เครื่องมือ ที่เป็นอันตราย ร้อยละ 17.3 และประสบอันตรายต่อระบบหู ระบบตา ร้อยละ 6.6

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1.1 นิยามและการจำแนกแรงงานนอกระบบ

คำนิยามของ “แรงงานนอกระบบ” เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2536 ในการประชุมนานาชาติ 15th International Conference of Labour Statisticians (ICLS) ในครั้งนั้นถูกจำกัดความให้หมายถึง “แรงงานที่ประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ (Self - employed) หรือเป็นลูกจ้างของสถานประกอบการที่จัดอยู่ในเศรษฐกิจนอกระบบ หรือเป็นแรงงานที่ช่วยเหลือกิจการของครอบครัว หรือลูกจ้างในสถานประกอบการที่จัดอยู่ในภาคเศรษฐกิจในระบบแต่ไม่ได้รับการคุ้มครองทางสังคม หรือคนทำงานบ้าน”

สำหรับประเทศไทย นิยามของ “แรงงานนอกระบบ” ถูกกำหนดไว้หลากหลายโดยองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมแรงงานในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่เป็นผู้กำหนดคำนิยาม

กระทรวงแรงงาน กำหนดคำนิยาม “แรงงานนอกระบบ” ในแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ (พ.ศ. 2566 - 2570) หมายถึง คนทำงานสัญชาติไทยที่มีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งไม่ได้เป็นลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือไม่ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 แห่งกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม รวมถึงผู้ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด แต่มิให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐและของรัฐวิสาหกิจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมาย

การจำแนกแรงงานนอกระบบมีหลักเกณฑ์ และวิธีการจำแนกตาม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) จำแนกแรงงานนอกระบบตามลักษณะของอาชีพเป็น 10 กลุ่มได้แก่

(1) กลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้าน	(2) กลุ่มผู้ขับรถรับจ้าง
(3) กลุ่มเกษตรกรพันธะสัญญา	(4) กลุ่มแรงงานรับจ้างทางการเกษตร
(5) กลุ่มหาบเร่แผงลอย	(6) กลุ่มคนทำงานในภาคบริการ
(7) กลุ่มคนค้าขาย	(8) กลุ่มคนซื้อขายของเก่า
(9) กลุ่มคนทำงานบ้าน	(10) กลุ่มแรงงานรับจ้างทั่วไป

1.2 คำนิยามอาชีพ

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจแรงงานนอกระบบ (2562) หน้า 112 - 113

- **เกษตรกร/ประมงน้ำจืด** หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ รวมถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการประมง เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และประมงน้ำจืด เป็นต้น

1.3 คำนิยามและความสำคัญของตัวชี้วัดแรงงานนอกระบบ

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบ หรือ ตัวชี้วัดแรงงานนอกระบบ หมายถึง “ดัชนีชี้วัดหรือ หน่วยวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดขึ้นเกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบ เพื่อสร้างความชัดเจนในการกำหนด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ” ซึ่งมีความสำคัญในการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผลเพื่อให้กิจกรรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนและเป้าหมายตัวชี้วัดที่ดีสามารถ

คาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าได้ ทำให้สามารถแก้ปัญหา หรือวางแผน การปฏิบัติงานในอนาคต เพื่อให้การปฏิบัติงานต่อไปประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. แนวคิดหลักและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

2.1 แนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (2004) ทำการสำรวจคุณภาพชีวิตใน 28 ประเทศในแถบทวีปยุโรป ในช่วงปี พ.ศ.2547 โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพชีวิต ดังนี้ ทศนคติและการรับรู้ต่อเรื่องคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคล เป็นเรื่องที่แต่ละคนต้องประเมินด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม แต่ละมิติของคุณภาพชีวิตไม่ได้แสดงบทบาทแยกจากกัน แต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ร่วมกันก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ดังนั้น การจะวัดคุณภาพชีวิตให้ได้อย่างสมบูรณ์ควรต้องทำการวัดทั้งในด้านอัตวิสัยและภาวะวิสัย ทั้งนี้ มิติเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตตามที่กำหนดไว้ มีดังนี้ 1) มิติด้านเศรษฐกิจ 2) มิติด้านครอบครัว 3) มิติด้านการทำงาน 4) มิติด้านสังคมและการมีส่วนร่วม 5) มิติด้านสุขภาพและการดูแลสุขภาพ 6) มิติด้านการพัฒนาตนเอง

Multiple Sclerosis International Federation (2018) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่สามารถมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลโดยแบ่งออก เป็น 3 ปัจจัยหลักดังนี้

(1) Individual : บุคคล ประกอบไปด้วย สุขภาพกาย (Physical health) สุขภาพจิต (Mental health) ทศนคติและความเชื่อ (Attitudes and beliefs) เพศ (Gender) อายุ (Age)

(2) Circumstances : พฤติการณ์ ประกอบด้วย วัฒนธรรมและทศนคติทางสังคม (Culture and societal attitudes) เศรษฐกิจ (Economy) กฎหมายและนโยบาย (Laws and policies) บริการสาธารณะ (Public services) ความมั่นคงแห่งชาติและความปลอดภัย (National stability and security)

(3) Environment : สิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์ (Relationships) การทำงานและการเป็นอาสาสมัคร (Work and volunteering) การศึกษาและการเรียนรู้ (Education and learning) การพักผ่อนและการใช้ชีวิตในสังคม (Leisure and social life) บ้านและชุมชนท้องถิ่น (Home and local community) การเงินและทรัพยากร (Finances and resources)

องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1978) ได้กล่าวว่า พื้นฐานคุณภาพชีวิตของประชากรดูได้จาก 1) รายได้ครอบครัวที่พอเพียงแก่การเลี้ยงชีพ 2) การมีงานทำ 3) การศึกษาและอัตราการรู้หนังสือของประชาชน 4) โอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5) การมีเอกราชของประเทศโดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาลอื่น

ฟลานาแกน (Flanagan, 1978) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตอันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ จำแนกได้ 5 ประการ ได้แก่ (1) มีความสุขสบายทั้งทางด้านร่างกายและวัตถุโดยทางด้านร่างกาย (2) มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น (3) มีกิจกรรมในสังคมและชุมชน (4) มีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและมีความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ตามพัฒนาการ (5) มีสันติภาพในการเป็นการทำงานเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความเพลิดเพลินในยามว่าง

จากคำจำกัดความข้างต้น สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต จะกล่าวถึง ความสุข ความอยู่ดีมีสุข ของบุคคล และสังคม ที่มีบริบทของสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การศึกษาการเมือง และศาสนา สุขภาพ การศึกษา สวัสดิการ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ รายได้ การมีงานทำ ความเสมอภาค เทคโนโลยี ความผูกพันในสังคม มาเกี่ยวข้อง แม้ว่ามิติหรือองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตส่วนหลักมีความเหมือนกันและจะมีมิติหรือองค์ประกอบบางอย่างที่มีความแตกต่างกันขึ้นกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทแวดล้อมอื่นๆ

2.2 งานวิจัยพอส่งเขตที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

เอกชัย รุจิภิมลพงศ์ และคณะ (2561) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า โมเดลการวัดตัวแปรองค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านสภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ด้านประชาธิปไตยในองค์การ ด้านการบูรณาการทางสังคม หรือการทำงานร่วมกัน ด้านโอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล ด้านการได้รับค่าตอบแทนในการทำงานที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว สุดท้ายด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามลำดับ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดวงสมร มะโนวรรณ (2561) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลที่สังกัดโรงพยาบาล ในกรุงเทพมหานคร และได้รับรองสถานพยาบาล พบว่า ปัจจัยของคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยสูงสุดคือ ด้านการเป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านสถานที่ทำงานปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ด้านการพัฒนาขีดความสามารถของบุคคล ตามลำดับ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านการได้รับผลตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ด้านสถานที่ทำงานปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ด้านความมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และด้านการเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีอิทธิพลในทิศทางบวกกับความผูกพันองค์กรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

El Badawy, Tarek & Shiha Enas & Magdy Hussein, Mariam. (2016) ศึกษาความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงานและอะไรคือมิติทั่วไปของคุณภาพชีวิตการทำงานในอียิปต์ เพื่อเน้นให้เห็นถึงมิติที่สำคัญที่สุดของคุณภาพชีวิตการทำงาน การวิจัยเป็นแบบสำรวจในธรรมชาติ ผลการศึกษา พบว่า ค่าตอบแทน ความมั่นคงในการทำงานและการเติบโตส่วนบุคคลและโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่เป็นมิติที่สำคัญที่สุดของคุณภาพชีวิตการทำงานในอียิปต์

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงาน

3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงาน

ความสุขในการทำงานของคนในองค์กร มีความสำคัญต่อการทำงานและองค์กรอย่างแท้จริง คนทำงานที่มีความสุขนั้นไม่ได้หมายถึงรายได้เป็นสิ่งเดียวที่สำคัญที่สุด ยังจะต้องมี “คุณภาพชีวิตการทำงาน” ที่ดี ซึ่งหมายถึง คุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับสิ่งแวดล้อม โดยส่วนรวมในการทำงานของบุคคล และเน้นมิติเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ รวมทั้งยังครอบคลุมทุกเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมในการทำงาน และสภาพในการทำงาน ตลอดจนควรให้ความสำคัญที่บทบาทการทำงาน ได้แก่ นายจ้าง ลูกจ้าง และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน (Davis, 1977; Merton, 1977; Seashore, 1975; Royuela et al., 2007)

ประเด็นที่น่าสนใจของ Delamotte และ Takezawa (1984) ในเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงาน ประกอบด้วย (1) ความพึงพอใจต่อสภาพการทำงานมีผลต่อคุณภาพชีวิตคนทำงาน (2) นิยามคุณภาพชีวิตการทำงาน (3) สถานประกอบการควรให้ความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน

Richard E. Walton ซึ่งปรากฏในหนังสือ Criteria for Quality of Working Life ได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ 8 ประการ คือ (1) ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ (Adequate and Fair Compensation) (2) สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย (Safe and Healthy Environment) (3) เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้พัฒนาความรู้ความสามารถได้เป็นอย่างดี (Development of Human Capacities) (4) ลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน (Growth and Security) (5) ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน (Social Integration)

(6) ลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรม (Constitutionalism) (7) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม (Work Life Balance) (8) ลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง (Social Relevance)

แนวคิดทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Two-Factor Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ได้รับความสนใจ และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในชื่อทฤษฎีการจูงใจ – คำจุน (The Motivation Hygiene Theory) แนวทางในการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีร่วมกันและเกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) ได้แก่ ความสำเร็จของงาน (Achievement) การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) ลักษณะงาน (Work Itself) หน้าที่ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (Advancement)

(2) ปัจจัยคำจุน (Hygiene Factors) ซึ่งมีอยู่ 10 ประการคือ การบังคับบัญชา (supervision) นโยบายบริหาร (policy and administration) สภาพการทำงาน (working condition) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (relations with superiors) ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (relation with subordinates) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (relation with peers) ตำแหน่งในบริษัท (status) ความมั่นคงในงาน (job security) เงินเดือน (salary) ชีวิตส่วนตัว (personal life)

Hackman and Suttle (1977, อ้างถึงใน อสุมา ศักดิ์ไพศาล, 2556) มองว่า บุคลากรในองค์กรทุกระดับ ซึ่งรวมไปถึงผู้บริหารหรือเจ้าของสถานประกอบการ ที่มีความต้องการในคุณภาพชีวิตในการทำงานเช่นกัน และเมื่อได้รับการตอบสนองที่ดีก็จะส่งผลถึงสังคมในองค์กรมีสิ่งแวดล้อมที่ดี บุคคลมีขวัญและกำลังใจในการทำงานก็จะส่งผลไปยังผลผลิตที่ดี มีปริมาณที่เพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มความผูกพันในองค์กร การลดปัญหาการลาออกและขาดแคลนอัตรากำลังคน

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงาน

Ali Nasermoaddeli และคณะ (2003 ; 2003) ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของข้าราชการชายจำนวน 2,100 คน พบว่า ข้าราชการที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ภาวะการมีสุขภาพกายที่ดีจะลดลงทั้งในผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งเป็นผลให้เกิดภาวะการเป็นโรคเรื้อรังต่าง ๆ ส่วนผู้ที่มีเป้าหมายและเข้าใจว่าตนเองต้องการอะไร และมีความรู้สึกว่าตนเองได้ทำงานที่มีคุณค่า จะสามารถจัดการกับปัญหาหรือสิ่งต่างๆ ในชีวิตได้ดี จึงเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าคนอื่น นอกจากนี้ พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ต่างกันมีผลต่อการจัดการต่อปัญหาด้านสุขภาพที่ต่างกัน และมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตเช่นกัน โดยจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ พบว่า ภาระงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลต่อคุณภาพชีวิต ดังนั้น ภาระงานมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อสุขภาพกาย ขณะที่สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อสุขภาพกาย

สมพงศ์ รัตนนพวงศ์ (2559) ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานศูนย์ข่าวแห่งหนึ่ง พบว่า มีเพียงรายได้ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตนเองทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยเรียงตามความสำคัญจากความเร็วในการทำงาน คุณภาพงานและปริมาณงาน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยเฉพาะในประเด็นความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

อสุมา ศักดิ์ไพศาล (2556) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและด้านความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพชีวิต

ในการทำงาน ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัย มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านปริมาณงาน และด้านความรวดเร็วในการทำงาน ดังนั้น จากการศึกษาพบว่า ถ้าพนักงานมีคุณภาพชีวิตในการทำงานสูง จะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสูงตามไปด้วย

González-Baltazar R., Contreras-Estrada M.I., León-Cortés S.G., Hidalgo-González B.J., Hidalgo-Santacruz G. (2020) ศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานในแรงงานเศรษฐกิจนอกระบบที่กวาดาลาฮารา เม็กซิโกพบว่า ร้อยละ 48 ของแรงงานเป็นเพศชายและเพศหญิง ร้อยละ 52 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 และ 29 ปี ทำงานระหว่าง 6 และ 10 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 55 ของประชากรมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตระดับต่ำ มีร้อยละ 39 มีความพึงพอใจในระดับปานกลางและ ร้อยละ 6 มีความพึงพอใจในระดับสูง การศึกษานี้พบว่า ภายใต้งานของแรงงานในภาคนี้แรงงานมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ดีหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษี และมีความยืดหยุ่น อย่างไรก็ตามแรงงานมีระดับความพึงพอใจในระดับต่ำกับคุณภาพชีวิตของพวกเขา ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงความปลอดภัยและอาชีวอนามัยได้ งานหลายอย่างในสภาพที่ไม่แข็งแรงและมีความเสี่ยงต่อการทำงาน

4. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

4.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานให้นิยามของแรงงานนอกระบบว่า หมายถึง แรงงานที่ไม่ได้รับการคุ้มครองในระบบการประกันสังคมเป็นกำลังแรงงานที่ครอบคลุม ประชากรไทยเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศ (แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ, มปป.)

ILO (2002) มีรายงานเรื่อง Decent Work and the Informal Economy ได้รายงานแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานนอกระบบกับ 4 โครงหลักในการทำงานโดยมีเนื้อความพอสังเขปคือ

(1) Employment : การจ้างงาน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจ้างงานที่เหมาะสม และลักษณะนั้นเหมาะสมกับผู้ถูกจ้างเพื่อสร้างโอกาสในการทำงานและการเรียนรู้งาน เป็นการกระจายโอกาส กระจายรายได้ ไม่เพียงแต่จะส่งผลดีต่อผู้ถูกจ้างงานเท่านั้นที่ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ทางสังคมหรือการเข้าถึงทรัพยากรภาครัฐแต่ยังเป็นการกระตุ้นคุณภาพสภาวะทางเศรษฐกิจแก่ผู้ประกอบการให้ได้รับแรงงานฝีมือ มีคุณภาพติดตามงานได้ เข้าใจการประเมินงานตามศักยภาพผู้ถูกจ้างงาน ลดช่องว่างทางสังคมได้

(2) Social (Protection against vulnerabilities) : การคุ้มครองทางสังคม กลุ่มแรงงานนอกระบบมักขาดโอกาสทางการคุ้มครองทางสังคมไม่ว่าจะเป็นหลักประกันสุขภาพในการทำงาน ประกันภัยสิทธิการรักษาพยาบาล หรือความปลอดภัยในการทำงานตามลักษณะงานที่ทำ ต้องทำให้พวกเขาเหล่านี้เข้าถึงสวัสดิการดังกล่าวนี้ให้ได้เทียบเท่าการทำงานในระบบ

(3) Social dialogue : สร้างความเข้มแข็งในการทำงาน ในองค์กรหรือนายจ้างควรมีระบบการจัดการการทำงานและการจ้างงานที่ดี คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม ความเท่าเทียมกัน ไม่เอาเปรียบ ลดความเหลื่อมล้ำทางการประกอบอาชีพจากการถูกกดขี่ราคาค่าจ้าง เนื่องด้วยผู้ถูกจ้างอาจถูกมองว่าไม่มีตัวตนทำงานเพียงแลกเงิน ค่าจ้างไปวันต่อวัน ผู้จ้างต้องมีความเป็นธรรม สิทธิในการออกเสียงความเห็นให้ผู้ถูกจ้าง

(4) Rights : สิทธิตามกฎหมาย การทำงานหรือการจ้างงานควรปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่พึงยึดถือเพื่อความเป็นธรรมทั้งฝ่ายผู้จ้างและผู้ถูกจ้างงาน ทราบถึงสิทธิประโยชน์ตนเองที่พึงได้รับ

OECD (2017) มีรายงานเรื่อง Is self-employment quality work? ได้รายงานแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบกับ 4 โครงสร้าง ได้แก่

(1) รายได้ (Earnings) ได้แก่ รายได้ที่ได้รับ (Income earned) และความมั่นคงทางการเงิน (Financial security)

(2) ความมั่นคงของงาน (Job stability) ได้แก่ ระยะเวลาการจ้างงาน (Duration) ผลลัพธ์ของการทำงาน (Exit outcomes)

(3) สภาพการทำงาน (Working conditions) ได้แก่ ชั่วโมงทำงาน (Hours worked) สุขภาพและความปลอดภัย (Health and safety) การฝึกอบรมและการพัฒนาอาชีพของตนเอง (Training and career development)

(4) การพึ่งพาตนเองในการทำงาน (Dependent self-employment) ได้แก่ การแจกแจงสถานการณ์ทำงาน (Clarify work status) การคุ้มครองทางสังคม (Social protection)

4.2 งานวิจัยพอส่งเชิงที่เกี่ยวข้อกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (2561) จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ในส่วนของคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบที่ปรึกษาได้แบ่งการพิจารณาออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัย และด้านข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงาน

(1) ด้านเศรษฐกิจ พบว่า แรงงานนอกระบบยังคงมีรายได้เฉลี่ย (13,541 บาทต่อเดือน) ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของแรงงานไทยทั้งหมด (16,840 บาทต่อเดือน) ขณะที่แรงงานนอกระบบที่มีช่วงรายได้ประมาณ 9,751-15,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนคนที่ร่วมใช้จ่ายเฉลี่ยมากที่สุด คือ 3.8 คน ส่วนใหญ่เห็นว่ารายได้ที่สามารถหาได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่มา (ร้อยละ 55.34 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) และมีหนี้สิน (ร้อยละ 57.46 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) โดยพบความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ความไม่เพียงพอของรายได้กับการมีหนี้สิน (ร้อยละ 39.58 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด)

(2) ด้านสังคม พบว่า แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง (ร้อยละ 45.10 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) มีสภาพร่างกายปกติ (ร้อยละ 99.55 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) และส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 79.71 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) ขณะที่ในกลุ่มของแรงงานนอกระบบที่มีความพิการนั้น ในกรณีที่ไม่มียาประจำตัวคนพิการนั้นส่วนใหญ่จะมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และพบความสัมพันธ์ของการมีโรคประจำตัวกับการมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตแรงงานนอกระบบที่ทำการสำรวจ ส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานเฉลี่ย 7.73 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งสอดคล้องกับชั่วโมงการทำงานที่กำหนดไว้ในสิทธิตามกฎหมายแรงงาน ขณะที่การได้รับบาดเจ็บจากการทำงานนั้นมีสัดส่วนเป็นร้อยละ 4.47 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยอาชีพที่มีสัดส่วนผู้ได้รับบาดเจ็บมากที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างแรงงานประมงพื้นบ้าน ร้อยละ 33.33 ของกลุ่มตัวอย่างในอาชีพดังกล่าว

(3) ด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยพบว่า ในภาพรวมแรงงานนอกระบบมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันค่อนข้างมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.68) โดยมีความพึงพอใจในสาธารณูปโภคของพื้นที่ที่อาศัยมากที่สุด (ระบบไฟฟ้าและระบบประปา) และมีความพึงพอใจที่เกี่ยวกับความเพียงพอของพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะน้อยที่สุด ขณะที่ในด้านการทำงาานนั้น แรงงานนอกระบบที่ถูกสำรวจประเมินว่าตนเองมีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นภาษาที่สองและการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ) (คะแนนเฉลี่ย 0.55)

(4) ด้านข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างแรงงานนอกระบบมีความพร้อมน้อยในการใช้ทักษะทางด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งแรงงานนอกระบบประเมินความพร้อมและศักยภาพของตนเองโดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเท่ากับ 1.38 และหากพิจารณาในส่วนของการเห็นความพร้อมและศักยภาพในด้านต่าง ๆ พบว่า แรงงานนอกระบบมีความพร้อมและศักยภาพในการใช้ภาษาไทยมากที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 คะแนน ในขณะที่ความพร้อมและศักยภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศ (ซึ่งส่วนใหญ่คือภาษาอังกฤษ) และแรงงานนอกระบบมีความพร้อมและศักยภาพในการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ มีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเพียง 0.55 คะแนน ทั้งนี้ หากพิจารณาแยกเป็นรายจังหวัด พบว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสมุทรปราการมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 1.53 จากระดับคะแนนสูงสุด 5 คะแนน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดปทุมธานีมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากับ 1.24 จากระดับคะแนนสูงสุด 5 คะแนน

โครงการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ.2561 (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2561) กล่าวว่า การแบ่งประเภทของตัวชี้วัด สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพและตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ใช้วัดสิ่งที่นับได้หรือสิ่งที่มีลักษณะเชิงกายภาพ และตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ใช้วัดสิ่งที่เป็นามธรรม (ตัวชี้วัดเชิงสังคม)

การจัดทำตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบโดยมีการวิเคราะห์ภายใต้โครงสร้างและบริบททางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัย ทั้งสิ้น 13 ตัวชี้วัด และจัดทำดัชนีผสม (Composite Index) ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต ศักยภาพ และความพร้อมของแรงงานนอกระบบ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) รายได้รวมเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (2) จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่ายจากรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง (3) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เพียงพอ/ไม่เพียงพอ กับรายจ่ายในแต่ละเดือน (4) ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีภาระหนี้สิน

ด้านที่ 2 ด้านสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ร้อยละของครัวเรือนที่มีบ้านและที่อยู่เป็นของตนเอง (2) ร้อยละของแรงงานนอกระบบที่เป็นคนพิการ (3) สภาพความพิการเปรียบเทียบกับความสามารถในการหารายได้ (4) ร้อยละของแรงงานนอกระบบที่มีโรคประจำตัว (5) ปัญหาสุขภาพเปรียบเทียบกับความสามารถในการหารายได้ (6) ระยะเวลาในการทำงานเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างต่อวันเปรียบเทียบกับรายได้ (7) การบาดเจ็บจากการทำงานเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพ

ด้านที่ 3 ด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัย ได้แก่ ตัวชี้วัดความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

ด้านที่ 4 ด้านศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบ ได้แก่ ตัวชี้วัดความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน

Consuelo, María, María (2003) ศึกษาคุณภาพชีวิตและแรงงานนอกระบบในผู้สูงอายุในเมืองโคลัมเบียระดับกลาง พบว่า คุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบผู้สูงอายุนั้นอยู่ในเกณฑ์ดีและเกี่ยวข้องกับการประเมินสุขภาพในเชิงบวก การทำงานเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี มีความกระตือรือร้นและมีประสิทธิภาพรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้สูงอายุจำนวนมากทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น นอกจากนี้จากมุมมองของการพัฒนามนุษย์ให้ความหมายกับชีวิตของผู้สูงอายุช่วยให้พวกเขาสามารถขยายขีดความสามารถของพวกเขาเป็นบุคคลที่ใช้งานและมีประสิทธิภาพและมีส่วนช่วยในการตระหนักถึงตนเองและการรับรู้ทางสังคม

5. แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2566 – 2570

การบริหารจัดการแรงงานนอกระบบของกระทรวงแรงงาน โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2562 ได้อนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบแห่งชาติ (คนช.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงแรงงาน เป็นกรรมการ และมอบหมายให้กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานด้านแรงงานนอกระบบ โดยบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเครือข่ายแรงงานนอกระบบ ในพื้นที่ภายใต้โครงสร้างการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบระดับชาติ ระดับอำนวยการ และระดับปฏิบัติการ

กระทรวงแรงงานร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเครือข่ายแรงงานนอกระบบที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อต่อยอดจากแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ (พ.ศ. 2563 – 2565) ที่จะสิ้นสุด โดยเชื่อมโยงกับแผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนระดับที่ 2 แผนแม่บทภาคใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกทั้งในปัจจุบัน และในช่วงปี พ.ศ. 2566 – 2570 ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น รวมทั้งให้สอดคล้องกับวิถีการจ้างงาน New Normal รองรับการทำงานนอกระบบ แรงงานอิสระ รูปแบบการจ้างงาน แบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ ดังนี้

วิสัยทัศน์ “แรงงานนอกระบบมีศักยภาพสูง มีงานทำ ได้รับการคุ้มครอง และมีหลักประกันทางสังคมที่ดี”

พันธกิจ

- 1) พัฒนาทักษะฝีมือและส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์แรงงานและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
- 2) สร้างโอกาสการมีงานทำที่ดีและมีความมั่นคงในการทำงาน
- 3) ส่งเสริมความคุ้มครองและความปลอดภัยในการทำงาน
- 4) สร้างหลักประกันทางสังคมและหลักประกันสุขภาพให้ครอบคลุม
- 5) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ
- 6) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบทุกระดับ

แนวทางการดำเนินงาน/พัฒนา ประกอบด้วย 6 แนวทางหลัก 14 แนวทางย่อย

แนวทางที่ 1 การพัฒนาทักษะฝีมือและส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์แรงงาน และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

แนวทางย่อยที่ 1.1 เพิ่มสมรรถนะและผลิตภาพแรงงานนอกระบบให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี และนวัตกรรม

แนวทางย่อยที่ 1.2 จัดระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

แนวทางย่อยที่ 1.3 พัฒนาการศึกษาลำดับขั้นเพื่อการมีงานทำ

แนวทางที่ 2 การสร้างโอกาสการมีงานทำที่ดีและมีความมั่นคงในการทำงาน

แนวทางย่อยที่ 2.1 เพิ่มโอกาสในการมีงานทำ

แนวทางย่อยที่ 2.2 บริการแนะแนวอาชีพ

แนวทางย่อยที่ 2.3 พัฒนาและขยายช่องทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการของแรงงานนอกระบบ

7. แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในช่วงระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) ของยุทธศาสตร์ชาติ โดยแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวจะเป็นแผนหลักในการขับเคลื่อนภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภาคใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการสำคัญประจำปีงบประมาณตลอดจนผู้บริหารสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแล และติดตามผลการปฏิบัติงานของโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละผลผลิตให้สามารถดำเนินการได้ตามค่าเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินในภาพรวม เพื่อบูรณาการบรรลุผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายระดับชาติร่วมกันต่อไป สรุปดังนี้

วิสัยทัศน์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ “เกษตรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี”

พันธกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- 1) ยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง
- 2) พัฒนาเศรษฐกิจภาคการเกษตรและสหกรณ์ให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ
- 3) วางแผนการผลิตด้วยหลักการตลาดนำการผลิต
- 4) บริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ส่งเสริมงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง
- 6) ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- 7) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย 5 ประเด็นการพัฒนา 28 แนวทางการพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร

แนวทางการพัฒนา

- การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเกษตร

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร

แนวทางการพัฒนา

- 1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
- 2) เกษตรปลอดภัย
- 3) เกษตรชีวภาพ
- 4) เกษตรแปรรูป
- 5) เกษตรอัจฉริยะ
- 6) การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- 7) ท่องเที่ยวเกษตรเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
- 8) โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์การเกษตร
- 9) การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร)

ให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่

- 10) การพัฒนาการเกษตรในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ประเด็นการพัฒนาที่ 3 สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร
แนวทางการพัฒนา

- 1) การเสริมสร้างทุนทางสังคม
- 2) การรองรับสังคมเกษตรสูงวัยเชิงรุก
- 3) การยกระดับศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ
- 4) การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ประเด็นการพัฒนาที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
แนวทางการพัฒนา

- 1) การพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมเชิงนิเวศ
- 2) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
- 3) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
- 4) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
- 5) การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้ง

ระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

- 6) การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ
- 7) การเพิ่มผลผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้าง

มูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้หักเทียบกับระดับสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร
แนวทางการพัฒนา

- 1) การพัฒนาบริการประชาชน
- 2) การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ
- 3) การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ
- 4) การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- 5) การพัฒนากฎหมาย
- 6) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร

8. รายงานผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2564

สำนักงานสถิติแห่งชาติ มีหน้าที่ในการจัดทำสำมะโนการเกษตรของประเทศให้เป็นมาตรฐานตามคำแนะนำขององค์การอาหารและเกษตรแห่งชาติ (FAO) ซึ่งในรอบการดำเนินการของ World Programme for the Census of Agriculture (WCA) 2020 ให้มีการดำเนินการระหว่างปี 2016 – 2025 โดย FAO ได้แนะนำให้มีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรในระดับหมู่บ้าน (Community level) เพิ่มเติมจากเดิมที่เก็บข้อมูลเฉพาะระดับบุคคล เพื่อให้มีชุดข้อมูลที่ครบถ้วนในการวางแผนพัฒนาเกี่ยวกับการเกษตรของประเทศ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงได้ทำการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2564 เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรระดับหมู่บ้านในทุกจังหวัด ยกเว้น กรุงเทพมหานคร ข้อค้นพบจากการสำรวจ สรุปดังนี้

8.1 อาชีพหลักของครัวเรือน พบว่าหมู่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 86.0 มีครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหมู่บ้านที่มีครัวเรือนประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นหลักในสัดส่วนสูงสุตร้อยละ 93.9 รองลงมาคือ ภาคใต้ ร้อยละ 89.9 ภาคเหนือ ร้อยละ 87.5 และภาคกลางร้อยละ 65.8

8.2 แหล่งรายได้หลักของครัวเรือน พบว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.3 มีรายได้หลักของครัวเรือน มาจากการขายผลผลิตทางการเกษตร เมื่อพิจารณาในแต่ละภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมู่บ้านที่มี รายได้หลักของครัวเรือนมาจากการขายผลผลิตทางการเกษตรในสัดส่วนสูงที่สุดที่ร้อยละ 90.2 รองลงมาคือ ภาคใต้ ร้อยละ 88.1 ภาคเหนือ ร้อยละ 84.8 และภาคกลาง ร้อยละ 64.8

8.3 กิจกรรมการเกษตร พบว่า หมู่บ้านร้อยละ 99.0 มีผู้ถือครองทำการเกษตรปลูกพืช รองลงมา ร้อยละ 72.5 มีผู้ถือครองทำการเกษตรเลี้ยงสัตว์ เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมู่บ้านที่มีผู้ถือครอง ทำการเกษตรเลี้ยงสัตว์สูงถึงร้อยละ 81.9 ขณะที่ภาคกลาง หมู่บ้านที่มีผู้ถือครองทำการเกษตรเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 51.3

8.4 การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร พบว่า ร้อยละ 89.9 มีผู้ถือครองทำการเกษตรถือครองที่ดิน เป็นของครัวเรือน (มีโฉนด) รองลงมาคือ ร้อยละ 39.2 มีผู้ถือครองทำการเกษตรที่ถือครองที่ดินเช่ามีสัญญา เป็นที่น่าสังเกตว่าภาคกลางมีผู้ถือครองทำการเกษตรถือครองที่ดินเช่ามีสัญญา สูงถึงร้อยละ 63.5 และรองลงมา คือ ภาคเหนือมีผู้ถือครองที่ดินเช่ามีสัญญา ร้อยละ 47.5

8.5 ร้านขายสินค้า อุปกรณ์เพื่อการเกษตร พบว่า หมู่บ้าน ร้อยละ 22.7 มีร้านขายสินค้า อุปกรณ์ เพื่อการเกษตร ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.4 มีร้านขายสินค้า อุปกรณ์เพื่อการเกษตร 1 แห่ง

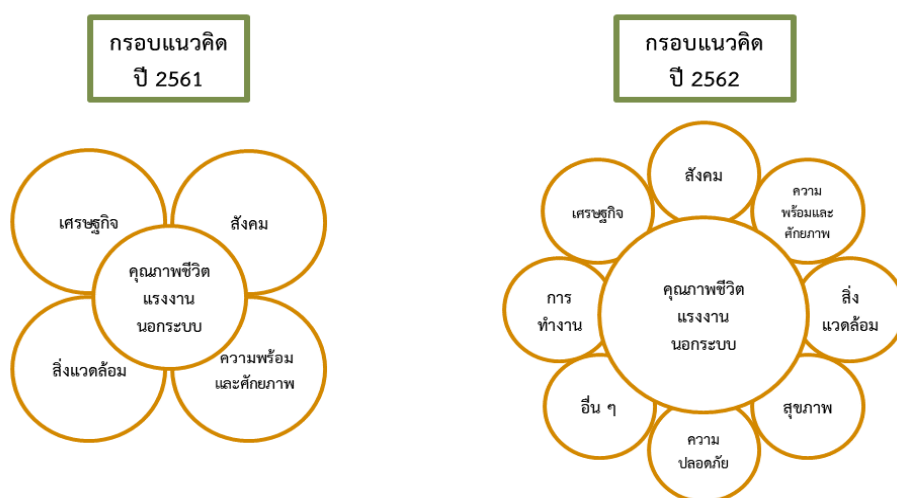
8.6 ร้านรับซื้อสินค้าเกษตร พบว่า มีหมู่บ้านเพียงร้อยละ 16.3 มีร้านรับซื้อสินค้าเกษตร ตั้งอยู่ใน หมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 56.3 มีร้านรับซื้อสินค้าเกษตร 1 แห่ง

8.7 ตลาดสินค้าเกษตร พบว่า มีหมู่บ้านเพียงร้อยละ 5.4 มีตลาดสินค้าเกษตรตั้งอยู่ในหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 82.0 มีตลาดสินค้าเกษตรหมู่บ้านละ 1 แห่ง

9. กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และจากมิติต่าง ๆ ในการสะท้อน "คุณภาพชีวิตการทำงาน" ได้แก่ 1. คุณภาพชีวิต (ทั่วไป) 2. คุณภาพชีวิต (การทำงาน) 3. คุณภาพชีวิต (การทำงาน) ของแรงงานนอกระบบ คณะผู้วิจัยจึงได้รวบรวมและพัฒนาเป็น กรอบแนวคิดในการศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ขยายการศึกษาจากกรอบแนวคิด ปี 2562 ใน 4 มิติ ให้เป็น 8 มิติ ดังภาพประกอบด้านล่างนี้

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Population) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แรงงานนอกระบบของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย การสุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจงบุคคลที่เป็นแรงงานนอกระบบในพื้นที่ที่ถูกสุ่มตัวอย่างในที่นี้คือทั่วประเทศ โดยเน้นการกระจายในทุกจังหวัดทั่วประเทศและให้มีความเป็นตัวแทนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลและผลการสำรวจที่จะให้ได้ตัวอย่างแรงงานนอกระบบในพื้นที่ที่ตกเป็นตัวอย่างให้ได้ดีที่สุด (Occupational with Area Based Sampling)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

ใช้วิธีเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสำรวจที่ดัดแปลงมาจากรายงานโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ.2562 เสนอ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากกรอบแนวคิดในการศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ แนวคิดในมิติต่างๆ ที่สะท้อน "คุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ" ได้แก่ 1. คุณภาพชีวิต (ทั่วไป) 2. คุณภาพชีวิต (การทำงาน) 3. คุณภาพชีวิต (การทำงาน) ของแรงงานนอกระบบ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ แรงงานนอกระบบ โดยมีประเด็นในการสำรวจ ดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม
- 4) ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ
- 5) ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน
- 6) ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

1.3 การประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565 จากข้อมูลที่ได้เก็บมาจะได้ทำการประมวลผลโดยแยกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1.3.1 ผลการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ (แบ่งย่อยอีก 8 ด้านคือ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ ความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อม การทำงาน ความพร้อมและศักยภาพ และด้านอื่น ๆ) การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ปัญหาด้านแรงงาน และความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ ซึ่งจะทำให้การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทั่วประเทศ

1.3.2 ผลการวิเคราะห์กลุ่มอาชีพด้วยปัจจัยด้านการมีสวัสดิการและปัจจัยด้านรายได้ที่เพียงพอ กับค่าใช้จ่าย

1.3.3 ผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่

1) ด้านเศรษฐกิจ คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ ความเพียงพอของ รายได้ ภาระหนี้สิน เป้าหมายความสำเร็จในแต่ละวัน เป็นต้น

2) ด้านสังคม คือ สภาพความเป็นอยู่ของตนเอง ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น สภาพที่อยู่อาศัย และการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง เป็นต้น

3) ด้านสุขภาพ คือ สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย การได้รับบาดเจ็บ การรับรู้ว่าจะสามารถรับมือกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ และการมีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน

4) ด้านความปลอดภัย คือ ความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การรับรู้ถึงการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน

5) ด้านสภาพแวดล้อม คือ สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงควมมีอิสระในการใช้ชีวิตของตนเอง มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และแหล่งแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ

6) ด้านการทำงาน คือ สภาพการทำงาน ระยะเวลาการทำงาน รวมถึงปัญหาจากการทำงาน

7) ด้านพร้อมและศักยภาพแรงงานนอกระบบ คือ ความพร้อมในการทำงานของแรงงาน มีศักยภาพและทักษะด้านภาษา เทคโนโลยี หรือด้านอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

8) ด้านอื่น ๆ เช่น การมีกิจกรรมทำในเวลาว่าง การมีเวลาส่วนตัวหรือเวลาพักผ่อน ความสมดุลระหว่างเวลางานและเวลาส่วนตัว เป็นต้น

2. วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล

ดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลรายละเอียดของแรงงานนอกระบบ และคำนวณหาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด โดยกองเศรษฐกิจการแรงงาน และสำนักงานแรงงานจังหวัดดำเนินการสำรวจและบันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบในฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบ เป้าหมาย 77,959 คน (กองเศรษฐกิจการแรงงานดำเนินการสำรวจและบันทึกข้อมูล 10,000 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สำนักงานแรงงานจังหวัด 76 จังหวัด ดำเนินการสำรวจฯ เป้าหมาย 67,959 คน ดำเนินการได้ 68,750 คน คิดเป็นร้อยละ 101.01) ระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2564 – 31 สิงหาคม 2565 โดยกำหนดระยะเวลาสำหรับการสำรวจและบันทึกข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 31 มีนาคม 2565 บันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบในฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของค่าเป้าหมาย ภายในวันที่ 31 มีนาคม ช่วงที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 เมษายน – 30 มิถุนายน 2565 บันทึกข้อมูลแรงงานนอกระบบในฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบครบถ้วนตามเป้าหมายการสำรวจ ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2565

3. ข้อจำกัดของข้อมูล

ในตารางสถิติ ผลรวมของแต่ละจำนวนอาจไม่เท่ากับยอดรวม เนื่องจากข้อมูลแต่ละจำนวนได้มีการปิดเศษ โดยอิสระจากกัน

บทที่ 4

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2565

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ รวมถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการประมง เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และประมงน้ำจืด เป็นต้น มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 16,885 คน จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งหมด 78,606 คน คิดเป็นร้อยละ 21.48 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.51 และเพศชาย ร้อยละ 42.49 ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.97 มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 59 ปี ร้อยละ 71.03 และร้อยละ 59.12 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.84 ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานมาก่อน มีเพียงร้อยละ 20.16 ที่เคยทำงานมาก่อน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.58 เคยทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และเหตุผลที่ทำให้เปลี่ยนงานสำหรับผู้ที่เคยทำงานมาก่อน ส่วนมากระบุว่าต้องการอิสระ ร้อยละ 50.03 และเมื่อสอบถามถึงความต้องการทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ร้อยละ 62.39 ไม่ต้องการทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด และกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ร้อยละ 40.49 ทำงานในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง

เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันตก และภาคกลาง ตามลำดับ (ตารางที่ 9 และ 10)

ตารางที่ 9 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (คน/ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
จำนวน (คน)	16,885	777	719	919	758	3,677	7,171	2,864
เพศ								
เพศหญิง	57.51	62.93	54.52	55.71	56.73	50.94	59.99	59.78
เพศชาย	42.49	37.07	45.48	44.29	43.27	49.06	40.01	40.22
สถานภาพ								
โสด	13.88	20.21	10.85	26.44	21.50	13.84	11.56	12.71
สมรส	80.97	75.55	75.52	66.70	70.32	81.15	84.94	81.01
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	5.16	4.25	13.63	6.86	8.18	5.00	3.50	6.28
อายุ								
อายุน้อยกว่า 20 ปี	0.34	0.39	0.28	0.11	0.53	0.14	0.45	0.35
อายุ 20 – 59 ปี	71.03	46.07	59.94	71.06	67.41	67.04	73.36	80.83
อายุ 60 ปี ขึ้นไป	28.63	53.54	39.78	28.84	32.06	32.83	26.19	18.82
วุฒิการศึกษาสูงสุด								
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	59.12	59.58	65.09	58.98	55.41	64.10	60.72	48.04
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่า	20.04	25.35	14.74	13.28	22.96	16.40	21.98	21.16

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.หรือเทียบเท่า	15.39	9.27	14.60	17.08	15.83	13.22	14.52	21.58
อนุปริญญา/ปวส.	2.95	1.03	2.36	6.31	2.77	4.16	1.73	4.09
ปริญญาตรี	2.21	2.96	2.78	4.03	2.51	1.93	0.95	4.71
สูงกว่าปริญญาตรี	0.12	0.26	0.14	0.33	0.00	0.03	0.10	0.21
กำลังศึกษา	0.17	1.29	0.28	0.00	0.53	0.16	0.01	0.21

ตารางที่ 10 ข้อมูลทั่วไปด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ประกอบอาชีพหลักเพียงอาชีพเดียว	84.90	97.68	87.34	90.97	73.75	77.81	86.07	87.99
ประกอบอาชีพรอง	15.10	2.32	12.66	9.03	26.25	22.19	13.93	12.01
ก่อนหน้าที่ท่านทำงานในปัจจุบันท่านเคยทำงาน/ประกอบอาชีพหรือไม่								
ไม่เคยทำงาน	79.84	90.22	81.78	74.97	83.25	79.36	77.60	83.41
เคยทำงาน	20.16	9.78	18.22	25.03	16.75	20.64	22.40	16.59
ข้าราชการ	2.67	6.15	3.08	4.41	7.26	2.07	1.84	3.83
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2.45	1.54	3.08	8.37	5.65	1.10	1.57	3.83
พนักงานบริษัทเอกชน	42.58	26.15	18.46	18.50	14.52	22.59	61.57	39.29
พนักงานโรงงาน	32.42	43.08	60.77	51.98	25.81	40.50	25.31	24.74
อื่น ๆ	19.88	23.08	14.62	16.74	46.77	33.75	9.70	28.32
เหตุผลที่ทำให้เปลี่ยนงาน (เฉพาะผู้ที่ตอบเคยทำงานมาก่อน)								
เกษียณอายุ/อายุมาก	11.66	25.76	31.45	15.15	16.00	17.19	6.35	9.71
ถูกเลิกจ้าง	7.97	6.06	8.87	9.09	6.00	7.03	8.26	8.57
ต้องการอิสระ	50.03	28.79	32.26	37.88	40.00	25.56	69.65	37.43
สภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย	7.01	9.09	11.29	5.56	13.00	9.42	4.23	10.86
ค่าจ้าง/รายได้ไม่คุ้มค่า	10.53	12.12	8.87	18.18	4.00	14.95	5.86	18.86
มีปัญหาในที่ทำงาน	1.20	3.03	0.81	3.03	1.00	1.35	0.71	1.71
อื่น ๆ	11.59	15.15	6.45	11.11	20.00	24.51	4.94	12.86
ท่านอยากทำงานในระบบหรือนางองค์กรที่มีระบบสวัสดิการหรือไม่								
อยาก	37.61	18.28	27.82	13.93	20.18	36.01	51.14	25.73
ไม่อยาก	62.39	81.72	72.18	86.07	79.82	63.99	48.86	74.27
ท่านทำงานในฐานะอะไร								
นายจ้าง	7.67	10.17	5.70	6.42	7.26	8.59	4.30	15.26
ลูกจ้าง	25.32	13.90	10.71	16.43	15.70	22.36	34.93	17.25
ลูกจ้างทำงานหลายเจ้า	1.88	4.38	0.70	0.76	1.85	2.88	1.67	1.12
การรวมกลุ่ม	2.39	5.53	2.23	1.31	0.79	1.99	2.89	1.61
ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มี ลูกจ้าง	40.49	53.80	59.81	62.35	58.18	43.49	26.06	52.62

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้ รับค่าจ้าง	11.76	8.88	17.80	4.90	11.48	11.45	13.46	9.46
อื่น ๆ	10.48	3.35	3.06	7.83	4.75	9.25	16.69	2.69

2. คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

2.1 ด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.13 มีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท โดยเฉลี่ยมีรายได้รวม 8,461.02 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้จากการทำงานเพียงอย่างเดียวอยู่ที่ 6,051.98 บาทต่อเดือน ซึ่งร้อยละ 30.04 มีคนร่วมใช้จ่ายจากเงินที่ได้จำนวน 3 คน ร้อยละ 62.66 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดระบุว่ารายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 57.22 ซึ่งเป็นภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบ ร้อยละ 93.51 โดยกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ร้อยละ 47.93 ได้รับค่าตอบแทนรายงวด/รายครั้ง ส่วนใหญ่ระบุว่าค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นมีความคุ้มค่ากับงานที่ทำ ร้อยละ 56.94 สำหรับร้อยละ 43.06 ระบุว่าไม่คุ้มค่าเนื่องจากเห็นว่าการไถ่น้อย/รายได้น้อย และทำงานหนักเกินไป ร้อยละ 83.93 ไม่ได้ตั้งเป้าหมายรายวัน มีเพียงร้อยละ 16.07 ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งร้อยละ 75.95 ของผู้ที่ตั้งเป้าหมายระบุว่าทำได้สำเร็จ

เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีรายได้รวมเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ (ตารางที่ 11 และ 12)

ตารางที่ 11 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รายได้รวมเฉลี่ย(รวมรายรับทุกช่องทาง)								
(บาทต่อเดือน)	8,461.02	12,817.76	10,623.97	12,268.88	11,539.62	7,729.25	6,431.81	10,719.67
ต่ำกว่า 9,000 บาท	62.13	21.62	30.32	29.92	45.51	69.92	77.20	48.11
9,000 – 15,000 บาท	28.74	53.02	58.55	48.75	35.22	24.20	19.23	36.14
มากกว่า 15,000 บาท	9.13	25.35	11.13	21.33	19.26	5.87	3.56	15.75
จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่าย								
1 คน	12.89	16.73	10.43	15.89	11.21	10.31	15.05	9.88
2 คน	27.33	30.89	35.74	32.21	25.59	32.44	23.25	26.82
3 คน	30.04	15.32	22.95	23.07	24.80	28.31	35.09	29.05
ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป	29.73	37.07	30.88	28.84	38.39	28.94	26.62	34.25
โดยเฉลี่ยรายได้รวมของท่านเพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือนหรือไม่								
เพียงพอ	37.34	42.21	50.63	52.77	42.74	38.37	24.75	56.49
ไม่เพียงพอ	62.66	57.79	49.37	47.23	57.26	61.63	75.25	43.51
ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่								
ไม่มี	42.78	49.29	50.07	64.96	45.51	38.92	34.79	56.32
มี	57.22	50.71	49.93	35.04	54.49	61.08	65.21	43.68
- ในระบบ	93.51	94.47	95.75	92.31	75.39	92.29	96.66	89.45
- นอกระบบ	6.49	5.53	4.25	7.69	24.61	7.71	3.34	10.55

ตารางที่ 12 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ (การทำงาน) ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
รายได้จากการทำงาน (เพียงอย่างเดียว)								
(บาทต่อเดือน)	6,051.98	4,094.72	9,938.12	10,448.31	7,997.41	5,798.51	3,902.97	9,387.95
งานที่ท่านทำอยู่ได้รับค่าตอบแทนในประเภท								
รายชั่วโมง	0.62	0.27	0.14	0.44	0.80	0.44	0.75	0.77
รายวัน	22.23	15.44	9.66	16.04	25.17	17.96	24.07	29.41
รายสัปดาห์	3.69	20.08	0.42	7.03	1.87	0.96	1.30	8.91
รายเดือน	22.23	18.31	7.14	11.43	11.65	20.96	27.07	23.28
รายงวด/รายครั้ง	47.93	45.49	79.13	61.32	55.29	54.55	44.50	34.24
อื่น ๆ	3.30	0.41	3.50	3.74	5.22	5.14	2.30	3.38
รายได้จากการทำงานที่ท่านได้รับมีความคุ้มค่าต่องานที่ท่านทำหรือไม่								
คุ้มค่า	56.94	78.21	54.18	67.00	52.48	48.18	53.81	68.84
ไม่คุ้มค่า เนื่องจาก	43.06	21.79	45.82	33.00	47.52	51.82	46.19	31.16
- ทำงานหนักเกินไป	25.61	34.57	7.77	21.26	15.24	25.35	29.87	19.78
- กำไรน้อย/รายได้น้อย	71.88	62.35	90.46	73.62	81.90	71.68	68.49	76.15
- ครอบคลุมเวลาส่วนตัว มากเกินไป	0.94	2.47	0.00	1.57	0.95	1.03	0.77	1.22
- อื่น ๆ	1.56	0.62	1.77	3.54	1.90	1.94	0.87	2.85
เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวันของท่านคือ								
ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย	83.93	90.19	80.96	89.01	73.42	79.27	90.78	73.24
ตั้งเป้าหมาย	16.07	9.81	19.04	10.99	26.58	20.73	9.22	26.76
สำเร็จ	75.95	89.71	85.71	69.57	79.23	66.06	81.22	78.84
ไม่สำเร็จ	24.05	10.29	14.29	30.43	20.77	33.94	18.78	21.16

2.2 ด้านสังคม กลุ่มอาชีพอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ ร้อยละ 86.57 และเกือบทั้งหมด ร้อยละ 98.32 ไม่เคยมีปัญหาละแหรหรือขัดแย้งกับใคร (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 คุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
สภาพความเป็นอยู่								
มีที่อยู่อาศัยเป็นของ ตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ	86.57	80.57	94.16	89.45	88.39	86.48	85.66	87.29
มีที่อยู่อาศัยเป็นของ ตนเอง แต่อยู่ระหว่าง ผ่อนชำระ	1.43	4.89	0.56	1.74	0.92	1.31	0.88	2.30
อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	9.97	12.36	4.45	7.62	9.50	11.40	10.08	9.46

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
อาศัยอยู่กับผู้อื่น (เช่น เพื่อน คนรู้จัก เป็นต้น)	0.18	0.64	0.42	0.33	0.26	0.11	0.10	0.21
อาศัยในบ้านพักที่ หน่วยงานจัดให้	0.14	0.51	0.00	0.00	0.00	0.11	0.03	0.45
เช่าบ้าน/เช่าที่อยู่อาศัย	1.64	1.03	0.28	0.65	0.79	0.46	3.24	0.21
อื่น ๆ	0.07	0.00	0.14	0.22	0.13	0.14	0.01	0.07
งานของท่านมีปัญหา ทะเลาะ ขัดแย้งบ้างหรือไม่								
ไม่มี	98.32	98.32	99.72	99.35	89.38	98.60	99.05	97.86
มี	1.68	1.68	0.28	0.65	10.62	1.40	0.95	2.14
เรื่องงาน	57.08	84.62	50.00	66.67	88.31	40.91	45.28	21.95
เรื่องส่วนตัว	38.63	15.38	50.00	33.33	11.69	52.27	52.83	63.41
อื่น ๆ	4.29	0.00	0.00	0.00	0.00	6.82	1.89	14.63

2.3 ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่แล้วมีสภาพร่างกายปกติ มีเพียงร้อยละ 0.56 ที่มีความพิการ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมุงน้ำจืดส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว และระบุว่าการทำงานไม่ทำให้มีปัญหาสุขภาพ มีเพียงร้อยละ 18.99 ที่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ซึ่งร้อยละ 88.45 ส่วนใหญ่ระบุว่ามีความปวดเมื่อย (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมุงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
สภาพร่างกาย								
ปกติ	99.44	99.87	99.86	99.13	98.55	99.13	99.65	99.44
พิการ ประเภท ความพิการ	0.56	0.13	0.14	0.87	1.45	0.87	0.35	0.56
การมองเห็น	14.77	0.00	0.00	12.50	20.00	20.00	13.64	6.25
การได้ยิน	14.77	100	0.00	0.00	20.00	20.00	13.64	6.25
การเคลื่อนไหว	59.09	0.00	100	75.00	60.00	56.67	50.00	68.78
อื่นๆ	11.36	0.00	0.00	12.50	0.00	3.33	22.73	18.75
มีบัตรประจำตัวคนพิการ	41.49	0.00	100	37.50	36.36	40.63	48.00	37.50
ไม่มีบัตรประจำตัวคนพิการ	58.51	100	0.00	62.50	63.63	59.38	52.00	62.50
ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่								
มี	8.46	15.06	10.85	6.53	21.64	14.11	2.72	10.30
ไม่มี	91.54	84.94	89.15	93.47	78.36	85.89	97.28	89.70
การทำงานของท่านทำให้มีปัญหาสุขภาพหรือไม่								
ไม่มี	81.01	88.63	60.34	88.75	59.71	74.78	87.87	78.08
มี อย่างไร	18.99	11.37	39.66	11.25	40.29	25.22	12.13	21.92
เครียด	10.17	19.54	1.82	12.12	22.87	13.70	6.14	6.40
ปวดเมื่อย	88.45	79.31	97.82	87.88	76.45	83.45	93.14	92.39
อื่น ๆ	1.38	1.15	0.36	0.00	0.68	2.85	0.72	1.21

2.4 ด้านความปลอดภัย ร้อยละ 94.11 ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน และร้อยละ 99.16 ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีเพียงร้อยละ 0.84 ที่เคยประสบเหตุการณ์ โดยผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ส่วนใหญ่ ระบุว่าเคยประสบเหตุเรื่องลัทธิภัย (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 คุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ตั้งแต่เริ่มทำงานหลักที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน ท่านได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานจำนวนกี่ครั้ง								
ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน	94.11	96.14	86.51	95.32	92.61	93.66	97.03	88.76
เคย แต่ไม่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล	5.08	3.22	13.07	3.70	6.46	5.30	2.59	9.60
เคย และต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล	1.03	1.16	0.56	1.20	1.06	1.20	0.54	2.06
ในเวลางาน ท่านเคยประสบเหตุการณ์ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินบ้างหรือไม่								
ไม่เคยประสบเหตุการณ์	99.16	99.10	99.17	98.91	98.28	99.16	99.54	98.53
เคยประสบเหตุการณ์	0.84	0.90	0.83	1.09	1.72	0.84	0.46	1.47
ลักทรัพย์	0.41	0.13	0.42	0.33	0.66	0.41	0.25	0.84
จี้/ปล้น	0.02	0.13	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.03
อื่น ๆ	0.20	0.00	0.00	0.65	0.40	0.22	0.08	0.38

2.5 ด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดส่วนใหญ่ร้อยละ 67.50 มีที่พักห่างจากที่ทำงาน 0 - 5 กิโลเมตร สำหรับความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน สรุปดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากต่อบริเวณที่พักอาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการใช้ไฟฟ้า มีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง น้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค มีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม มีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น มีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม และมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่ ร้อยละ 46.22 , 41.75 , 41.38 , 41.03 , 40.28 , 39.76 และ 39.75 ตามลำดับ (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีน้ำประปาที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค	1.97	3.40	28.28	41.38	24.97
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.64	3.60	41.31	19.18	35.26
ภาคกลาง	0.97	1.11	42.42	33.66	21.84
ภาคตะวันออก	2.07	2.61	21.11	36.78	37.43
ภาคตะวันตก	1.98	4.62	27.18	41.69	24.54
ภาคเหนือ	1.39	2.53	21.78	39.82	34.48
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.68	2.73	29.38	44.55	20.65
ภาคใต้	1.54	6.63	29.36	44.80	17.67
2. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อ ความต้องการใช้ไฟฟ้า	1.47	2.47	25.71	42.66	27.69
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.26	3.60	37.71	24.20	34.23

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ภาคกลาง	0.42	0.97	41.45	33.52	23.64
ภาคตะวันออก	0.76	2.18	29.27	42.66	25.14
ภาคตะวันตก	4.35	2.64	20.05	45.38	27.57
ภาคเหนือ	0.82	1.85	19.91	39.27	38.16
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.18	2.13	26.83	44.99	23.87
ภาคใต้	0.63	4.22	23.50	47.77	23.88
3. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ อย่างเหมาะสม	2.51	5.12	33.09	41.03	18.26
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1.16	6.18	61.65	21.75	9.27
ภาคกลาง	0.83	2.36	45.06	32.55	19.19
ภาคตะวันออก	2.29	5.33	37.32	35.36	19.70
ภาคตะวันตก	3.69	8.71	37.07	31.53	19.00
ภาคเหนือ	2.61	5.14	28.66	38.29	25.29
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.27	3.65	29.33	46.87	17.88
ภาคใต้	3.49	8.14	35.02	41.62	11.73
4. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความปลอดภัยจากยา เสพติดและอาชญากรรม	3.81	6.84	31.48	39.76	18.10
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1.29	17.50	53.93	20.21	7.08
ภาคกลาง	0.83	2.36	46.73	32.27	17.80
ภาคตะวันออก	1.74	7.83	47.12	23.83	19.48
ภาคตะวันตก	3.56	6.46	41.82	30.74	17.41
ภาคเหนือ	3.37	5.82	26.38	35.35	29.07
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.76	5.15	25.10	48.04	16.96
ภาคใต้	4.19	10.41	36.35	39.39	9.67
5. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีพื้นที่สันทนาการและ สวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่	2.95	7.05	32.08	39.75	18.18
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1.80	9.01	60.23	20.08	8.88
ภาคกลาง	0.97	4.31	45.90	32.13	16.69
ภาคตะวันออก	2.61	11.75	38.96	28.18	18.50
ภาคตะวันตก	4.88	9.89	40.11	28.63	16.49
ภาคเหนือ	4.30	8.02	27.20	33.45	27.03
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.44	5.16	27.76	47.16	17.47
ภาคใต้	2.90	8.41	33.69	43.16	11.84
6. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีสภาพของถนนที่ดีหรือ มีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง	1.91	4.57	30.03	41.75	21.74
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.64	2.70	55.34	27.16	14.16
ภาคกลาง	0.70	2.36	41.31	33.10	22.53
ภาคตะวันออก	1.63	15.34	35.58	27.53	19.91
ภาคตะวันตก	3.83	6.46	32.06	37.20	20.45
ภาคเหนือ	3.07	4.41	24.80	36.28	31.44

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.77	3.17	28.07	46.80	20.19
ภาคใต้	1.01	5.41	29.64	48.01	15.92
7. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความสะดวกในการ เข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานี ตำรวจ เป็นต้น	1.71	4.37	31.26	40.28	22.38
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.90	3.09	54.18	29.21	12.61
ภาคกลาง	0.56	2.23	42.28	32.13	22.81
ภาคตะวันออก	3.05	20.24	32.97	23.72	20.02
ภาคตะวันตก	2.77	5.80	32.45	34.96	24.01
ภาคเหนือ	1.79	3.83	25.67	36.74	31.96
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.91	2.45	30.55	44.04	21.04
ภาคใต้	0.87	5.27	30.34	47.21	16.31

2.6 ด้านการทำงาน ปัญหาจากการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา ร้อยละ 87.31 สำหรับผู้ที่ระบุว่ามีปัญหาส่วนใหญ่ คือ ไม่มีสวัสดิการ ร้อยละ 73.17 นอกจากนี้พบว่าระยะเวลาในการทำงานของอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 7.90 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็น 55.30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยที่ภาคตะวันตกมีชั่วโมงทำงานต่อวันสูงที่สุดอยู่ที่ 8.23 ชั่วโมงต่อวัน (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 คุณภาพชีวิตด้านการทำงานของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ปัญหาจากการประกอบอาชีพหลักของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่มีปัญหา	87.31	94.08	92.35	93.58	76.39	85.04	88.70	84.50
ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ ตกลงกันไว้	10.03	2.17	1.82	13.56	40.78	8.73	7.53	5.18
ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า	5.60	4.35	5.45	6.78	3.35	7.45	6.17	3.15
ชั่วโมงการทำงานมากเกินไป	13.86	0.00	14.55	10.17	34.64	9.45	13.09	14.19
ไม่สามารถหยุดงานได้	13.07	43.48	10.91	15.25	7.82	14.55	7.65	20.05
ไม่มีสวัสดิการ	73.17	73.91	70.91	61.02	74.86	66.73	78.89	71.85
อื่น ๆ	9.38	4.35	10.91	13.56	8.38	16.73	4.94	8.56
ระยะเวลาที่ท่านทำงาน (รวมทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมทั้งหมด)								
(ชั่วโมง/วัน)	7.90	7.95	8.01	8.16	8.23	7.85	8.07	7.43

2.7 ด้านความพร้อมและศักยภาพ ส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี ไม่สามารถใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชัน เพื่อเป็นช่องทางสร้างรายได้ และไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี ร้อยละ 55.90 , 44.05 และ 35.47 ตามลำดับ (ตารางที่ 18)

เมื่อพิจารณาด้านทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ พบว่า ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพภาคบริการ ร้อยละ 18.90 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในงานแม่บ้าน ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพช่าง ร้อยละ 17.42 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไม้ ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพศิลปะ ร้อยละ 6.72 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานตัดเย็บ ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 4.57 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล และผู้มีทักษะในสาขาอาชีพไฟฟ้า ร้อยละ 3.10 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไฟฟ้า (ตารางที่ 19) ตารางที่ 18 ความพร้อมและศักยภาพของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่ สามารถ ทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ท่านใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)	2.51	4.94	7.67	27.16	29.37	28.36
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	0.64	0.51	2.57	14.80	20.72	60.75
ภาคกลาง	0.97	14.05	8.76	43.67	17.52	15.02
ภาคตะวันออก	3.05	1.63	5.77	14.91	37.00	37.65
ภาคตะวันตก	1.98	4.22	6.07	20.58	34.70	32.45
ภาคเหนือ	1.60	3.94	6.15	30.11	28.53	29.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.86	6.26	8.79	28.88	27.22	24.99
ภาคใต้	1.12	3.07	8.97	23.95	37.29	25.59
2. ท่านใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็น ภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาต่างประเทศ)	55.90	19.88	13.98	6.91	2.53	0.79
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	29.73	12.61	49.68	5.92	1.67	0.39
ภาคกลาง	59.53	21.97	9.32	5.29	2.64	1.25
ภาคตะวันออก	71.38	16.32	6.86	4.46	0.65	0.33
ภาคตะวันตก	65.83	14.38	4.49	8.18	6.33	0.79
ภาคเหนือ	63.45	16.10	12.24	6.64	1.20	0.38
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	53.06	24.22	12.93	6.33	2.44	1.02
ภาคใต้	51.92	17.91	15.15	9.85	4.29	0.87
3. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น ข้อมูลได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)	35.47	19.01	20.11	16.24	6.93	2.24
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	23.04	12.74	52.12	7.21	4.25	0.64
ภาคกลาง	25.73	35.19	19.75	10.85	6.95	1.53
ภาคตะวันออก	53.10	18.39	11.75	11.21	4.68	0.87
ภาคตะวันตก	40.37	18.07	9.63	21.50	7.65	2.77
ภาคเหนือ	38.97	18.57	18.25	16.89	4.81	2.50
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	35.85	20.05	19.16	15.63	7.03	2.27
ภาคใต้	28.88	15.01	21.75	20.95	10.65	2.76

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่ สามารถ ทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4. ท่านใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ ได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)	44.05	19.28	17.55	12.33	5.08	1.71
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	26.25	13.13	49.42	6.69	3.35	1.16
ภาคกลาง	28.23	36.44	19.33	9.04	5.56	1.39
ภาคตะวันออก	60.50	18.39	9.14	8.05	3.16	0.76
ภาคตะวันตก	46.70	20.45	8.31	17.02	5.94	1.58
ภาคเหนือ	49.01	18.36	15.50	12.51	2.94	1.69
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	44.62	19.22	16.34	12.10	5.83	1.88
ภาคใต้	39.07	17.95	19.27	15.15	6.70	1.85

ตารางที่ 19 ทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออกเฉียง เหนือ	ใต้
สาขาอาชีพช่าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	17.42	5.02	38.53	16.54	12.80	23.71	13.78	18.05
งานไม้	58.16	66.67	64.26	42.76	55.67	61.93	59.41	50.48
งานปูน	47.28	33.33	22.74	48.03	46.39	47.25	60.02	37.14
งานอลูมิเนียม	3.74	0.00	0.00	1.97	5.15	6.31	4.15	1.16
งานหล่อ/งานแม่พิมพ์	1.53	2.56	0.36	0.66	2.06	3.44	0.81	0.39
งานซ่อม	25.97	48.72	26.35	23.68	31.96	26.15	19.33	35.98
งานสี	16.04	17.95	8.66	13.82	11.34	16.28	15.89	21.28
สาขาอาชีพไฟฟ้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3.10	1.54	4.03	2.29	2.90	4.41	2.12	4.40
งานไฟฟ้า	81.30	66.67	100	80.95	77.27	72.22	88.16	82.54
งานดูแลระบบคอมพิวเตอร์	10.88	8.33	0.00	14.29	4.55	19.75	6.58	7.94
งานซ่อมบำรุงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	14.89	25.00	6.90	4.76	4.55	24.69	9.87	12.70
สาขาอาชีพศิลปะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	6.72	4.89	11.13	4.24	7.26	7.97	5.19	8.97
งานวาดภาพ	6.00	2.63	1.25	15.38	3.64	4.10	6.18	8.95
งานปั้น	5.64	7.89	2.50	12.82	3.64	4.44	5.11	7.78
งานออกแบบ	9.35	5.26	3.75	15.38	7.27	7.51	13.71	7.00
งานแกะสลัก	3.00	0.00	1.25	10.26	1.82	3.75	1.61	4.28
งานตัดเย็บ	65.17	78.95	80.00	58.97	65.45	68.60	56.99	67.32
งานเครื่องประดับ	8.64	0.00	3.75	0.00	0.00	19.11	4.84	8.17
งานถัก	20.81	5.26	8.75	20.51	16.36	32.76	20.16	15.18
สาขาอาชีพภาคบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	18.90	9.52	30.18	18.50	15.96	20.53	13.93	29.89
งาน நடแผนไทย	5.08	32.43	3.23	2.35	1.65	6.62	6.31	1.40
งานแม่บ้าน	54.35	31.08	56.68	57.65	45.45	62.65	46.85	57.83

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
งานประกอบอาหาร	40.35	20.27	27.19	23.53	33.06	33.77	48.75	45.79
งานต้อนรับ	7.33	1.35	2.76	4.71	4.13	8.74	10.31	5.26
งานขาย	22.27	28.38	15.67	21.18	20.66	22.65	21.22	24.77
งานรักษาความปลอดภัย	8.11	1.35	5.53	1.76	14.88	12.72	7.31	6.54
งานดูแลผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย	1.66	6.76	0.46	1.76	1.65	1.99	1.20	1.75
สาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	4.57	2.32	3.34	2.18	4.09	5.33	3.85	7.19
การใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล	95.85	88.89	100	95.00	87.10	95.41	96.38	97.09
งานเขียนโปรแกรม	2.33	5.56	0.00	0.00	3.23	3.06	2.54	1.46
งานตัดต่อวิดีโอ	2.20	0.00	0.00	0.00	3.23	3.06	2.17	1.94
กราฟฟิคดีไซน์	1.82	5.56	4.17	5.00	0.00	3.06	0.36	1.94

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อม พบว่า มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน โดยเฉลี่ยในระดับ “ปานกลาง” ที่คะแนนเฉลี่ย 1.78 และมีความพร้อมและศักยภาพด้านการใช้ภาษาไทยในระดับ “พร้อมมาก” ที่คะแนนเฉลี่ย 3.61 ความพร้อมและศักยภาพในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลด้านการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และด้านการใช้ภาษาต่างประเทศในระดับ “พร้อมน้อย” ที่คะแนนเฉลี่ย 1.47, 1.20 และ 0.83 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออก ตามลำดับ (ตารางที่ 20) ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (คะแนน)

กลุ่มอาชีพ/ภูมิภาค	ท่านใช้ภาษาไทย ในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)	ท่านใช้ ภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นภาษาที่ สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี	ท่านใช้ อินเทอร์เน็ตใน การสืบค้นข้อมูล ได้อย่างดี (เทคโนโลยี สารสนเทศ)	ท่านใช้โปรแกรม/ แอปพลิเคชันเพื่อ เป็นช่องทางใน การสร้างรายได้ ได้อย่างดี	ระดับความ คิดเห็น
เกษตรกร ประมงน้ำจืด	3.61	0.83	1.47	1.20	1.78
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.37	1.38	1.59	1.51	2.21
ภาคกลาง	3.08	0.73	1.43	1.31	1.64
ภาคตะวันออก	3.94	0.48	0.99	0.77	1.54
ภาคตะวันตก	3.79	0.77	1.46	1.20	1.81
ภาคเหนือ	3.69	0.67	1.38	1.07	1.70
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.44	0.84	1.45	1.21	1.73
ภาคใต้	3.70	0.99	1.78	1.38	1.96

หมายเหตุ : คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง 3.34 – 5.00 หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความพร้อมมาก ช่วงคะแนนระหว่าง 1.67 – 3.33 หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความพร้อมปานกลาง ช่วงคะแนนระหว่าง 0.00 – 1.66 หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความพร้อมน้อย

2.8 ด้านอื่นๆ ใน 1 วันทำงาน มีเวลางานโดยเฉลี่ย 7.47 ชั่วโมง อีก 7.66 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อน/นอน ซึ่งเกือบจะทั้งหมด ร้อยละ 95.71 มีเวลาสำหรับพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการทำงาน ร้อยละ 96.15 ระบุว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 97.43 ไม่เคยโดนดูถูก หรือไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงาน และร้อยละ 22.21 มองว่าความสำเร็จในชีวิตการทำงานในอนาคตคือมีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 56.86 ระบุว่าไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตการทำงาน (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 คุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ใน 24 ชั่วโมงของวันทำงาน ท่านแบ่งสัดส่วนระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัวและเวลาอื่น ๆ อย่างไร								
เวลางาน	7.47	7.24	7.99	7.44	7.78	7.41	7.60	7.17
เวลาพักผ่อน/นอน	7.66	7.31	8.72	7.49	7.20	7.77	7.61	7.61
เวลาส่วนตัว	5.35	6.07	3.71	5.66	5.19	5.11	5.70	5.31
เวลาอื่นๆ	3.51	3.38	3.58	3.42	3.83	3.70	3.10	3.91
ท่านมีเวลาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการทำงาน (ตามที่ท่านแบ่งสัดส่วนไว้แล้ว) หรือไม่								
มี	95.71	96.27	96.94	97.61	95.12	96.57	94.44	96.89
ไม่มี	4.29	3.73	3.06	2.39	4.88	3.43	5.56	3.11
งานที่ท่านทำ มีเวลาเหมาะสมและเพียงพอระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัว								
เหมาะสมเพียงพอ	96.15	98.31	97.77	98.41	98.52	96.04	95.12	96.31
ไม่เหมาะสมเพียงพอ	3.85	1.69	2.23	1.59	1.48	3.96	4.88	3.69
ท่านเคยโดนดูถูก/ไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงานหรือไม่								
ไม่เคย	97.43	98.84	98.31	98.86	87.62	97.52	98.19	97.06
เคย	2.57	1.16	1.69	1.14	12.38	2.48	1.81	2.94
อะไรคือความสำเร็จในชีวิตการทำงานในอนาคตท่าน								
ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย	56.86	66.97	20.93	70.43	45.37	53.25	64.30	48.79
รายได้เพิ่มขึ้น	22.21	17.42	58.29	13.18	21.88	24.00	16.58	28.53
เป็นเจ้าของกิจการ	0.77	0.00	0.70	0.78	0.54	0.72	0.86	0.89
ขยายกิจการ	0.70	1.16	0.70	1.88	1.48	0.58	0.40	0.85
ได้รับการยอมรับ/ยกย่อง	0.34	0.39	0.28	0.11	0.13	0.25	0.36	0.53
มีบ้าน/มีรถ	1.50	0.13	1.12	0.78	1.88	1.35	1.46	2.38
หมดภาระหนี้สิน	11.70	12.39	15.17	6.09	21.48	13.46	11.25	8.66
บุตรหลานสำเร็จการศึกษา	5.73	1.42	2.81	6.76	7.25	6.19	4.51	9.23
อื่น ๆ	0.20	0.13	0.00	0.00	0.00	0.22	0.28	0.14

3. การได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ร้อยละ 36.24 ไม่ได้รับความคุ้มครอง และหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สำหรับผู้ที่ตอบว่าได้รับความคุ้มครอง และหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ส่วนใหญ่ได้รับเป็นสวัสดิการแห่งรัฐ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และเป็นผู้ประกันตน ม.40 ร้อยละ 34.59 , 21.50 และ 17.90 ตามลำดับ ร้อยละ 56.52 ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ โดยผู้ที่ระบุว่าเป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 41.82 สำหรับความคุ้มครองจากกองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิก ร้อยละ 66.77 และร้อยละ 74.39 ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มใดเลย (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ								
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ที่ท่านได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้รับความคุ้มครอง	36.24	36.55	27.68	59.96	28.89	37.37	31.31	43.54
ผู้ประกันตน ม.39	1.66	2.70	1.53	3.92	2.37	1.41	1.27	1.78
ผู้ประกันตน ม.40	17.90	10.94	15.58	9.79	30.21	15.88	15.70	27.79
เบี้ยความพิการ	0.64	0.13	0.70	0.87	0.66	0.82	0.64	0.45
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	21.50	48.13	30.88	20.24	22.56	24.67	19.87	12.08
เบี้ยสวัสดิการแห่งรัฐ	34.59	5.92	35.33	9.36	35.88	32.53	45.66	24.90
กองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	56.52	74.26	48.96	60.28	59.76	44.82	54.80	70.88
กองทุนหมู่บ้าน	41.82	24.32	48.96	31.12	38.13	53.71	44.46	27.34
การทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)	2.72	0.51	3.34	10.45	2.24	3.43	1.97	1.82
กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน	0.51	0.26	0.14	0.54	0.53	0.90	0.46	0.28
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการด้วยตนเอง/รวมกลุ่มดำเนินการ								
กองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน ที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	66.77	83.66	53.96	47.88	68.73	62.12	66.64	77.23
การทำประกันชีวิต	12.05	11.97	9.32	33.84	15.96	14.96	10.88	3.95
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	24.14	4.25	38.94	32.10	17.02	27.71	24.60	19.41
การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	74.39	86.10	44.51	74.32	79.42	66.28	75.85	84.15
OTOP	5.23	0.64	1.11	1.41	1.32	0.84	10.93	1.12
วิสาหกิจชุมชน	4.04	0.90	3.48	2.94	2.24	5.96	4.32	2.69
กลุ่มเกษตรกรปลูกพืช	15.90	10.55	48.96	19.37	13.19	25.67	9.96	11.00
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	3.44	0.51	4.17	3.16	3.43	5.41	3.11	2.41
กลุ่มเกษตรกรทำประมงน้ำจืด	1.36	1.93	0.70	5.44	1.19	2.80	0.52	0.38
กลุ่มเกษตรกรทำประมงทะเล	0.19	0.00	0.14	0.22	0.53	0.27	0.01	0.49
กลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	0.45	0.64	0.14	2.50	1.06	0.46	0.17	0.35

4. ปัญหาด้านแรงงาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.57 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจไม่มีปัญหาด้านแรงงาน สำหรับคนที่ตอบว่ามีปัญหาด้านแรงงานสูงสุด 5 ลำดับแรกพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 44.90 รองลงมา ได้แก่ ขาดทักษะฝีมือทั่วไป ร้อยละ 36.25 ค่าตอบแทน ร้อยละ 31.57 ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ร้อยละ 29.87 และปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 14.65 ตามลำดับ (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ปัญหาด้านแรงงานของท่านในปัจจุบัน								
ไม่มีปัญหา	73.57	93.56	89.71	92.60	68.60	70.00	68.90	75.56
ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง	44.90	28.00	39.19	36.76	58.40	57.39	35.83	52.14
ขาดทักษะฝีมือทั่วไป	36.25	8.00	28.38	22.06	14.29	30.64	47.26	21.71
ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม	29.87	22.00	21.62	19.12	10.50	18.59	43.90	12.00
ปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ	14.65	22.00	18.92	19.12	10.08	15.32	16.14	9.00
ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน	6.09	4.00	8.11	8.82	4.20	7.16	3.99	11.43
ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย	11.65	20.00	9.46	11.76	8.82	11.24	11.84	12.29
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	8.13	4.00	14.86	13.24	31.93	7.98	4.62	10.57
ค่าตอบแทน	31.57	48.00	40.54	27.94	58.40	40.80	24.35	29.14

5. ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ส่วนใหญ่ร้อยละ 64.25 ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการฯ ส่วนใหญ่ใช้บริการสำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน รองลงมาได้แก่ สำนักงานประกันสังคม สำนักงานจัดหางานจังหวัด ศูนย์/สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ตามลำดับ (ตารางที่ 24)

สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ 5 ลำดับแรก ต้องการความช่วยเหลือด้านการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 79.43 รองลงมา ได้แก่ ทุนในการประกอบอาชีพ ความต่อเนื่องในการทำงาน ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นเป็นธรรม และให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน ร้อยละ 78.03 , 73.93 , 71.28 และ 69.53 ตามลำดับ (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 24 การใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ท่านเคยใช้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่เคยใช้บริการ	64.25	89.96	76.36	89.23	65.04	75.41	49.35	68.96
สำนักงานแรงงานจังหวัด/ ศูนย์บริการร่วม กระทรวงแรงงาน	57.74	10.26	35.88	23.23	59.25	52.65	66.00	40.94
สำนักงานจัดหางาน จังหวัด/ศูนย์ข่าว	36.72	10.26	8.82	9.09	17.74	23.01	48.35	19.57
สำนักงานสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน จังหวัด/ศูนย์ความ ปลอดภัยในการทำงาน	22.71	20.51	7.65	7.07	10.94	15.71	29.13	11.92

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
สำนักงานประกันสังคม จังหวัด/ศูนย์ฟื้นฟู สมรรถภาพคนงาน	42.14	53.85	65.29	24.24	48.30	49.00	35.52	56.92
ศูนย์/สถาบันพัฒนา ฝีมือแรงงานจังหวัด	23.04	25.64	39.41	25.25	12.45	21.68	21.97	28.35

ตารางที่ 25 ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความต้องการความช่วยเหลือจาก ภาครัฐ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และ ปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
1. ทำงานในประเทศ	54.32	22.04	48.44	36.96	45.62	52.57	71.03	36.89
2. ทำงานในต่างประเทศ	39.21	15.92	34.99	14.94	33.06	33.62	58.12	19.43
3. อาชีพเสริม	67.60	34.34	57.77	39.89	71.82	66.15	82.16	55.58
4. พัฒนาฝีมือทั่วไป	66.01	32.59	56.50	38.39	72.37	62.98	81.60	53.80
5. พัฒนาทักษะฝีมือ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	63.04	27.01	53.84	35.50	67.12	59.48	79.87	50.18
6. การรวมกลุ่มอาชีพ	66.08	27.89	56.56	38.48	69.74	63.81	81.73	54.46
7. ความคุ้มครองความปลอดภัย ในการทำงาน	66.05	26.23	57.26	38.10	70.64	63.75	81.96	53.99
8. ความรู้ด้านกฎหมาย	65.99	27.29	57.51	37.83	70.77	63.47	81.99	53.67
9. แก้ไขสภาพแวดล้อมในสถานที่ ทำงาน	64.55	25.88	55.78	37.63	68.68	61.88	80.86	51.87
10. ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม	71.28	28.77	65.24	73.02	77.40	69.82	83.81	56.44
11. ให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน	69.53	28.84	75.14	43.67	76.54	69.22	82.38	57.22
12. ทุนในการประกอบอาชีพ	78.03	36.35	84.78	76.40	83.31	77.68	86.28	68.91
13. ความต่อเนื่องในการทำงาน	73.93	28.29	81.88	74.84	78.74	75.28	83.61	60.34
14. สนับสนุนอาชีพเกษตรกร	79.43	38.93	90.40	78.65	85.87	79.99	86.41	70.46

6. การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย พบว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่ได้รับสวัสดิการจะมีความแตกต่างของจำนวนแรงงานที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายกับจำนวนแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในจำนวนที่น้อยกว่ากลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอ ร้อยละ 38.93 และมีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 61.07 ผลต่างร้อยละ 22.14 กลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 21.86 รายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 78.14 ผลต่างมากกว่าถึงร้อยละ 56.28 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานนอกระบบไม่ได้สวัสดิการยังเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในกลุ่มที่ไม่ได้รับสวัสดิการด้วยตนเอง

หากจัดลำดับเป็นรายภูมิภาค พบว่าภูมิภาคที่มีปัญหาไม่ได้รับสวัสดิการและผลต่างของรายได้เพียงพอ สูงสุด ได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยมีผลต่างร้อยละ 64.94 , 61.20 , 58.98 , 53.26 , 46.70 และ 11.76 ตามลำดับ

นอกจากนี้พบว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่ได้รับสวัสดิการในภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคกลาง มีผลต่างรายได้เป็นบวกที่ 20.48 , 7.36 และ 4.70 ตามลำดับ (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 การมีสวัสดิการและปัจจัยด้านรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

กลุ่มอาชีพ/ภูมิภาค	ได้รับสวัสดิการ			ไม่ได้รับสวัสดิการ		
	รายได้ เพียงพอ (1)	รายได้ไม่ เพียงพอ (2)	ผลต่าง (1)-(2)	รายได้ เพียงพอ (1)	รายได้ไม่ เพียงพอ (2)	ผลต่าง (1)-(2)
เกษตรกร ประมงน้ำจืด	38.93	61.07	-22.14	21.86	78.14	-56.28
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	42.13	57.87	-15.74	44.12	55.88	-11.76
ภาคกลาง	52.35	47.65	4.70	20.51	79.49	-58.98
ภาคตะวันออก	53.68	46.32	7.36	30.56	69.44	-38.88
ภาคตะวันตก	47.76	52.24	-4.48	19.40	80.60	-61.20
ภาคเหนือ	40.04	59.96	-19.92	23.37	76.63	-53.26
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	25.46	74.54	-49.08	17.53	82.47	-64.94
ภาคใต้	60.24	39.76	20.48	26.65	73.35	-46.70

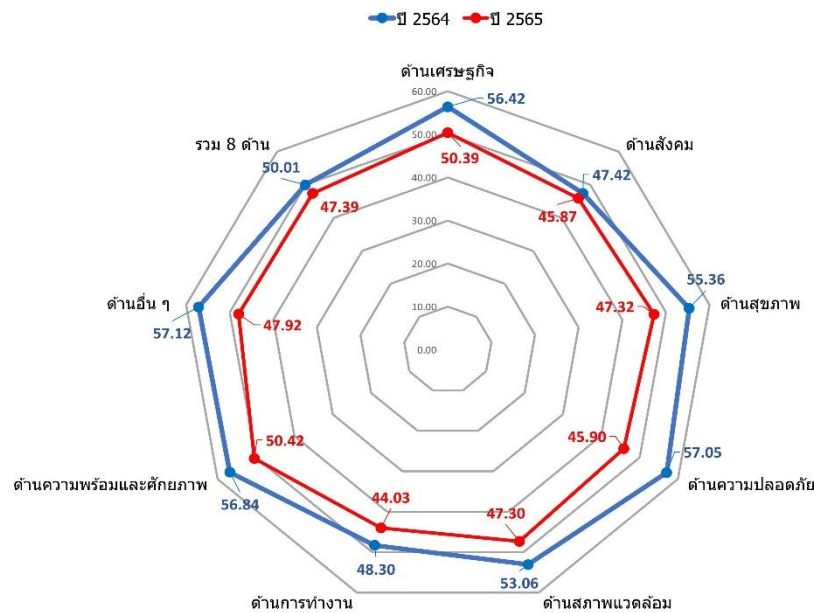
7. ผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิต 8 ด้านของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดอยู่ที่ 47.39 คะแนน เมื่อพิจารณา รายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีดัชนีคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน สูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล 55.17 คะแนน รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ 52.41 คะแนน ภาคตะวันออก 52.22 คะแนน ภาคเหนือ 51.25 คะแนน ภาคตะวันตก 48.00 คะแนน ภาคกลาง 46.54 คะแนน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 46.37 คะแนน ตามลำดับ (ตารางที่ 27)

เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า มีคะแนนด้านความพร้อมและศักยภาพ มากที่สุด 50.42 คะแนน รองลงมาได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ 50.39 คะแนน ด้านอื่นๆ 47.92 คะแนน ด้านสุขภาพ 47.32 คะแนน ด้านสภาพแวดล้อม 47.30 คะแนน ด้านความปลอดภัย 45.90 คะแนน ด้านสังคม 45.87 คะแนน และให้คะแนนด้านการทำนายน้อยที่สุด 44.03 คะแนน ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักกับด้านอื่นๆ มากที่สุด ร้อยละ 22.99 รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อม ร้อยละ 21.62 ด้านความพร้อมและศักยภาพ ร้อยละ 13.30 ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 10.81 ด้านสุขภาพ ร้อยละ 9.26 ด้านความปลอดภัย ร้อยละ 8.20 ด้านสังคม ร้อยละ 7.23 และให้น้ำหนักน้อยที่สุดด้านการทำนายน้อย ร้อยละ 6.59 ตามลำดับ (ตารางที่ 28)

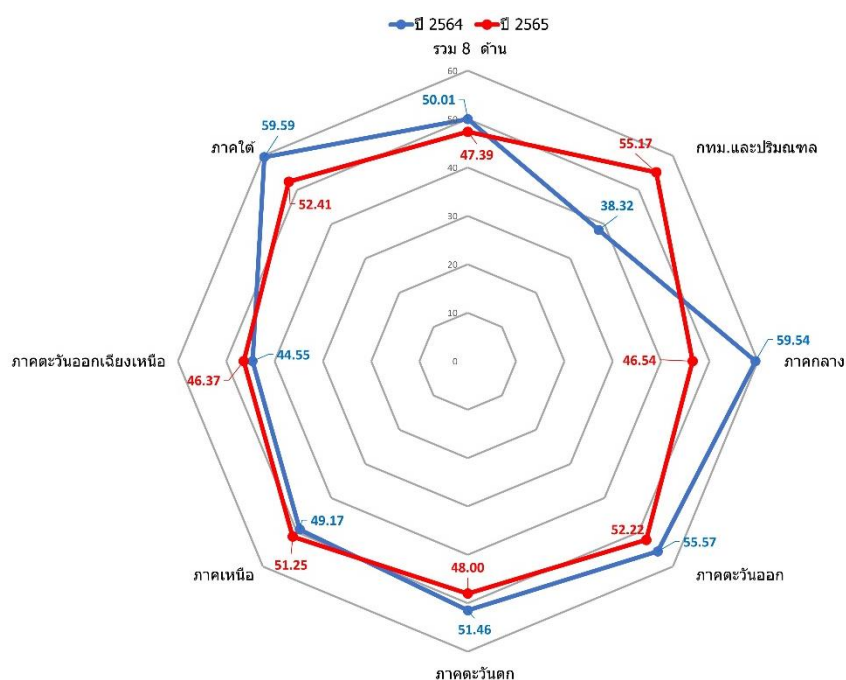
เมื่อเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ระหว่างปี 2564 และ ปี 2565 พบว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมปี 2565 ที่ 47.39 คะแนน ลดลงกว่าปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ 50.01 คะแนน โดยที่ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบทั้ง 8 ด้านของแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ลดลงในทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 เนื่องจากปี 2565 ประสบปัญหาภาวะสงคราม รัสเซีย-ยูเครน ราคาพลังงานที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ราคาต้นทุนสินค้า อาทิ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง อาหารสัตว์ มีราคาแพง กระทั่งต่อค่าครองชีพของประชาชน นอกจากนี้อาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดยังได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ อาทิเช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง สภาพอากาศแปรปรวน ฝุ่น PM 2.5 เป็นต้น (แผนภาพที่ 4)

แผนภาพที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ปี 2564 และ ปี 2565 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในภาพรวมเป็นรายภูมิภาคเปรียบเทียบระหว่างปี 2564 และ 2565 พบว่าแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่มีคุณภาพชีวิตในปี 2565 ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (55.17 คะแนน) ภาคเหนือ (51.25 คะแนน) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (46.37 คะแนน) ตามลำดับ สำหรับภูมิภาคที่มีดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตลดลงจากปี 2564 ได้แก่ ภาคใต้ (52.41 คะแนน) ภาคตะวันออก (52.22 คะแนน) ภาคตะวันตก (48.00 คะแนน) และภาคกลาง (46.54 คะแนน) ตามลำดับ (แผนภาพที่ 5)

แผนภาพที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบรายภูมิภาค ปี 2564 และ ปี 2565 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

ตารางที่ 27 ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค (คะแนน)

ปีที่สำรวจ	ปี 2564	ปี 2565
ดัชนีคุณภาพชีวิต รวม 8 ด้าน	50.01	47.39
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	38.32	55.17
ภาคกลาง	59.54	46.54
ภาคตะวันออก	55.57	52.22
ภาคตะวันตก	51.46	48.00
ภาคเหนือ	49.17	51.25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	44.55	46.37
ภาคใต้	59.59	52.41

ตารางที่ 28 ค่าน้ำหนักและค่าดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค

ปีที่สำรวจ	ปี 2564		ปี 2565	
ดัชนีคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน/ภูมิภาค	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)
ด้านเศรษฐกิจ	56.42	9.28	50.39	10.81
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	40.06	10.20	55.21	13.08
ภาคกลาง	59.09	7.65	45.48	9.67
ภาคตะวันออก	58.95	8.17	52.15	10.74
ภาคตะวันตก	59.45	9.68	47.29	9.91
ภาคเหนือ	57.86	8.77	52.09	10.54
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	57.52	8.32	43.67	10.54
ภาคใต้	63.41	9.43	50.84	11.11
ด้านสังคม	47.42	22.37	45.87	7.23
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	40.71	21.44	56.23	10.64
ภาคกลาง	59.11	21.04	47.62	8.33
ภาคตะวันออก	58.97	6.19	52.37	8.28
ภาคตะวันตก	56.25	11.87	49.45	5.61
ภาคเหนือ	51.18	21.36	53.36	7.94
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	43.75	23.29	41.44	6.47
ภาคใต้	54.22	21.99	50.56	9.25
ด้านสุขภาพ	55.36	10.73	47.32	9.26
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	42.00	6.61	56.94	8.96
ภาคกลาง	59.01	6.94	50.58	7.59
ภาคตะวันออก	57.51	12.42	53.46	7.41
ภาคตะวันตก	63.87	7.85	48.25	7.85
ภาคเหนือ	54.53	12.29	52.92	8.91
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	53.83	10.72	44.35	8.74
ภาคใต้	64.60	7.08	52.63	7.81
ด้านความปลอดภัย	57.05	7.00	45.90	8.20
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	37.53	12.14	57.50	7.76
ภาคกลาง	58.73	9.98	49.63	6.89

ปีที่สำรวจ	ปี 2564		ปี 2565	
ดัชนีคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน/ภูมิภาค	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)
ภาคตะวันออก	59.59	6.64	54.85	6.13
ภาคตะวันตก	53.68	29.95	49.34	6.88
ภาคเหนือ	55.07	10.26	52.87	7.21
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	57.91	7.57	45.20	7.63
ภาคใต้	62.28	10.99	53.03	7.02
ด้านสภาพแวดล้อม	53.06	12.91	47.30	21.62
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	41.77	7.14	49.27	25.25
ภาคกลาง	58.59	12.18	43.02	28.50
ภาคตะวันออก	57.82	7.39	47.54	26.31
ภาคตะวันตก	66.01	6.95	46.46	22.60
ภาคเหนือ	58.98	7.19	48.58	24.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	58.14	7.06	51.22	24.00
ภาคใต้	61.40	13.19	53.85	21.79
ด้านการทำงาน	48.30	21.81	44.03	6.59
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	44.19	26.06	56.51	7.02
ภาคกลาง	59.28	27.33	50.08	6.26
ภาคตะวันออก	56.44	29.89	53.52	6.47
ภาคตะวันตก	53.83	21.81	46.87	28.17
ภาคเหนือ	51.42	25.50	51.62	6.73
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	40.71	21.26	44.03	6.94
ภาคใต้	57.04	21.15	51.68	8.37
ด้านความพร้อมและศักยภาพ	56.84	8.31	50.42	13.30
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	40.87	8.61	52.94	20.84
ภาคกลาง	58.75	8.46	42.82	20.98
ภาคตะวันออก	57.72	9.92	51.78	13.19
ภาคตะวันตก	67.59	5.71	46.78	12.68
ภาคเหนือ	58.53	7.96	48.23	22.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	40.71	21.26	48.73	13.18
ภาคใต้	64.13	8.46	54.11	21.57
ด้านอื่น ๆ	57.12	7.59	47.92	22.99
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	42.31	7.80	56.75	6.45
ภาคกลาง	59.33	6.43	43.11	11.79
ภาคตะวันออก	57.11	19.38	52.08	21.47
ภาคตะวันตก	67.33	6.18	49.58	6.30
ภาคเหนือ	59.57	6.68	50.33	12.57
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50.81	12.65	52.31	22.50
ภาคใต้	64.65	7.71	52.58	13.08

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565 เป็นการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลรายละเอียดของแรงงานนอกระบบในพื้นที่ 76 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร เพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบสำหรับวัดการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม และเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางการพัฒนา มาตรการ แผน และนโยบาย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบในพื้นที่

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของแรงงานนอกระบบที่สำรวจโดยครัวเรือนสมบูรณ์ จำนวน 78,606 คน พบว่าเป็นกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดจำนวน 16,885 คน คิดเป็นร้อยละ 21.48 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส มีอายุอยู่ในช่วงวัยแรงงานระหว่าง 20 - 59 ปี ร้อยละ 59.12 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และส่วนใหญ่ไม่เคยทำงานหรือประกอบอาชีพอื่นมาก่อน สำหรับกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดส่วนใหญ่ที่เคยทำงานในระบบมาก่อน ส่วนใหญ่เคยเป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยให้เหตุผลของการเปลี่ยนงานมาเป็นแรงงานนอกระบบ คือ ต้องการอิสระ ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ต้องการทำงานในระบบหรือองค์กรที่มีสวัสดิการ

1.2 คุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่ร้อยละ 62.13 มีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท โดยเฉลี่ยมีรายได้รวมทุกช่องทาง 8,461.02 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้จากการทำงานเพียงอย่างเดียวอยู่ที่ 6,051.98 บาทต่อเดือน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 30.04 มีคนที่ร่วมใช้จ่ายจำนวน 3 คน ร้อยละ 62.66 ของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 57.22 ซึ่งเป็นภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบร้อยละ 93.51 โดยกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ร้อยละ 47.93 ได้รับรายได้เป็นรายงวด/รายครั้ง และส่วนใหญ่ระบุว่าค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นมีความคุ้มค่ากับงานที่ทำร้อยละ 56.94 และร้อยละ 43.06 ระบุว่ารายได้จากการทำงานที่ได้รับไม่มีความคุ้มค่า เนื่องจากกำไรน้อย/รายได้น้อย และทำงานหนักเกินไป ตามลำดับ ร้อยละ 83.93 ไม่ได้ตั้งเป้าหมายรายวัน มีเพียงร้อยละ 16.07 ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งร้อยละ 75.95 ของผู้ที่ตั้งเป้าหมายระบุว่าทำได้สำเร็จ

ด้านสังคม พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ ร้อยละ 86.57 และเกือบทั้งหมด ร้อยละ 98.32 ไม่เคยมีปัญหาละแหรหรือขัดแย้งกับใคร

ด้านสุขภาพ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่มีสภาพร่างกายปกติ มีเพียงร้อยละ 0.56 ที่มีความพิการ ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวและระบุว่าการทำงานไม่ทำให้มีปัญหสุขภาพ มีเพียงร้อยละ 18.99 ที่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่ระบุว่ามีความปวดเมื่อย

ด้านความปลอดภัย พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.11 ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน และร้อยละ 99.16 ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีเพียงร้อยละ 0.84 ที่เคยประสบเหตุการณ์ โดยผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์ ส่วนใหญ่ ระบุว่าเคยประสบเหตุเรื่องลักทรัพย์

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 67.50 มีที่พักห่างจากที่ทำงาน 0 - 5 กิโลเมตร แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันในระดับมาก ดังนี้ บริเวณที่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการใช้ไฟฟ้า มีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง น้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค มีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม มีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น มีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม และมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่ตามลำดับ

ด้านการทำงาน พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 87.31 ไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ สำหรับผู้ที่ระบุว่ามีปัญหาส่วนใหญ่ คือ การไม่มีสวัสดิการ นอกจากนี้ยังพบว่า ระยะเวลาในการทำงานของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด เฉลี่ยอยู่ที่ 7.90 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็น 55.30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยภาคตะวันตกมีชั่วโมงการทำงานมากที่สุด

ด้านความพร้อมและศักยภาพ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ มีความพร้อมในการใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ไม่สามารถใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ได้อย่างดี และไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี ตามลำดับ

สำหรับด้านทักษะความพร้อมหรือการมีความชำนาญและมีศักยภาพในการทำงานในสาขาอาชีพนั้น พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ มีทักษะในสาขาอาชีพภาคบริการ ร้อยละ 18.90 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในงานแม่บ้าน มีทักษะในสาขาอาชีพช่าง ร้อยละ 17.42 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไม้ มีทักษะในสาขาอาชีพศิลปะ ร้อยละ 6.72 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในงานตัดเย็บ มีทักษะในสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 4.57 ส่วนใหญ่มีความชำนาญในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล และมีทักษะในสาขาอาชีพไฟฟ้า ร้อยละ 3.10 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไฟฟ้า ตามลำดับ

จากการประมวลผลข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด พบว่ามีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานโดยเฉลี่ยในระดับ “ปานกลาง” ที่คะแนนเฉลี่ย 1.78 และมีความพร้อมและศักยภาพด้านการใช้ภาษาไทยในระดับ “พร้อมมาก” ที่คะแนนเฉลี่ย 3.61 ความพร้อมและศักยภาพในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ด้านการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชัน เพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ในระดับ “พร้อมน้อย” ที่คะแนนเฉลี่ย 1.47 , 1.20 และ 0.83 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

ด้านอื่น ๆ พบว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจ ใน 1 วันทำงานมีเวลาดำเนินการโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 7.47 ชั่วโมงต่อวัน อีก 7.66 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อน/นอน ซึ่งเกือบจะทั้งหมดร้อยละ 95.71 มีเวลาสำหรับพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำงาน ร้อยละ 96.15 ระบุว่า มีเวลาดำเนินการกับเวลาส่วนตัวที่เหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 97.43 ไม่เคยโดนดูถูกหรือไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงาน

และร้อยละ 22.21 มองว่าความสำเร็จในชีวิตทำงานในอนาคตคือการรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 56.86 ระบุว่าไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

1.3 การได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจร้อยละ 36.24 ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สำหรับผู้ที่ตอบว่าได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ส่วนใหญ่ได้รับเป็นสวัสดิการแห่งรัฐ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และผู้ประกันตน ม. 40 ตามลำดับ โดยที่มากกว่าครึ่งไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ โดยผู้ที่ระบุว่าเป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สำหรับความคุ้มครองจากกองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิก และส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มใดเลย

1.4 ปัญหาด้านแรงงาน

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 73.57 ไม่มีปัญหาด้านแรงงาน สำหรับคนที่ตอบว่ามีปัญหาด้านแรงงาน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง รองลงมาได้แก่ ขาดทักษะฝีมือทั่วไป ค่าตอบแทน ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ ตามลำดับ

1.5 ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.25 ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำหรับที่เคยใช้บริการฯ ส่วนใหญ่เคยใช้บริการสำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน รองลงมาได้แก่ สำนักงานประกันสังคม สำนักงานจัดหางานจังหวัด ศูนย์/สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ตามลำดับ สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ 5 ลำดับแรก พบว่า ต้องการความช่วยเหลือด้านการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ทุนในการประกอบอาชีพ ความต่อเนื่องในการทำงาน ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม และให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน ตามลำดับ

1.6 การมีสวัสดิการและการมีรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดที่สำรวจส่วนใหญ่ที่ได้รับสวัสดิการจะมีผลต่างของจำนวนแรงงานที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายกับจำนวนแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในจำนวนที่น้อยกว่ากลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอ ร้อยละ 38.93 และมีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 61.07 ผลต่างร้อยละ 22.14 กลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 21.86 และมีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 78.14 ผลต่างมากกว่าถึงร้อยละ 56.28 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานนอกระบบไม่ได้รับสวัสดิการยิ่งเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในกลุ่มที่ไม่ได้สวัสดิการด้วยตนเอง หากจัดลำดับเป็นภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีปัญหาไม่ได้รับสวัสดิการและมีผลต่างของรายได้เพียงพอสูงสุด ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมา คือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามลำดับ

1.7 ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบทั้ง 8 ด้านของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดอยู่ที่ 47.39 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า ภูมิภาคที่มีดัชนีคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้านสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันตก ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า มีคะแนนด้านความพร้อมและศักยภาพมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านอื่นๆ ด้านสุขภาพ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม และให้คะแนนด้านการทำนายน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักกับด้านอื่นๆ มากที่สุด รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อม ด้านความพร้อมและศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม และให้น้ำหนักน้อยที่สุดด้านการทำนายน้อยที่สุด ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ระหว่างปี 2564 และ ปี 2565 พบว่าคุณภาพชีวิตในภาพรวมปี 2565 ที่อยู่ 47.39 คะแนน ลดลงกว่าปี 2564 ซึ่งอยู่ที่ 50.01 คะแนน โดยที่ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดทั้ง 8 ด้าน ลดลงในทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2564 เนื่องจากปี 2565 ประสบปัญหาภาวะสงคราม รัสเซีย-ยูเครน ราคาพลังงานที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ทำให้ราคาต้นทุนสินค้า อาทิ ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง อาหารสัตว์ มีราคาแพง กระทบต่อค่าครองชีพของประชาชน นอกจากนี้อาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดยังได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ อาทิเช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง สภาพแวดล้อมอากาศแปรปรวน ฝุ่น PM 2.5 เป็นต้น

2. ปัญหาที่พบในการดำเนินโครงการ

2.1 ปัญหาจากการประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่สำรวจ ทำให้แรงงานนอกระบบไม่ไว้วางใจในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ส่งผลต่อการคำนวณหาคำนวนาหนักและดัชนี

2.2 การสำรวจข้อมูลโดยมีเงื่อนไขเก็บเลขประจำตัวประชาชน และกลุ่มเป้าหมายต้องไม่ซ้ำคนเดิมที่เคยสำรวจแล้วทำให้มีปัญหาการกระจายตัวของกลุ่มอาชีพ และพื้นที่ อาจทำให้กลุ่มเป้าหมายยังไม่เป็นตัวแทนที่ดีของการสำรวจ อาจส่งผลให้การประมวลผลไม่อาจเป็นตัวแทนของประชากรที่ดีได้

2.3 กลุ่มเป้าหมาย คือ แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่แล้วไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก อีกทั้งกลุ่มเป้าหมายไม่อยู่บ้าน เนื่องจากออกไปทำงานนอกบ้าน หรือต่างพื้นที่ และมีการเคยถูกสำรวจแรงงานนอกระบบไปแล้วจึงทำให้มีการเก็บข้อมูลให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ยาก รวมไปถึงกลุ่มเป้าหมายไม่เห็นถึงความสำคัญหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการสำรวจแรงงานนอกระบบ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดมีความต้องการให้สนับสนุนอาชีพเกษตรกร ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานที่ดูแลส่งเสริมการประกอบอาชีพโดยตรง ทั้งการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์การเกษตร การจัดหาแหล่งน้ำและพัฒนาชลประทาน ให้การส่งเสริมพัฒนากระบวนการผลิตด้านการเกษตร ควรแบ่งปันข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสำรวจให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำไปใช้กำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายภายใต้แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้เพิ่ม และมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย

3.2 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีความสามารถในการต่อรองทั้งในด้านปัจจัย

การผลิต (ต้นทุน) และต่อราคาสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งปันความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมเกษตร ให้แก่กัน

3.3 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืดมีความพร้อมและศักยภาพในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้น ข้อมูล ด้านการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ในระดับ “พร้อมน้อย” สำนักงานนโยบายแรงงานนอกระบบ/สำนักงานแรงงานจังหวัด ควรมีการบูรณาการ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาหามาตรการส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด ในพื้นที่ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเองโดยสมัครใจ โดยควรมีการพัฒนาความพร้อมด้านการใช้ ภาษาต่างประเทศ การใช้อินเทอร์เน็ต และการใช้แอปพลิเคชัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองให้เป็นมืออาชีพ ในการขยายตลาดสู่การเป็นสินค้าสำหรับเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) สร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตร สร้างโอกาสในต่อยอดการประกอบอาชีพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้นได้อีกทางหนึ่ง

3.4 กลุ่มอาชีพเกษตรกร ประมงน้ำจืด มากกว่าร้อยละ 50 ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการ โดยภาครัฐ จึงควรส่งเสริม สนับสนุน ประชาสัมพันธ์ ให้แรงงานนอกระบบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความสำคัญของการออม และให้ทราบสิทธิประโยชน์ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ อาทิ กองทุนการออมแห่งชาติ กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อให้แรงงานนอกระบบ เข้าเป็นสมาชิกกองทุนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีหลักประกันทางสังคมเพิ่มมากขึ้น

3.5 กำหนดมาตรการการให้ความช่วยเหลือด้านทุนในการประกอบอาชีพและการรวมกลุ่มอาชีพ โดยกระทรวงแรงงานควรเร่งผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานอิสระ พ.ศ. เพื่อให้ แรงงานนอกระบบสามารถรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ จัดตั้งองค์กรแรงงานนอกระบบ เพื่อสร้างอำนาจต่อรอง ให้เกิดความเป็นธรรมในการทำงาน และได้รับโอกาสในการกู้ยืมเงินจากกองทุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และคุ้มครองแรงงานนอกระบบ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพ อันจะทำให้แรงงานนอกระบบ มีหลักประกันทางสังคม มีความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

3.6 สำนักงานนโยบายแรงงานนอกระบบซึ่งเป็นหน่วยจัดตั้งขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจแรงงาน นอกระบบ ควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการนำร่องในการแก้ปัญหาของแรงงานนอกระบบในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ

บรรณานุกรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. โครงสร้างส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.moac.go.th/about-str_org. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

กระทรวงแรงงาน. กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2547 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2018/03/291.pdf>. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

กรมการจัดหางาน. กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.doe.go.th/prd/hwfund?page=home>. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ประเทศไทย). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://th.wikipedia.org/wiki/กระทรวงเกษตรและสหกรณ์_\(ประเทศไทย\)](https://th.wikipedia.org/wiki/กระทรวงเกษตรและสหกรณ์_(ประเทศไทย)). สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.opsmoac.go.th/phichit-dwl-files-442991791932>. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ (FINAL REPORT) โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.

สำนักงานนโยบายแรงงานนอกระบบ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ (พ.ศ. 2566 – 2570).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ตัว_าน_สัง_คม_/_ส_า_ข_า_แ_ร_ง_ง_า_น_/_Informal_work_force/2565/summary_65.pdf. สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2566.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2564. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านเศรษฐกิจ/เกษตร%20ประมง/สำรวจพื้นฐาน_หมู่บ้าน.aspx. สืบค้นเมื่อ 2 มี.ค. 2566.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี พ.ศ.2564.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/แรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร.aspx>. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณ ลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measures 2020 Edition). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=gross_regional. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2565.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่ ๑.๑ - ๑.๑๐ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อทราบเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่ ๑.๔ **ภูมิลำเนา** หมายถึง จังหวัดที่เกิดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่ ๑.๑๐.๑ **อาชีพหลัก** หมายถึง อาชีพที่มีรายได้มากที่สุด โดยที่อาชีพแต่ละอาชีพมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- **ว่างงาน** หมายถึง บุคคลซึ่งมีความพร้อม มีความสามารถ และมีความเต็มใจที่จะทำงาน แต่ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาไม่มีงานทำ

- **ผู้รับงานไปทำที่บ้าน** หมายถึง บุคคลซึ่งรับงานจากเจ้าของงานหรือผู้ซึ่งรับมอบงานจากเจ้าของงานไปผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม หรือแปรรูปสิ่งของตามที่ได้ตกลงในบ้านของตนเอง หรือสถานที่ที่ไม่ใช่สถานประกอบการกิจการของเจ้าของงานหรือผู้ซึ่งรับมอบงานจากเจ้าของเพื่อรับค่าจ้าง

- **ลูกจ้างทำงานบ้าน** หมายถึง บุคคลที่ทำงานที่บ้าน เช่น ทำความสะอาดบ้าน ล้างจาน ซักผ้า เสื้อผ้า เป็นต้น ทั้งนี้ หากบุคคลดังกล่าวนอกจากทำงานที่บ้านและทำงานให้นายจ้างในสถานที่อื่นด้วย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายก๋วยเตี๋ยว หรือร้านขายของชำ ไม่ถือว่าบุคคลดังกล่าวประกอบ อาชีพเป็นคนรับใช้ในบ้าน

- **แรงงานรับจ้างทั่วไป** หมายถึง บุคคลซึ่งรับงานจากเจ้าของงานหรือนายจ้างโดยออกแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนและรายได้

- **แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล** หมายถึง บุคคลซึ่งถูกจ้างให้ทำงานในภาคการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ ภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

- **แรงงานประมงพื้นบ้าน** หมายถึง บุคคลซึ่งถูกจ้างให้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการประมง เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประมงน้ำจืด เป็นต้น ทั้งนี้ แรงงานประมงพื้นบ้านจะไม่รวมถึงแรงงานประมงชายฝั่ง ทะเลและแรงงานประมงทะเลน้ำลึก

- **เกษตรกร/ประมงน้ำจืด** หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ รวมถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการประมง เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และประมงน้ำจืด เป็นต้น

- **พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย** หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบกิจกรรมทางธุรกิจและการค้าสินค้าหรือบริการประเภทใดก็ตามซึ่งใช้ถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ โดยเฉพาะผู้ประกอบอาชีพขายสินค้าหรือบริการทางเท้า หรือเร่ขายตามถนนสาธารณะ

- **คนขับรถรับจ้าง** หมายถึง บุคคลซึ่งมีอาชีพบังคับควบคุมยานพาหนะให้เคลื่อนที่ไป

- **เจ้าของกิจการขนาดเล็ก** หมายถึง บุคคลที่ประกอบกิจการและทำทุกอย่างด้วยตนเอง โดยอาจมีลูกจ้างหรือคนในครอบครัวมาช่วยเหลือบ้างเป็นคราว ๆ ไป

- **ขายของเก่า** หมายถึง บุคคลที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่าย ทรัพย์สินที่ใช้แล้ว เช่น เพชร พลอย รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ขวด เศษเหล็ก กระดาษ และรวมถึงของโบราณด้วย

- **ฟรีแลนซ์/อิสระ/ขายของออนไลน์** หมายถึง บุคคลที่ประกอบกิจการหรือธุรกิจส่วนตัว โดยเจ้าของกิจการจะเป็นผู้ประกอบการเองทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรูปแบบของกำไรจากลูกค้า ไม่ใช่เงินเดือน

- **ทำงานในภาคบริการ** หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพการให้บริการในธุรกิจต่าง ๆ เช่น บริการขนส่ง บริการทางการเงิน เป็นต้น

- **ลูกจ้างทั่วไป** หมายถึง บุคคลซึ่งรับงานจากเจ้าของงานหรือนายจ้างเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรและประมง โดยรับค่าตอบแทนแบบรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน หรือทำงานภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

ข้อคำถามที่ ๑.๑๐.๒ **อาชีพรอง** หมายถึง อาชีพที่มีรายได้รองลงมาเป็นอันดับที่ ๒ สำหรับผู้ที่ทำงานมากกว่า ๑ อาชีพ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ

ข้อคำถามที่ ๒.๑-๒.๒๗ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ โดยแบ่งออกเป็น ๗ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ด้านเศรษฐกิจ (ข้อคำถามที่ ๒.๑-๒.๙)

ส่วนที่ ๒ ด้านสังคม (ข้อคำถามที่ ๒.๑๐-๒.๑๑)

ส่วนที่ ๓ ด้านสุขภาพ (ข้อคำถามที่ ๒.๑๒-๒.๑๔)

ส่วนที่ ๔ ด้านความปลอดภัย (ข้อคำถามที่ ๒.๑๕-๒.๑๖)

ส่วนที่ ๕ ด้านสภาพแวดล้อม (ข้อคำถามที่ ๒.๑๗-๒.๑๘)

ส่วนที่ ๖ การทำงาน (ข้อคำถามที่ ๒.๑๙-๒.๒๐)

ส่วนที่ ๗ อื่น ๆ (ข้อคำถามที่ ๒.๒๑-๒.๒๗)

ข้อคำถามที่ ๒.๑

- **รายได้รวมโดยเฉลี่ย** หมายถึง รายได้ทุกประเภทที่ได้รับในปัจจุบัน ทั้งค่าจ้างประจำและอื่น ๆ คำนวณเฉลี่ยเป็นบาทต่อเดือน

ข้อคำถามที่ ๒.๒

- **จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่ายจากรายได้ของท่าน** หมายถึง จำนวนผู้ที่ร่วมใช้จ่ายร่วมกับผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าน้ำมัน เป็นต้น

ข้อคำถามที่ ๒.๔

- **ภาระหนี้สิน** หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหนี้บุคคลภายนอกหรือ สถาบันการเงิน โดยมีภาระผูกพันซึ่งจะต้องชำระในวันข้างหน้า

ข้อคำถามที่ ๒.๕

- **หนี้ในระบบ** หมายถึง หนี้ที่เกิดจากการปล่อยสินเชื่อจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร หรือสินเชื่อส่วนบุคคล เช่น อีออน อีซีบาย เป็นต้น

- **หนี้ในระบบ** หมายถึง การกู้หนี้ยืมสินที่อยู่นอกระบบของสถาบันการเงิน ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง เช่น การปล่อยเงินกู้ตามตลาดนัด โรงงาน สำนักงาน และรัฐวิสาหกิจทั่วไป เป็นต้น

ข้อคำถามที่ ๒.๙

- **เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวัน** หมายถึง การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการทำให้สำเร็จในแต่ละวัน

ข้อคำถามที่ ๒.๑๒

- **พิการ** หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการมีส่วนร่วมในสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นที่มีความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ

ส่วนที่ ๓ การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

ข้อคำถามที่ ๓.๑-๓.๔ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ความคุ้มครองและหลักประกันทาง สังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ (ข้อคำถามที่ ๓.๑-๓.๒)

ส่วนที่ ๒ ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ ดำเนินการด้วยตนเอง/รวมกลุ่มดำเนินการ (ข้อคำถามที่ ๓.๓-๓.๔)

ข้อคำถามที่ ๓.๑ **ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ**

- **ไม่ได้รับความคุ้มครอง** หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่จัดทำโดยภาครัฐ

- **ผู้ประกันตน ม.๓๙** หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ มาก่อน โดยที่ออกจากงานไม่เกิน ๖ เดือน และส่งเงินสมทบแล้วไม่น้อยกว่า ๑๒ เดือน

- **ผู้ประกันตน ม.๔๐** หมายถึง ผู้ประกันตนอิสระ ซึ่งไม่เป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๙

- **เบี้ยความพิการ** หมายถึง สวัสดิการสำหรับคนพิการทุกคนที่มีสมุด/บัตรประจำตัวคนพิการ คนละ ๕๐๐ บาท/เดือนได้

- **เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ** หมายถึง สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุรูปแบบหนึ่งที่รัฐบาลจัดสรรให้ผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้ตามปกติอันควรแก่สภาพ

- **เบี้ยสวัสดิการแห่งรัฐ** หมายถึง สวัสดิการสำหรับกลุ่มคนยากจนที่รัฐบาลจัดสรรเพื่อแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการภาครัฐ

ข้อคำถามที่ ๓.๒

กองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ

- กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยรัฐจัดสรรเงินลงไปหมู่บ้านละ ๑ ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน การลงทุนสร้างงานสร้างอาชีพ สร้าง รายได้ให้กับคนในชุมชน

- กองทุนการออมแห่งชาติ หมายถึง กองทุนบำนาญสำหรับทุกคนที่มีอาชีพอิสระ เพื่อให้ได้มีหลักประกันความมั่นคงให้ชีวิตยามเกษียณของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีการออมเงิน

- กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน หมายถึง กองทุนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับงานไปทำที่บ้าน มีการกู้เงินเพื่อซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตหรือขยายการผลิตเพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับผู้รับงานไปทำที่บ้าน

ข้อคำถามที่ ๓.๓ กองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน

- การทำประกันชีวิต หมายถึง วิธีการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันเฉลี่ยภัยอันเนื่องจากการตาย การสูญเสียอวัยวะ ทูพพลภาพ และการสูญเสียรายได้ในยามชรา โดยที่เมื่อบุคคลใดต้องประสบภัยเหล่านั้น ก็ได้รับเงินเฉลี่ยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว โดยบริษัทประกันชีวิตจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการนำเงินก้อนดังกล่าวไปจ่ายให้แก่ผู้ได้รับภัย

- กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ หมายถึง กลุ่มที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันออมเงิน โดยมีการให้สัจจะกับตนเองในเรื่องการออม และต้องปฏิบัติให้ได้ตามสัจจะวาจาที่กล่าวไว้

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ

ข้อคำถามที่ ๔.๑-๔.๔ (ในตาราง) เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับความพร้อม และศักยภาพของแรงงานนอกระบบในการทำงาน โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ใน ๒ ด้าน คือ ด้านการใช้ภาษา และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้สัมภาษณ์จะถามคำถามที่ละข้อ ยกตัวอย่างศักยภาพและความพร้อมในแต่ละด้านเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามมากยิ่งขึ้น และกรอกข้อมูลตามคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามตามความเป็นจริง

ส่วนที่ ๕ ปัญหาด้านแรงงาน

ข้อคำถามที่ ๕.๑-๕.๒ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน แบ่งเป็น ๒ ด้าน คือ ปัญหาด้านแรงงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามประสบ ณ ปัจจุบัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ ทั้งนี้ ปัญหาด้านแรงงานในประเด็นต่าง ๆ มีความหมายดังนี้

- ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง หมายถึง บุคคลซึ่งมีความพร้อม มีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะทำงานแต่ไม่สามารถที่จะหางานทำได้อย่างต่อเนื่องเช่น บางครั้งมีงานมาก บางครั้งมีงานน้อย และบางช่วงเวลาไม่มีงาน เป็นต้น

- ขาดทักษะฝีมือทั่วไป หมายถึง บุคคลที่ขาดทักษะฝีมือเพื่อใช้ในการทำงานในด้านทั่วไป ซึ่งไม่เกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม เช่น ทักษะการเย็บผ้า การขับรถ การซ่อม เป็นต้น

- **ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม** หมายถึง บุคคลที่ขาดทักษะฝีมือเพื่อใช้ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม เช่น การใช้งานคอมพิวเตอร์ การใช้งานโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

- **ปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ** หมายถึง บุคคลซึ่งขาดความพร้อมในการรวมกลุ่มอาชีพ เช่น ผู้จะเข้าร่วมกลุ่มขาดคุณสมบัติ อุปสรรคในการเดินทาง การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น

- **ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน** หมายถึง บุคคลที่ทำงานในสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอุบัติเหตุในขณะทำงานได้

- **ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย** หมายถึง บุคคลซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องประโยชน์ที่กฎหมายรับรองหรือคุ้มครอง เช่น สิทธิของแรงงานในงานประมงทะเล เป็นต้น

ข้อคำถามที่ ๕.๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านปัญหาแรงงานนอกระบบของประเทศไทยที่ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้

ส่วนที่ ๖ ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ข้อคำถามที่ ๖.๑-๖.๒ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ข้อคำถามที่ ๖.๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการ โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ข้อคำถามที่ ๖.๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือของผู้ตอบแบบสอบถามจากภาครัฐในอนาคตในแต่ละประเด็น พร้อมรายละเอียดที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในแต่ละประเด็น

คำชี้แจง คณะผู้สำรวจขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อ
ผลประโยชน์ในการจัดทำการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถาม **ถือว่าเป็น**
ความลับทางราชการ ไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

รหัสชุดข้อมูล --
จังหวัด เขต เลขที่แบบสอบถาม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑.๑ ชื่อ-นามสกุล

๑.๒ เลขประจำตัวประชาชน ----

(ใช้เพื่อยืนยันตัวตนกับกรมการปกครองถือว่าเป็นความลับทางราชการ ไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น)

๑.๓ เบอร์โทรศัพท์

๑.๔ ภูมิลำเนา (โปรดระบุจังหวัด)

๑.๕ ที่อยู่ปัจจุบัน/ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่.....หมู่ที่/หมู่บ้าน.....ซอย.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

๑.๖ เพศ ☐ ๑) ชาย ☐ ๒) หญิง

๑.๗ สถานภาพ ☐ ๑) โสด ☐ ๒) สมรส ☐ ๓) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

๑.๘ สถานะด้านอายุและวันเดือนปีเกิด

๑.๘.๑ อายุ.....ปี ๑.๘.๒ วันเดือนปีเกิด (วัน/เดือน/ปีพ.ศ.)

๑.๙ วุฒิการศึกษาสูงสุด (ที่สำเร็จการศึกษา)

☐ ๑) ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	☐ ๒) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
☐ ๓) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	☐ ๔) อนุปริญญา/ปวส.
☐ ๕) ปริญญาตรี	☐ ๖) สูงกว่าปริญญาตรี
☐ ๗) กำลังศึกษา ระดับ/ชั้นปี.....โรงเรียน/สถาบัน/มหาวิทยาลัย.....	

๑.๑๐ การประกอบอาชีพ

๑.๑๐.๑ อาชีพหลัก (อาชีพที่มีรายได้สูงที่สุด)

☐ ๑) ว่างาน	☐ ๒) ผู้รับงานไปทำที่บ้าน	☐ ๓) ลูกจ้างทำงานบ้าน
☐ ๔) แรงงานรับจ้างทั่วไป	☐ ๕) แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	☐ ๖) แรงงานประมงพื้นบ้าน
☐ ๗) เกษตรกร/ประมงน้ำจืด	☐ ๘) พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย	☐ ๙) คนขับรถรับจ้าง
☐ ๑๐) เจ้าของกิจการขนาดเล็ก	☐ ๑๑) ขายของเก่า	☐ ๑๒) ฟรีแลนซ์/อิสระ
☐ ๑๓) ทำงานในภาคบริการ	☐ ๑๔) กิจการภาคครอบครัว	☐ ๑๕) ลูกจ้างทั่วไป
☐ ๑๖) อื่น ๆ โปรดระบุ		

๑.๑๐.๒ ท่านมีอาชีพรองหรือไม่ (อาชีพที่มีรายได้อันดับที่ ๒)

☐ ๑) มี โปรดระบุ..... ☐ ๒) ไม่มี

๑.๑๐.๓ อาชีพในปัจจุบันท่านทำมานานเท่าใด.....(ปี/เดือน)

๑.๑๐.๔ ก่อนหน้าที่ท่านทำงานในปัจจุบันท่านเคยทำงาน/ประกอบอาชีพหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่เคยทำงาน/ประกอบอาชีพมาก่อน (ข้ามไปข้อ ๑.๑๐.๖)
- ☐ ๒) เคย โปรดระบุอาชีพ
- ☐ ๒.๑) ข้าราชการ ☐ ๒.๒) พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ๒.๓) พนักงานบริษัทเอกชน
- ☐ ๒.๔) พนักงานโรงงาน ☐ ๒.๕) อื่น ๆ โปรดระบุ

๑.๑๐.๕ เหตุผลที่ทำให้ท่านเปลี่ยนงาน

- ☐ ๑) เกษียณอายุ/อายุมาก ☐ ๒) ถูกเลิกจ้าง ☐ ๓) ต้องการอิสระ
- ☐ ๔) สภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย ☐ ๕) ค่าจ้าง/รายได้ไม่คุ้มค่า ☐ ๖) มีปัญหาในที่ทำงาน
- ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

๑.๑๐.๖ ท่านอยากทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการหรือไม่

- ☐ ๑) อยาก เนื่องจาก
- ☐ ๑.๑) ต้องการสวัสดิการ ☐ ๑.๒) รายได้มั่นคง ☐ ๑.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ
- ☐ ๒) ไม่อยาก เนื่องจาก
- ☐ ๒.๑) ต้องการอิสระ ☐ ๒.๒) ไม่ต้องการจ่ายประกันสังคม
- ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ

๑.๑๐.๗ ท่านทำงานในฐานะอะไร

- ☐ ๑) นายจ้าง ☐ ๒) ลูกจ้าง ☐ ๓) ลูกจ้างทำงานหลายเจ้า
- ☐ ๔) การรวมกลุ่ม ☐ ๕) ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง
- ☐ ๖) ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ

ด้านเศรษฐกิจ

๒.๑ รายได้รวมโดยเฉลี่ยของท่านในปัจจุบัน (รวมรายรับทุกช่องทาง).....บาท/เดือน

๒.๒ จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่ายจากรายได้ของท่าน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม) คน

๒.๓ โดยเฉลี่ยรายได้รวมของท่านเพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือนหรือไม่ ☐ ๑) เพียงพอ ☐ ๒) ไม่เพียงพอ

๒.๔ ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่ ☐ ๑) มี ☐ ๒) ไม่มี (ข้ามไปข้อ ๒.๖)

๒.๕ ภาระหนี้สินส่วนใหญ่ของท่านมาจาก ☐ ๑) ในระบบ ☐ ๒) นอกระบบ

๒.๖ รายได้จากการทำงาน (เพียงอย่างเดียว) ที่ได้รับประมาณ.....บาท/เดือน

๒.๗ งานที่ท่านทำอยู่ได้รับค่าตอบแทนในประเภท

- ☐ ๑) รายชั่วโมง ☐ ๒) รายวัน ☐ ๓) รายสัปดาห์
- ☐ ๔) รายเดือน ☐ ๕) รายงวด/รายครั้ง ☐ ๖) อื่น ๆ โปรดระบุ

๒.๘ รายได้จากการทำงานที่ท่านได้รับมีความคุ้มค่าต่องานที่ท่านทำหรือไม่

- ☐ ๑) คุ้มค่า
- ☐ ๒) ไม่คุ้มค่า เนื่องจาก ☐ ๒.๑) ทำงานหนักเกินไป ☐ ๒.๒) กำไรน้อย/รายได้น้อย
- ☐ ๒.๓) ระบายเวลาส่วนตัวมากเกินไป ☐ ๒.๔) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๙ เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวันของท่านคือ

- ☐ ๑) ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย
- ☐ ๒) ตั้งเป้าหมาย สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายหรือไม่ ☐ ๒.๑) สำเร็จ ☐ ๒.๒) ไม่สำเร็จ เนื่องจาก.....

ด้านสังคม

๒.๑๐ สภาพความเป็นอยู่

- ☐ ๑) มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ ☐ ๒) มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่อยู่ระหว่างผ่อนชำระ
- ☐ ๓) อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง ☐ ๔) อาศัยอยู่กับผู้อื่น (เช่น เพื่อน คนรู้จัก เป็นต้น)
- ☐ ๕) อาศัยในบ้านพักที่หน่วยงานจัดให้ ☐ ๖) เช่าบ้าน/เช่าที่อยู่อาศัย
- ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๑๑ งานของท่านมีปัญหา ทะเลาะ ชัดแย้งบ้างหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่มี ☐ ๒) มี.....ครั้ง / เรื่องอะไร
- ☐ ๒.๑) เรื่องงาน ☐ ๒.๒) เรื่องส่วนตัว ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านสุขภาพ

๒.๑๒ สภาพร่างกาย

- ☐ ๑) ปกติ (ข้ามไปข้อ ๒.๑๓)
- ☐ ๒) พิจารณา
- ๒.๑) ประเภทความพิการ ☐ ๑) การมองเห็น ☐ ๒) การได้ยิน
- ☐ ๓) การเคลื่อนไหว ☐ ๔) อื่น ๆ โปรดระบุ
- ๒.๒) มีบัตรประจำตัวคนพิการหรือไม่ ☐ ๑) มี เลขประจำตัวคนพิการ ☐ ๒) ไม่มี

๒.๑๓ ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

- ☐ ๑) มี โปรดระบุ ☐ ๒) ไม่มี

๒.๑๔ การทำงานของท่านทำให้มีปัญหาสุขภาพหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่มี ☐ ๒) มี อย่างไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ☐ ๒.๑) เครียด ☐ ๒.๒) ปวดเมื่อย ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านความปลอดภัย

๒.๑๕ ตั้งแต่เริ่มทำงานหลักที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน ท่านได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานจำนวนกี่ครั้ง

- ☐ ๑) ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน
- ☐ ๒) เคย แต่ไม่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลครั้ง
- ☐ ๓) เคย และต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลครั้ง

๒.๑๖ ในเวลางาน ท่านเคยประสบเหตุการณ์ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินบ้างหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่เคยประสบเหตุการณ์ ☐ ๒) เคย.....ครั้ง เรื่องอะไร
☐ ๒.๑) ลักทรัพย์ ☐ ๒.๒) จี้/ปล้น ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านสภาพแวดล้อม

๒.๑๗ ระยะทางจากที่พักไปยังที่ทำงานหลักของท่านประมาณ กม.

๒.๑๘ ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อม โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	๑	๒	๓	๔	๕
๑) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีน้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค					
๒) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการการใช้ไฟฟ้า					
๓) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ อย่างเหมาะสม					
๔) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม					
๕) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่					
๖) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง					
๗) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น					

ด้านการทำงาน

๒.๑๙ ปัญหาจากการประกอบอาชีพหลักของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่มีปัญหา (ข้ามไปข้อ ๒.๒๐) ☐ ๒) ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงไว้ ☐ ๓) ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า
☐ ๔) ชั่วโมงการทำงานมากเกินไป ☐ ๕) ไม่สามารถหยุดงานได้ ☐ ๖) ไม่มีสวัสดิการ
☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

๒.๒๐ ระยะเวลาที่ท่านทำงาน (รวมทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมทั้งหมด) โดยเฉลี่ย..... ชั่วโมง/วัน

ด้านอื่น ๆ

๒.๒๑ ใน ๒๔ ชั่วโมงของวันทำงาน ท่านแบ่งสัดส่วนระหว่างเวลาทำงานกับเวลาส่วนตัวและเวลาอื่น ๆ อย่างไร

- ☐ ๑) เวลางาน.....ชั่วโมง ☐ ๒) เวลาพักผ่อน/นอน.....ชั่วโมง
☐ ๓) เวลาส่วนตัว.....ชั่วโมง ☐ ๔) เวลาอื่น ๆชั่วโมง

๒.๒๒ ท่านมีเวลาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำงาน (ตามที่ท่านแบ่งสัดส่วนไว้แล้ว)หรือไม่

- ☐ ๑) มี ☐ ๒) ไม่มี

๒.๒๓ งานที่ท่านทำ มีเวลาที่เหมาะสมและเพียงพอระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัว

- ☐ ๑) เหมาะสมเพียงพอ ☐ ๒) ไม่เหมาะสมไม่เพียงพอ

๒.๒๔ ท่านเคยโดนดูถูก/ไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงานหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่เคย ☐ ๒) เคย.....ครั้ง จากใคร
- ☐ ๒.๑) หัวหน้า/นายจ้าง ☐ ๒.๒) ครอบครัว ☐ ๒.๓) เพื่อน
- ☐ ๒.๔) เพื่อนร่วมงาน ☐ ๒.๕) บุคคลทั่วไป ☐ ๒.๖) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๒๕ อะไรคือความสำเร็จในชีวิตทำงานในอนาคตของท่าน

- ☐ ๑) ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย (ข้ามไปข้อ ๒.๒๗) ☐ ๒) รายได้เพิ่มขึ้น ☐ ๓) เป็นเจ้าของกิจการ
- ☐ ๔) ขยายกิจการ ☐ ๕) ได้รับการยอมรับ/ยกย่อง ☐ ๖) มีบ้าน/มีรถ
- ☐ ๗) หมดภาระหนี้สิน ☐ ๘) บุตรหลานสำเร็จการศึกษา ☐ ๙) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๒๖ ท่านดำเนินการตามแผนที่วางไว้ได้แล้ว..... เปอร์เซ็น (%)

๒.๒๗ อะไรที่จะสะท้อนให้คุณภาพชีวิตในด้านแรงงานของท่านให้ดีขึ้นได้

- ☐ ๑) การมีสวัสดิการ ☐ ๒) รายได้มั่นคง ☐ ๓) เวลางานสมดุลกับเวลาพักผ่อน
- ☐ ๔) รายได้เพียงพอกับรายจ่าย ☐ ๕) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๓ การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ

๓.๑ ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ที่ท่านได้รับ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้รับความคุ้มครอง ☐ ๒) ผู้ประกันตน ม.๓๙ ☐ ๓) ผู้ประกันตน ม.๔๐
- ☐ ๔) เบี้ยความพิการ ☐ ๕) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ☐ ๖) อื่น ๆ โปรดระบุ
- ☐ ๗) เบี้ยสวัสดิการแห่งรัฐ

๓.๒ กองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้เป็นสมาชิก ☐ ๒) กองทุนหมู่บ้าน ☐ ๓) กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)
- ☐ ๔) กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน ☐ ๕) อื่น ๆ โปรดระบุ

ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการด้วยตนเอง/รวมกลุ่มดำเนินการ

๓.๓ กองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน ที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้เป็นสมาชิก ☐ ๒) การทำประกันชีวิต
- ☐ ๓) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ☐ ๔) อื่น ๆ โปรดระบุ

๓.๔ การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้เป็นสมาชิก ☐ ๒) OTOP ☐ ๓) วิสาหกิจชุมชน
☐ ๔) กลุ่มเกษตรกรปลูกพืช ☐ ๕) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ ☐ ๖) กลุ่มเกษตรกรทำประมงน้ำจืด
☐ ๗) กลุ่มเกษตรกรทำประมงทะเล ☐ ๘) กลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ☐ ๙) อื่น ๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ

โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่ สามารถ ทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		๑	๒	๓	๔	๕
๔.๑ ท่านใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)						
๔.๒ ท่านใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาต่างประเทศ)						
ในกรณีที่ท่านสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองได้ ภาษาดังกล่าวคือ.....						
๔.๓ ท่านใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)						
๔.๔ ท่านใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ ได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)						

๔.๑ ท่านมีทักษะความพร้อม/ความชำนาญและศักยภาพในการทำงาน ในสาขาอาชีพใดบ้าง

- ☐ ๑) สาขาอาชีพช่าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานไม้ ☐ ๒) งานปูน ☐ ๓) งานอะลูมิเนียม ☐ ๔) งานหล่อ/งานแม่พิมพ์
☐ ๕) งานซ่อม ☐ ๖) งานสี ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- ☐ ๒) สาขาอาชีพไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานไฟฟ้า ☐ ๒) งานดูแลระบบคอมพิวเตอร์
☐ ๓) งานซ่อมบำรุงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ☐ ๔) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- ☐ ๓) สาขาอาชีพศิลปะ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานวาดภาพ ☐ ๒) งานปั้น ☐ ๓) งานออกแบบ ☐ ๔) งานแกะสลัก
☐ ๕) งานตัดเย็บ ☐ ๖) งานเครื่องประดับ ☐ ๗) งานถัก ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- ☐ ๔) สาขาอาชีพภาคบริการ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานนัดหมาย ☐ ๒) งานแม่บ้าน ☐ ๓) งานประกอบอาหาร
☐ ๔) งานต้อนรับ ☐ ๕) งานขาย ☐ ๖) งานรักษาความปลอดภัย
☐ ๗) งานดูแลผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ☐ ๘) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

- ☐ ๕) สาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ☐ ๑) การใช้อินเทอร์เน็ตการสืบค้นข้อมูล ☐ ๒) งานเขียนโปรแกรม ☐ ๓) งานตัดต่อวิดีโอ
- ☐ ๔) กราฟฟิกส์ดีไซน์ ☐ ๕) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๔.๒ ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมในโครงการพัฒนาฝีมือแรงงานหรือไม่

☐ ๑) เคยเข้าร่วม

เกี่ยวกับเรื่องอะไร

- ☐ ๑) งานหัตถกรรม/งานฝีมือ ☐ ๒) อาหาร ☐ ๓) บริการ ☐ ๔) งานช่าง
- ☐ ๕) คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ☐ ๖) เกษตร ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

หลังอบรมท่านนำความรู้ไปต่อยอดหรือใช้ประโยชน์ในงานของท่านหรือไม่

- ☐ ๑) ได้ใช้ ☐ ๒) ไม่ได้ใช้

☐ ๒) ไม่เคยเข้าร่วม กรุณาระบุสาเหตุ

- ☐ ๒.๑) ไม่สนใจเข้าร่วม ☐ ๒.๒) ไม่มีเวลาเข้าร่วม ☐ ๒.๓) ไม่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับการจัดงาน
- ☐ ๒.๔) สถานที่จัดอบรม/โครงการอยู่ห่างไกล ☐ ๒.๕) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๕ ปัญหาด้านแรงงาน

๕.๑ ปัญหาด้านแรงงานของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่มีปัญหา (ข้ามไปข้อ ๕.๒) ☐ ๒) ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง ☐ ๓) ขาดทักษะฝีมือทั่วไป
- ☐ ๔) ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ☐ ๕) ปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ
- ☐ ๖) ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน ☐ ๗) ไม่รู้สิทธิตามกฎหมาย ☐ ๘) สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- ☐ ๙) ค่าตอบแทน ☐ ๑๐) อื่น ๆ โปรดระบุ

๕.๒ ความคิดเห็นด้านปัญหาแรงงาน

โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ประเด็นปัญหาแรงงานในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	๑	๒	๓	๔	๕
๑) แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง และไม่มีรายได้ที่มั่นคง					
๒) แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิตามกฎหมายของแรงงานนอกระบบ					
๓) แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง และไม่สามารถเข้าถึงหลักประกันทางสังคมอย่าง ทัดเทียมแรงงานในระบบ					

ส่วนที่ ๒ ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

๖.๑ หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ท่านเคยใช้บริการ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่เคยใช้บริการ (ข้ามไปข้อ ๖.๒) ☐ ๒) สำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน
- ☐ ๓) สำนักงานจัดหางานจังหวัด/ศูนย์ข่าว
- ☐ ๔) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด/ ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงาน
- ☐ ๕) สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน
- ☐ ๖) สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
- ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

๖.๒ ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ความช่วยเหลือจากภาครัฐ	ไม่ ต้องการ ความ ช่วยเหลือ	ระดับความ ต้องการ ความช่วยเหลือ					กรณารับ รายละเอียดที่ท่าน ต้องการความ ช่วยเหลือจาก ภาครัฐ (ถ้ามี)
		๑	๒	๓	๔	๕	
๖.๒.๑ ต้องการหางานทำในประเทศ							
๖.๒.๒ ต้องการหางานทำในต่างประเทศ							
๖.๒.๓ ต้องการอาชีพเสริม							
๖.๒.๔ ต้องการพัฒนาฝีมือทั่วไป							
๖.๒.๕ ต้องการพัฒนาศักยภาพฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม							
๖.๒.๖ ต้องการการรวมกลุ่มอาชีพ							
๖.๒.๗ ต้องการความคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน							
๖.๒.๘ ต้องการความรู้ด้านกฎหมาย							
๖.๒.๙ แก้ไขสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน							
๖.๒.๑๐ ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม							
๖.๒.๑๑ ให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน							
๖.๒.๑๒ ทุนในการประกอบอาชีพ							
๖.๒.๑๓ ความต่อเนื่องในการทำงาน							
๖.๒.๑๔ สนับสนุนอาชีพเกษตรกรรม							
๖.๒.๑๕ อื่น ๆ โปรดระบุ.....							

ขอขอบพระคุณที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถามทั้งหมดนี้

บรรณานุกรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. โครงสร้างส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.moac.go.th/about-str_org. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

กระทรวงแรงงาน. กฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2547 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2018/03/291.pdf>. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

กรมการจัดหางาน. กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.doe.go.th/prd/hwfund?page=home>. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ประเทศไทย). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [https://th.wikipedia.org/wiki/กระทรวงเกษตรและสหกรณ์_\(ประเทศไทย\)](https://th.wikipedia.org/wiki/กระทรวงเกษตรและสหกรณ์_(ประเทศไทย)). สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. แผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.opsmoac.go.th/phichit-dwl-files-442991791932>. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ (FINAL REPORT) โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.

สำนักงานนโยบายแรงงานนอกระบบ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ (พ.ศ. 2566 – 2570).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2565. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ตัว าน สัง ค ม / ส า ข า แ ร ง ง า น / Informal_work_force/2565/summary_65.pdf](http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ตัว%20าน%20สัง%20ค%20ม%20/ส%20า%20ข%20า%20แ%20ร%20ง%20ง%20า%20น%20/Informal_work_force/2565/summary_65.pdf). สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2566.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร ระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2564. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านเศรษฐกิจ/เกษตร%20ประมง/สำรวจพื้นฐาน_หมู่บ้าน.aspx. สืบค้นเมื่อ 2 มี.ค. 2566.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี พ.ศ.2564.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/ด้านสังคม/แรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร.aspx>. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณ ลูกโซ่ ฉบับ พ.ศ. 2563 (Gross Regional and Provincial Product Chain Volume Measures 2020 Edition). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=gross_regional. สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2565.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่ ๑.๑ - ๑.๑๐ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อทราบเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่ ๑.๔ ภูมิลำเนา หมายถึง จังหวัดที่เกิดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถามที่ ๑.๑๐.๑ อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่มีรายได้มากที่สุด โดยที่อาชีพแต่ละอาชีพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- **ว่างงาน** หมายถึง บุคคลซึ่งมีความพร้อม มีความสามารถ และมีความเต็มใจที่จะทำงาน แต่ในช่วงเวลาที่ทำการสัมภาษณ์ไม่มีงานทำ

- **ผู้รับงานไปทำที่บ้าน** หมายถึง บุคคลซึ่งรับงานจากเจ้าของงานหรือผู้ซึ่งรับมอบงานจากเจ้าของงานไปผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม หรือแปรรูปสิ่งของตามที่ได้ตกลงในบ้านของตนเอง หรือสถานที่ที่ไม่ใช่สถานประกอบการกิจการของเจ้าของงานหรือผู้ซึ่งรับมอบงานจากเจ้าของเพื่อรับค่าจ้าง

- **ลูกจ้างทำงานบ้าน** หมายถึง บุคคลที่ทำงานที่บ้าน เช่น ทำความสะอาดบ้าน ล้างจาน ซักผ้า เสื้อผ้า เป็นต้น ทั้งนี้ หากบุคคลดังกล่าวนอกจากทำงานที่บ้านและทำงานให้นายจ้างในสถานที่อื่นด้วย เช่น ร้านอาหาร ร้านขายก๋วยเตี๋ยว หรือร้านขายของชำ ไม่ถือว่าบุคคลดังกล่าวประกอบ อาชีพเป็นคนรับใช้ในบ้าน

- **แรงงานรับจ้างทั่วไป** หมายถึง บุคคลซึ่งรับงานจากเจ้าของงานหรือนายจ้างโดยออกแรง เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนและรายได้

- **แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล** หมายถึง บุคคลซึ่งถูกจ้างให้ทำงานในภาคการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ ภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

- **แรงงานประมงพื้นบ้าน** หมายถึง บุคคลซึ่งถูกจ้างให้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการประมง เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประมงน้ำจืด เป็นต้น ทั้งนี้ แรงงานประมงพื้นบ้านจะไม่รวมถึงแรงงานประมงชายฝั่ง ทะเลและแรงงานประมงทะเลน้ำลึก

- **เกษตรกร/ประมงน้ำจืด** หมายถึง บุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ รวมถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของกิจการในภาคการประมง เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และประมงน้ำจืด เป็นต้น

- **พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย** หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบกิจกรรมทางธุรกิจและการค้าสินค้า หรือบริการประเภทใดก็ตามซึ่งใช้ถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ โดยเฉพาะผู้ประกอบอาชีพขายสินค้า หรือบริการทางเท้า หรือเร่ขายตามถนนสาธารณะ

- **คนขับรถรับจ้าง** หมายถึง บุคคลซึ่งมีอาชีพบังคับควบคุมยานพาหนะให้เคลื่อนที่ไป

- **เจ้าของกิจการขนาดเล็ก** หมายถึง บุคคลที่ประกอบกิจการและทำทุกอย่างด้วยตนเอง โดยอาจมีลูกจ้างหรือคนในครอบครัวมาช่วยเหลือบ้างเป็นคราว ๆ ไป

- **ขายของเก่า** หมายถึง บุคคลที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่าย ทรัพย์สินที่ใช้แล้ว เช่น เพชร พลอย รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ขวด เศษเหล็ก กระดาษ และรวมถึงของโบราณด้วย

- **ฟรีแลนซ์/อิสระ/ขายของออนไลน์** หมายถึง บุคคลที่ประกอบกิจการหรือธุรกิจส่วนตัว โดยเจ้าของกิจการจะเป็นผู้ประกอบการเองทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรูปแบบของกำไรจากลูกค้า ไม่ใช่เงินเดือน

- **ทำงานในภาคบริการ** หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพการให้บริการในธุรกิจต่าง ๆ เช่น บริการขนส่ง บริการทางการเงิน เป็นต้น

- **ลูกจ้างทั่วไป** หมายถึง บุคคลซึ่งรับงานจากเจ้าของงานหรือนายจ้างเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรและประมง โดยรับค่าตอบแทนแบบรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน หรือทำงานภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

ข้อคำถามที่ ๑.๑๐.๒ **อาชีพรอง** หมายถึง อาชีพที่มีรายได้รองลงมาเป็นอันดับที่ ๒ สำหรับผู้ที่ทำงานมากกว่า ๑ อาชีพ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ

ข้อคำถามที่ ๒.๑-๒.๒๗ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ โดยแบ่งออกเป็น ๗ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ด้านเศรษฐกิจ (ข้อคำถามที่ ๒.๑-๒.๙)

ส่วนที่ ๒ ด้านสังคม (ข้อคำถามที่ ๒.๑๐-๒.๑๑)

ส่วนที่ ๓ ด้านสุขภาพ (ข้อคำถามที่ ๒.๑๒-๒.๑๔)

ส่วนที่ ๔ ด้านความปลอดภัย (ข้อคำถามที่ ๒.๑๕-๒.๑๖)

ส่วนที่ ๕ ด้านสภาพแวดล้อม (ข้อคำถามที่ ๒.๑๗-๒.๑๘)

ส่วนที่ ๖ การทำงาน (ข้อคำถามที่ ๒.๑๙-๒.๒๐)

ส่วนที่ ๗ อื่น ๆ (ข้อคำถามที่ ๒.๒๑-๒.๒๗)

ข้อคำถามที่ ๒.๑

- **รายได้รวมโดยเฉลี่ย** หมายถึง รายได้ทุกประเภทที่ได้รับในปัจจุบัน ทั้งค่าจ้างประจำและอื่น ๆ คำนวณเฉลี่ยเป็นบาทต่อเดือน

ข้อคำถามที่ ๒.๒

- **จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่ายจากรายได้ของท่าน** หมายถึง จำนวนผู้ที่ร่วมใช้จ่ายร่วมกับผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าน้ำมัน เป็นต้น

ข้อคำถามที่ ๒.๔

- **ภาระหนี้สิน** หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหนี้บุคคลภายนอกหรือ สถาบันการเงิน โดยมีภาระผูกพันซึ่งจะต้องชำระในวันข้างหน้า

ข้อคำถามที่ ๒.๕

- **หนี้ในระบบ** หมายถึง หนี้ที่เกิดจากการปล่อยสินเชื่อจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร หรือสินเชื่อส่วนบุคคล เช่น อีออน อีซี่บาย เป็นต้น

- **หนี้ในระบบ** หมายถึง การกู้หนี้ยืมสินที่อยู่นอกระบบของสถาบันการเงิน ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง เช่น การปล่อยเงินกู้ตามตลาดนัด โรงงาน สำนักงาน และรัฐวิสาหกิจทั่วไป เป็นต้น

ข้อคำถามที่ ๒.๙

- **เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวัน** หมายถึง การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการทำให้สำเร็จในแต่ละวัน

ข้อคำถามที่ ๒.๑๒

- **พิการ** หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการมีส่วนร่วมในสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นที่มีความจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ

ส่วนที่ ๓ การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

ข้อคำถามที่ ๓.๑-๓.๔ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ความคุ้มครองและหลักประกันทาง สังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ (ข้อคำถามที่ ๓.๑-๓.๒)

ส่วนที่ ๒ ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ ดำเนินการด้วยตนเอง/รวมกลุ่มดำเนินการ (ข้อคำถามที่ ๓.๓-๓.๔)

ข้อคำถามที่ ๓.๑ **ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ**

- **ไม่ได้รับความคุ้มครอง** หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่จัดทำโดยภาครัฐ

- **ผู้ประกันตน ม.๓๙** หมายถึง ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ มาก่อน โดยที่ออกจากงานไม่เกิน ๖ เดือน และส่งเงินสมทบแล้วไม่น้อยกว่า ๑๒ เดือน

- **ผู้ประกันตน ม.๔๐** หมายถึง ผู้ประกันตนอิสระ ซึ่งไม่เป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๙

- **เบี้ยความพิการ** หมายถึง สวัสดิการสำหรับคนพิการทุกคนที่มีสมุด/บัตรประจำตัวคนพิการ คนละ ๕๐๐ บาท/เดือนได้

- **เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ** หมายถึง สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุรูปแบบหนึ่งที่รัฐบาลจัดสรรให้ผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้ตามปกติอันควรแก่สภาพ

- **เบี้ยสวัสดิการแห่งรัฐ** หมายถึง สวัสดิการสำหรับกลุ่มคนยากจนที่รัฐบาลจัดสรรเพื่อแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงบริการภาครัฐ

ข้อคำถามที่ ๓.๒

กองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ

- กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยรัฐจัดสรรเงินลงไปหมู่บ้านละ ๑ ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน การลงทุนสร้างงานสร้างอาชีพ สร้าง รายได้ให้กับคนในชุมชน

- กองทุนการออมแห่งชาติ หมายถึง กองทุนบำนาญสำหรับทุกคนที่มีอาชีพอิสระ เพื่อให้ได้มีหลักประกันความมั่นคงให้ชีวิตยามเกษียณของตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีการออมเงิน

- กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน หมายถึง กองทุนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับงานไปทำที่บ้าน มีการกู้เงินเพื่อซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตหรือขยายการผลิตเพื่อสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับผู้รับงานไปทำที่บ้าน

ข้อคำถามที่ ๓.๓ กองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน

- การทำประกันชีวิต หมายถึง วิธีการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งร่วมกันเฉลี่ยภัยอันเนื่องจากการตาย การสูญเสียอวัยวะ ทุพพลภาพ และการสูญเสียรายได้ในยามชรา โดยที่เมื่อบุคคลใดต้องประสบภัยเหล่านั้น ก็ได้รับเงินเฉลี่ยช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว โดยบริษัทประกันชีวิตจะทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการนำเงินก้อนดังกล่าวไปจ่ายให้แก่ผู้ได้รับภัย

- กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ หมายถึง กลุ่มที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันออมเงิน โดยมีการให้สัจจะกับตนเองในเรื่องการออม และต้องปฏิบัติให้ได้ตามสัจจะวาจาที่กล่าวไว้

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ

ข้อคำถามที่ ๔.๑-๔.๔ (ในตาราง) เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับความพร้อม และศักยภาพของแรงงานนอกระบบในการทำงาน โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ใน ๒ ด้าน คือ ด้านการใช้ภาษา และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้สัมภาษณ์จะถามคำถามที่ละข้อ ยกตัวอย่างศักยภาพและความพร้อมในแต่ละด้านเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจคำถามมากยิ่งขึ้น และกรอกข้อมูลตามคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามตามความเป็นจริง

ส่วนที่ ๕ ปัญหาด้านแรงงาน

ข้อคำถามที่ ๕.๑-๕.๒ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน แบ่งเป็น ๒ ด้าน คือ ปัญหาด้านแรงงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามประสบ ณ ปัจจุบัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ ทั้งนี้ ปัญหาด้านแรงงานในประเด็นต่าง ๆ มีความหมายดังนี้

- ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง หมายถึง บุคคลซึ่งมีความพร้อม มีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะทำงานแต่ไม่สามารถที่จะหางานทำได้อย่างต่อเนื่องเช่น บางครั้งมีงานมาก บางครั้งมีงานน้อย และบางช่วงเวลาไม่มีงาน เป็นต้น

- ขาดทักษะฝีมือทั่วไป หมายถึง บุคคลที่ขาดทักษะฝีมือเพื่อใช้ในการทำงานในด้านทั่วไป ซึ่งไม่เกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม เช่น ทักษะการเย็บผ้า การขับรถ การซ่อม เป็นต้น

- **ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม** หมายถึง บุคคลที่ขาดทักษะฝีมือเพื่อใช้ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม เช่น การใช้งานคอมพิวเตอร์ การใช้งานโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

- **ปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ** หมายถึง บุคคลซึ่งขาดความพร้อมในการรวมกลุ่มอาชีพ เช่น ผู้จะเข้าร่วมกลุ่มขาดคุณสมบัติ อุปสรรคในการเดินทาง การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น

- **ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน** หมายถึง บุคคลที่ทำงานในสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอุบัติเหตุในขณะทำงานได้

- **ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย** หมายถึง บุคคลซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องประโยชน์ที่กฎหมายรับรองหรือคุ้มครอง เช่น สิทธิของแรงงานในงานประมงทะเล เป็นต้น

ข้อคำถามที่ ๕.๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านปัญหาแรงงานนอกระบบของประเทศไทยที่ผู้ตอบแบบสอบถามรับรู้

ส่วนที่ ๖ ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ข้อคำถามที่ ๖.๑-๖.๒ เป็นข้อคำถามที่ถามเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ข้อคำถามที่ ๖.๑ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้บริการ โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ข้อคำถามที่ ๖.๒ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือของผู้ตอบแบบสอบถามจากภาครัฐในอนาคตในแต่ละประเด็น พร้อมรายละเอียดที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในแต่ละประเด็น

คำชี้แจง คณะผู้สำรวจขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อ
ผลประโยชน์ในการจัดทำการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถาม **ถือว่าเป็น**
ความลับทางราชการ ไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

รหัสชุดข้อมูล --
จังหวัด เขต เลขที่แบบสอบถาม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑.๑ ชื่อ-นามสกุล

๑.๒ เลขประจำตัวประชาชน ----

(ใช้เพื่อยืนยันตัวตนกับกรมการปกครองถือว่าเป็นความลับทางราชการ ไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น)

๑.๓ เบอร์โทรศัพท์

๑.๔ ภูมิลำเนา (โปรดระบุจังหวัด)

๑.๕ ที่อยู่ปัจจุบัน/ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่.....หมู่ที่/หมู่บ้าน.....ซอย.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

๑.๖ เพศ ☐ ๑) ชาย ☐ ๒) หญิง

๑.๗ สถานภาพ ☐ ๑) โสด ☐ ๒) สมรส ☐ ๓) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

๑.๘ สถานะด้านอายุและวันเดือนปีเกิด

๑.๘.๑ อายุ.....ปี ๑.๘.๒ วันเดือนปีเกิด (วัน/เดือน/ปีพ.ศ.)

๑.๙ วุฒิการศึกษาสูงสุด (ที่สำเร็จการศึกษา)

☐ ๑) ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	☐ ๒) มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
☐ ๓) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	☐ ๔) อนุปริญญา/ปวส.
☐ ๕) ปริญญาตรี	☐ ๖) สูงกว่าปริญญาตรี
☐ ๗) กำลังศึกษา ระดับ/ชั้นปี.....โรงเรียน/สถาบัน/มหาวิทยาลัย.....	

๑.๑๐ การประกอบอาชีพ

๑.๑๐.๑ อาชีพหลัก (อาชีพที่มีรายได้สูงที่สุด)

☐ ๑) ว่างาน	☐ ๒) ผู้รับงานไปทำที่บ้าน	☐ ๓) ลูกจ้างทำงานบ้าน
☐ ๔) แรงงานรับจ้างทั่วไป	☐ ๕) แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	☐ ๖) แรงงานประมงพื้นบ้าน
☐ ๗) เกษตรกร/ประมงน้ำจืด	☐ ๘) พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่/แผงลอย	☐ ๙) คนขับรถรับจ้าง
☐ ๑๐) เจ้าของกิจการขนาดเล็ก	☐ ๑๑) ขายของเก่า	☐ ๑๒) ฟรีแลนซ์/อิสระ
☐ ๑๓) ทำงานในภาคบริการ	☐ ๑๔) กิจการภาคครอบครัว	☐ ๑๕) ลูกจ้างทั่วไป
☐ ๑๖) อื่น ๆ โปรดระบุ		

๑.๑๐.๒ ท่านมีอาชีพรองหรือไม่ (อาชีพที่มีรายได้อันดับที่ ๒)

☐ ๑) มี โปรดระบุ..... ☐ ๒) ไม่มี

๑.๑๐.๓ อาชีพในปัจจุบันท่านทำมานานเท่าใด.....(ปี/เดือน)

๑.๑๐.๔ ก่อนหน้าที่ท่านทำงานในปัจจุบันท่านเคยทำงาน/ประกอบอาชีพหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่เคยทำงาน/ประกอบอาชีพมาก่อน (ข้ามไปข้อ ๑.๑๐.๖)
- ☐ ๒) เคย โปรดระบุอาชีพ
- ☐ ๒.๑) ข้าราชการ ☐ ๒.๒) พนักงานรัฐวิสาหกิจ ☐ ๒.๓) พนักงานบริษัทเอกชน
- ☐ ๒.๔) พนักงานโรงงาน ☐ ๒.๕) อื่น ๆ โปรดระบุ

๑.๑๐.๕ เหตุผลที่ทำให้ท่านเปลี่ยนงาน

- ☐ ๑) เกษียณอายุ/อายุมาก ☐ ๒) ถูกเลิกจ้าง ☐ ๓) ต้องการอิสระ
- ☐ ๔) สภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย ☐ ๕) ค่าจ้าง/รายได้ไม่คุ้มค่า ☐ ๖) มีปัญหาในที่ทำงาน
- ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

๑.๑๐.๖ ท่านอยากทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการหรือไม่

- ☐ ๑) อยาก เนื่องจาก
- ☐ ๑.๑) ต้องการสวัสดิการ ☐ ๑.๒) รายได้มั่นคง ☐ ๑.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ
- ☐ ๒) ไม่อยาก เนื่องจาก
- ☐ ๒.๑) ต้องการอิสระ ☐ ๒.๒) ไม่ต้องการจ่ายประกันสังคม
- ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ

๑.๑๐.๗ ท่านทำงานในฐานะอะไร

- ☐ ๑) นายจ้าง ☐ ๒) ลูกจ้าง ☐ ๓) ลูกจ้างทำงานหลายเจ้า
- ☐ ๔) การรวมกลุ่ม ☐ ๕) ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง
- ☐ ๖) ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบ

ด้านเศรษฐกิจ

๒.๑ รายได้รวมโดยเฉลี่ยของท่านในปัจจุบัน (รวมรายรับทุกช่องทาง).....บาท/เดือน

๒.๒ จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่ายจากรายได้ของท่าน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม) คน

๒.๓ โดยเฉลี่ยรายได้รวมของท่านเพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือนหรือไม่ ☐ ๑) เพียงพอ ☐ ๒) ไม่เพียงพอ

๒.๔ ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่ ☐ ๑) มี ☐ ๒) ไม่มี (ข้ามไปข้อ ๒.๖)

๒.๕ ภาระหนี้สินส่วนใหญ่ของท่านมาจาก ☐ ๑) ในระบบ ☐ ๒) นอกระบบ

๒.๖ รายได้จากการทำงาน (เพียงอย่างเดียว) ที่ได้รับประมาณ.....บาท/เดือน

๒.๗ งานที่ท่านทำอยู่ได้รับค่าตอบแทนในประเภท

- ☐ ๑) รายชั่วโมง ☐ ๒) รายวัน ☐ ๓) รายสัปดาห์
- ☐ ๔) รายเดือน ☐ ๕) รายงวด/รายครั้ง ☐ ๖) อื่น ๆ โปรดระบุ

๒.๘ รายได้จากการทำงานที่ท่านได้รับมีความคุ้มค่าต่องานที่ท่านทำหรือไม่

- ☐ ๑) คุ้มค่า
- ☐ ๒) ไม่คุ้มค่า เนื่องจาก ☐ ๒.๑) ทำงานหนักเกินไป ☐ ๒.๒) กำไรน้อย/รายได้น้อย
- ☐ ๒.๓) ระบายเวลาส่วนตัวมากเกินไป ☐ ๒.๔) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๙ เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวันของท่านคือ

- ☐ ๑) ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย
- ☐ ๒) ตั้งเป้าหมาย สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายหรือไม่ ☐ ๒.๑) สำเร็จ ☐ ๒.๒) ไม่สำเร็จ เนื่องจาก.....

ด้านสังคม

๒.๑๐ สภาพความเป็นอยู่

- ☐ ๑) มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ไม่ต้องผ่อนชำระ ☐ ๒) มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่อยู่ระหว่างผ่อนชำระ
- ☐ ๓) อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง ☐ ๔) อาศัยอยู่กับผู้อื่น (เช่น เพื่อน คนรู้จัก เป็นต้น)
- ☐ ๕) อาศัยในบ้านพักที่หน่วยงานจัดให้ ☐ ๖) เช่าบ้าน/เช่าที่อยู่อาศัย
- ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๑๑ งานของท่านมีปัญหา ทะเลาะ ชัดแย้งบ้างหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่มี ☐ ๒) มี.....ครั้ง / เรื่องอะไร
- ☐ ๒.๑) เรื่องงาน ☐ ๒.๒) เรื่องส่วนตัว ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านสุขภาพ

๒.๑๒ สภาพร่างกาย

- ☐ ๑) ปกติ (ข้ามไปข้อ ๒.๑๓)
- ☐ ๒) พิกการ
- ๒.๑) ประเภทความพิการ ☐ ๑) การมองเห็น ☐ ๒) การได้ยิน
- ☐ ๓) การเคลื่อนไหว ☐ ๔) อื่น ๆ โปรดระบุ
- ๒.๒) มีบัตรประจำตัวคนพิการหรือไม่ ☐ ๑) มี เลขประจำตัวคนพิการ ☐ ๒) ไม่มี

๒.๑๓ ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่

- ☐ ๑) มี โปรดระบุ ☐ ๒) ไม่มี

๒.๑๔ การทำงานของท่านทำให้มีปัญหาสุขภาพหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่มี ☐ ๒) มี อย่างไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ☐ ๒.๑) เครียด ☐ ๒.๒) ปวดเมื่อย ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านความปลอดภัย

๒.๑๕ ตั้งแต่เริ่มทำงานหลักที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน ท่านได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานจำนวนกี่ครั้ง

- ☐ ๑) ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน
- ☐ ๒) เคย แต่ไม่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลครั้ง
- ☐ ๓) เคย และต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลครั้ง

๒.๑๖ ในเวลางาน ท่านเคยประสบเหตุการณ์ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินบ้างหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่เคยประสบเหตุการณ์ ☐ ๒) เคย.....ครั้ง เรื่องอะไร
☐ ๒.๑) ลักทรัพย์ ☐ ๒.๒) จี้/ปล้น ☐ ๒.๓) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ด้านสภาพแวดล้อม

๒.๑๗ ระยะทางจากที่พักไปยังที่ทำงานหลักของท่านประมาณ กม.

๒.๑๘ ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อม โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	๑	๒	๓	๔	๕
๑) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีน้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค					
๒) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการการใช้ไฟฟ้า					
๓) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศ อย่างเหมาะสม					
๔) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม					
๕) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่					
๖) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง					
๗) บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น					

ด้านการทำงาน

๒.๑๙ ปัญหาจากการประกอบอาชีพหลักของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่มีปัญหา (ข้ามไปข้อ ๒.๒๐) ☐ ๒) ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงไว้ ☐ ๓) ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า
☐ ๔) ชั่วโมงการทำงานมากเกินไป ☐ ๕) ไม่สามารถหยุดงานได้ ☐ ๖) ไม่มีสวัสดิการ
☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

๒.๒๐ ระยะเวลาที่ท่านทำงาน (รวมทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมทั้งหมด) โดยเฉลี่ย..... ชั่วโมง/วัน

ด้านอื่น ๆ

๒.๒๑ ใน ๒๔ ชั่วโมงของวันทำงาน ท่านแบ่งสัดส่วนระหว่างเวลาทำงานกับเวลาส่วนตัวและเวลาอื่น ๆ อย่างไร

- ☐ ๑) เวลางาน.....ชั่วโมง ☐ ๒) เวลาพักผ่อน/นอน.....ชั่วโมง
☐ ๓) เวลาส่วนตัว.....ชั่วโมง ☐ ๔) เวลาอื่น ๆชั่วโมง

๒.๒๒ ท่านมีเวลาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำงาน (ตามที่ท่านแบ่งสัดส่วนไว้แล้ว)หรือไม่

- ☐ ๑) มี ☐ ๒) ไม่มี

๒.๒๓ งานที่ท่านทำ มีเวลาที่เหมาะสมและเพียงพอระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัว

- ☐ ๑) เหมาะสมเพียงพอ ☐ ๒) ไม่เหมาะสมไม่เพียงพอ

๒.๒๔ ท่านเคยโดนดูถูก/ไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงานหรือไม่

- ☐ ๑) ไม่เคย ☐ ๒) เคย.....ครั้ง จากใคร
- ☐ ๒.๑) หัวหน้า/นายจ้าง ☐ ๒.๒) ครอบครัว ☐ ๒.๓) เพื่อน
- ☐ ๒.๔) เพื่อนร่วมงาน ☐ ๒.๕) บุคคลทั่วไป ☐ ๒.๖) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๒๕ อะไรคือความสำเร็จในชีวิตทำงานในอนาคตของท่าน

- ☐ ๑) ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย (ข้ามไปข้อ ๒.๒๗) ☐ ๒) รายได้เพิ่มขึ้น ☐ ๓) เป็นเจ้าของกิจการ
- ☐ ๔) ขยายกิจการ ☐ ๕) ได้รับการยอมรับ/ยกย่อง ☐ ๖) มีบ้าน/มีรถ
- ☐ ๗) หมดภาระหนี้สิน ☐ ๘) บุตรหลานสำเร็จการศึกษา ☐ ๙) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๒.๒๖ ท่านดำเนินการตามแผนที่วางไว้ได้แล้ว..... เปอร์เซ็น (%)

๒.๒๗ อะไรที่จะสะท้อนให้คุณภาพชีวิตในด้านแรงงานของท่านให้ดีขึ้นได้

- ☐ ๑) การมีสวัสดิการ ☐ ๒) รายได้มั่นคง ☐ ๓) เวลางานสมดุลกับเวลาพักผ่อน
- ☐ ๔) รายได้เพียงพอกับรายจ่าย ☐ ๕) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๓ การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม

ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ

๓.๑ ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ที่ท่านได้รับ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้รับความคุ้มครอง ☐ ๒) ผู้ประกันตน ม.๓๙ ☐ ๓) ผู้ประกันตน ม.๔๐
- ☐ ๔) เบี้ยความพิการ ☐ ๕) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ☐ ๖) อื่น ๆ โปรดระบุ
- ☐ ๗) เบี้ยสวัสดิการแห่งรัฐ

๓.๒ กองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้เป็นสมาชิก ☐ ๒) กองทุนหมู่บ้าน ☐ ๓) กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)
- ☐ ๔) กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน ☐ ๕) อื่น ๆ โปรดระบุ

ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการด้วยตนเอง/รวมกลุ่มดำเนินการ

๓.๓ กองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน ที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้เป็นสมาชิก ☐ ๒) การทำประกันชีวิต
- ☐ ๓) กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ☐ ๔) อื่น ๆ โปรดระบุ

๓.๔ การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่ได้เป็นสมาชิก ☐ ๒) OTOP ☐ ๓) วิสาหกิจชุมชน
☐ ๔) กลุ่มเกษตรกรปลูกพืช ☐ ๕) กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ ☐ ๖) กลุ่มเกษตรกรทำประมงน้ำจืด
☐ ๗) กลุ่มเกษตรกรทำประมงทะเล ☐ ๘) กลุ่มเกษตรกรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ☐ ๙) อื่น ๆ โปรดระบุ

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ

โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่ สามารถ ทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		๑	๒	๓	๔	๕
๔.๑ ท่านใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)						
๔.๒ ท่านใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาต่างประเทศ)						
ในกรณีที่ท่านสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองได้ ภาษาดังกล่าวคือ.....						
๔.๓ ท่านใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)						
๔.๔ ท่านใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ ได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)						

๔.๑ ท่านมีทักษะความพร้อม/ความชำนาญและศักยภาพในการทำงาน ในสาขาอาชีพใดบ้าง

- ☐ ๑) สาขาอาชีพช่าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานไม้ ☐ ๒) งานปูน ☐ ๓) งานอะลูมิเนียม ☐ ๔) งานหล่อ/งานแม่พิมพ์
☐ ๕) งานซ่อม ☐ ๖) งานสี ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- ☐ ๒) สาขาอาชีพไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานไฟฟ้า ☐ ๒) งานดูแลระบบคอมพิวเตอร์
☐ ๓) งานซ่อมบำรุงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ☐ ๔) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- ☐ ๓) สาขาอาชีพศิลปะ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานวาดภาพ ☐ ๒) งานปั้น ☐ ๓) งานออกแบบ ☐ ๔) งานแกะสลัก
☐ ๕) งานตัดเย็บ ☐ ๖) งานเครื่องประดับ ☐ ๗) งานถัก ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- ☐ ๔) สาขาอาชีพภาคบริการ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
☐ ๑) งานนัดหมาย ☐ ๒) งานแม่บ้าน ☐ ๓) งานประกอบอาหาร
☐ ๔) งานต้อนรับ ☐ ๕) งานขาย ☐ ๖) งานรักษาความปลอดภัย
☐ ๗) งานดูแลผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ☐ ๘) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

- ☐ ๕) สาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ☐ ๑) การใช้อินเทอร์เน็ตการสืบค้นข้อมูล ☐ ๒) งานเขียนโปรแกรม ☐ ๓) งานตัดต่อวิดีโอ
- ☐ ๔) กราฟฟิกส์ดีไซน์ ☐ ๕) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๔.๒ ท่านเคยเข้าร่วมการอบรมในโครงการพัฒนาฝีมือแรงงานหรือไม่

☐ ๑) เคยเข้าร่วม

เกี่ยวกับเรื่องอะไร

- ☐ ๑) งานหัตถกรรม/งานฝีมือ ☐ ๒) อาหาร ☐ ๓) บริการ ☐ ๔) งานช่าง
- ☐ ๕) คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ☐ ๖) เกษตร ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

หลังอบรมท่านนำความรู้ไปต่อยอดหรือใช้ประโยชน์ในงานของท่านหรือไม่

- ☐ ๑) ได้ใช้ ☐ ๒) ไม่ได้ใช้

☐ ๒) ไม่เคยเข้าร่วม กรุณาระบุสาเหตุ

- ☐ ๒.๑) ไม่สนใจเข้าร่วม ☐ ๒.๒) ไม่มีเวลาเข้าร่วม ☐ ๒.๓) ไม่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับการจัดงาน
- ☐ ๒.๔) สถานที่จัดอบรม/โครงการอยู่ห่างไกล ☐ ๒.๕) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ส่วนที่ ๕ ปัญหาด้านแรงงาน

๕.๑ ปัญหาด้านแรงงานของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่มีปัญหา (ข้ามไปข้อ ๕.๒) ☐ ๒) ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง ☐ ๓) ขาดทักษะฝีมือทั่วไป
- ☐ ๔) ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ☐ ๕) ปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ
- ☐ ๖) ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน ☐ ๗) ไม่รู้สิทธิตามกฎหมาย ☐ ๘) สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- ☐ ๙) ค่าตอบแทน ☐ ๑๐) อื่น ๆ โปรดระบุ

๕.๒ ความคิดเห็นด้านปัญหาแรงงาน

โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ประเด็นปัญหาแรงงานในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	๑	๒	๓	๔	๕
๑) แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง และไม่มีรายได้ที่มั่นคง					
๒) แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิตามกฎหมายของแรงงานนอกระบบ					
๓) แรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง และไม่สามารถเข้าถึงหลักประกันทางสังคมอย่าง ทัดเทียมแรงงานในระบบ					

ส่วนที่ ๒ ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

๖.๑ หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ท่านเคยใช้บริการ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ๑) ไม่เคยใช้บริการ (ข้ามไปข้อ ๖.๒) ☐ ๒) สำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน
- ☐ ๓) สำนักงานจัดหางานจังหวัด/ศูนย์ข่าว
- ☐ ๔) สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด/ ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงาน
- ☐ ๕) สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน
- ☐ ๖) สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
- ☐ ๗) อื่น ๆ โปรดระบุ

๖.๒ ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

โดยที่ ๑=น้อยที่สุด, ๒=น้อย, ๓=ปานกลาง, ๔=มาก, ๕=มากที่สุด

ความช่วยเหลือจากภาครัฐ	ไม่ ต้องการ ความ ช่วยเหลือ	ระดับความ ต้องการ ความช่วยเหลือ					กรณารับ รายละเอียดที่ท่าน ต้องการความ ช่วยเหลือจาก ภาครัฐ (ถ้ามี)
		๑	๒	๓	๔	๕	
๖.๒.๑ ต้องการหางานทำในประเทศ							
๖.๒.๒ ต้องการหางานทำในต่างประเทศ							
๖.๒.๓ ต้องการอาชีพเสริม							
๖.๒.๔ ต้องการพัฒนาฝีมือทั่วไป							
๖.๒.๕ ต้องการพัฒนากิจกรรมฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม							
๖.๒.๖ ต้องการการรวมกลุ่มอาชีพ							
๖.๒.๗ ต้องการความคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน							
๖.๒.๘ ต้องการความรู้ด้านกฎหมาย							
๖.๒.๙ แก้ไขสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน							
๖.๒.๑๐ ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม							
๖.๒.๑๑ ให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน							
๖.๒.๑๒ ทุนในการประกอบอาชีพ							
๖.๒.๑๓ ความต่อเนื่องในการทำงาน							
๖.๒.๑๔ สนับสนุนอาชีพเกษตรกรรม							
๖.๒.๑๕ อื่น ๆ โปรดระบุ.....							

ขอขอบพระคุณที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถามทั้งหมดนี้

